

Z ukazom št. 119
je predsednik republike
27. 9. 1977 odinovel
Titove zavode Litostroj
z redom dela z rdečo zastavo

VISOKI OBISK V LITOSTROJU

V ZAČETKU FEBRUARJA SO SE MUDILI NA DELOVNEM OBISKU V LITOSTROJU PREDSEDNIK PREDSEDSTVA SRS VIKTOR AVBELJ, PREDSEDNIK ZVEZE SINDIKATOV VINKO HAFNER, PREDSEDNIK GOSPODARSKE ZBORNICE ANDREJ VERBIČ IN PREDSEDNIK REPUBLIŠKEGA ODBORA ZVEZE SINDIKATOV KOVINSKE INDUSTRIJE SREČKO MLINARIČ. OBISK JE BIL DELAVEN, GOSTJE PA SO SE PREDVSEM ŽELELI SEZNANITI S TEM, KAKO GOSPODARIMO, KAKŠNI SO POSLOVNI REZULTATI V ZADNJIH LETIH, KAKŠNI SO NAČRTI ZA NADALJNI RAZVOJ LITOSTROJA V NOVEM SREDNJEROČNEM OBDOBJU. KLJUB SEDANJEMU RAZMEROMA DOBREMU POLOŽAJU JE BIL UVODNI RAZGOVOR USMERJEN PREDVSEM NA PODROČJE ŠE BOLJŠEGA GOSPODARJENJA V ZAOSTRENH GOSPODARSKIH POGOJIH.

Po krajšem razgovoru so si visoki gostje ogledali delovno organizacijo. Posebno pozornost so posvetili ogledu obratne ambulante, saj so jih presenetili lepo urejeni prostori. Tudi ostale obrate so si z zanimanjem ogledali. Tako so jih zanimali predvsem delovni pogoji in tehnološki postopki v obratih sive in jeklene litine.

V mehanski obdelavi so si gostje ogledali pester strojni park. Med stroji, posebno v težki obdelavi pa smo skupno ugotovili, da so nekateri naši ključni stroji že zastareli. Povedali smo jim, da bomo prav sedaj podpisali predpogodbo za novi karusel, da bomo lahko še konkurirali pri velikih naročilih v svetu. Najbolj jih je presenetila opremljenost nove tovarne transportnih vozil, predvsem sodobni stroji. Niso verjeli, da je lahko produktivnost na teh strojih tudi do petkrat večja kot na klasičnih, in vsi so menili, da je potrebno v Ljubljani usmerjati prav take investicije, ki potrebujejo manj novih delavcev in visoko zahtevnost dela, kar prinaša tudi večji dohodek. Ob zaključku, ko so si ogledali še investicijo proizvodnje preoblikovalne opreme, so dejali, da je

potrebno napeti vse sile, da bo tudi ta investicija končana v roku in v okviru predvidenih sredstev. Bogate izkušnje iz prvih dveh investicij pa bosta v prihodnosti lahko uporabili pri načrtovanju nove širitve proizvodnih prostorov in tehnično tehnološke opremljenosti v celi delovni organizaciji.

Po ogledu je sledil razgovor o aktualnih političnih in gospodarskih vprašanjih tega trenutka. V uvodu se je generalni direktor tovariš Marko Kržišnik dotaknil vseh področij, ki so v tem trenutku najbolj aktualna. Posebej je spregovoril o naporih za izpeljavo investicij, ki so s samoupravnim sporazumom v delovni organizaciji že opredeljene. Ti naporji se kažejo v tem, da smo izvršili vse obveznosti prve investicije v predvidenem roku in da vedno preverjamo potek druge investicije. Posebno pozornost pa posvečamo temu, da bodo naša investicijska vlaganja v strojegradnjo dobila svojo potrditev v novih srednjeročnih planih mesta in republike.

V nadaljevanju razgovora je stekla razprava o stabilizacijskih prizadevanjih kot zavestni odločitvi z vsemi elementi, ki jih prištevamo v sklope teh aktiv-

nosti. Tu mislimo predvsem na boljšo izrabo delovnega časa, večjo produktivnost, ki pa ne sme biti le rezultat modernizacije, ampak boljšega dela. Posebno področje stabilizacije je tudi varčevanje z energijo. Prav tu smo spregovorili o tem, kako zmanjšati porabo energetskih virov. Montirali bomo nova vhodna vrata, s čimer bomo preprečili vdor hladnega zraka v proizvodne prostore. Pogovarjali smo se tudi o izboljšanju delovanja poslovnih organov, o čim bolj racionalno pripravljenih predlogih za prehod na tehnične norme povsod tam, kjer obstajajo objektivni pogoji. Posebno področje razgovora, ki je obenem tudi najbolj spodbudni element stabilizacije pa je bil sistem delitve po delu, ki smo ga naravnali tako, da so največ pridobili zlasti proizvodni delavci. Gostje so bili zelo presenečeni, ko smo jim pojasnili, koliko gradiva smo obravnavali in koliko časa smo pripravljali vse elemente sistema delitve po delu, da smo prišli do položaja, ko smo v dokaj kočljivi situaciji v svetu ter zaostreni situaciji doma uspešno izvedli referendum.

Posebej smo se razgovarjali tudi o investicijah in smo poudarili, da je bila prva investicija dokončana v dogovorjenem roku brez prekoračitve investicijske vrednosti, kar je bilo v preteklem letu prava redkost. Vse to kaže tudi na to, da smo pravilno ocenili lastne možnosti in sposobnosti. Goste smo seznanili tudi z novimi investicijskimi vlaganji. Tako je stekel razgovor

(Nadaljevanje na 2. str.)

Po ogledu tovarne so se naši gostje zadržali v prijetnem pogovoru (Foto: K. G.)

Čestitka

O 30-letnici delavskega samoupravljanja in izvolitvi prvega delavskega sveta v naši organizaciji združenega dela vam v imenu Zveze sindikatov Slovenije in v svojem imenu iskreno čestitam k dosežanim uspehom pri razvoju delavskega samoupravljanja in gospodarjenja z družbenimi sredstvi. Želimo, da je ta jubilej spodbuda nam vsem za še boljše delo, za razvoj odločanja o vseh zadevah dela in življenja ter gospodarjenja za še boljši jutri v naši socialistični samoupravni skupnosti.

Predsednik Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner

Brez izvoza ne bi šlo

Naslov bi se lahko tudi glasil, da brez izvoza ne bo šlo. Razlika med pogojnim in trdilnim pa je zelo pomembna. Trditve, da bi bilo naše poslovanje brez izvoza nemogoče, predstavlja le ponovljeno vzpodbudo vsem tistim, ki so v svojo poslovno politiko že vgradili načrte izvoza. Da brez izvoza ne bo šlo, pa je opozorilo vsem tistim, ki tega še ne verjamejo, nimajo izvoznih želja, radi pa bi uvažali.

Sicer pa slep, gluhi in neobčutljiv bi bil tisti, kdor ne bi čital, slišal in se odzval vsem pozivom in opozorilom v zvezi z izvozom in uvozom, ki so bila v zadnjem času napisana ali izrečena. Svetovne gospodarske težave pljuska-ju namreč že nekaj časa tudi v jugoslovanski prostor. Če dodamo k temu še svoje, potem pogoji gospodarjenja prav gotovo niso ugodni. Toda kakršenkoli dvom o potrebi uvoza in izvoza bi bil v takšni situaciji odveč, kajti posamezna državna gospodarstva že dolgo časa vsestransko delujejo

med seboj. Takšna sodelovanja pa ne morejo biti samo enostranska, enosmerna, temveč morajo teči v obeh smereh. In ne samo to! V zelo poenostavljeni obliki lahko rečemo, da morajo biti ta sodelovanja enaka, če že ne vsak trenutek, pa v prav gotovo daljšem obdobju. Tudi razne gospodarske pomoči niso najboljši primer za navedbo izjeme za omenjeno pravilo. Zanimiva so tudi tuja posojila. Ta so primer neenakomernega medsebojnega sodelovanja med domačim in tujim trgov. To so

delovanje pa se mora v določenem času izenačiti. Posojilo je namreč potrebno vrniti in to ob precej visokih obrestih. Mednarodno gospodarsko sodelovanje, imenujemo ga tudi mednarodna delitev dela, pa moramo obravnavati kot mednarodno gospodarsko sodelovanje na določeni razvojni stopnji celotne človeške družbe. Stopnje razvoja raznih dežel v svetu so dandanes dokaj različne, od najmanj razvitih do visoko industrijsko razvitih

(Nadaljevanje na 3. str.)

TOVARNE DELAVCEM

V teh dneh v Litostroju beležimo 30-letnico izvolitve prvega delavskega sveta, oziroma prvega začasnega predstavniškega organa delavskega samoupravljanja. Tako smo tudi v Litostroju, komaj tri leta potem, ko je steklo prvo železo pričeli uresničevati najsvetlejšo revolucionarno dejanje — tovarne delavcem, zemljo kmetom.

Na predlog gospodarskega sveta tedanje zvezne vlade ter centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije in njihovih navodil, je tudi v Titovih zavodih Litostroj v decembru 1949 in januarju 1950 stekel pripravljalni postopek za izvolitev začasnega delavskega sveta podjetja.

Zanimivo je, da so bili v ta prvi delavski svet predlagani najbolj prizadevni delavci in strokovnjaki ter politični aktivisti z vseh proizvodnih obratov in drugih oddelkov tovarne.

Prav gotovo pa je v zgodovini razvoja samoupravljanja v Litostroju najpomembnejši 26. januar 1950, ko je bila ustanovna konferenca sindikata Litostroja z volitvami članov začasnega delavskega sveta podjetja. Ta dan torej štejem kot začetek oziroma kot naš prvi samoupravni korak.

Čeprav smo v Jugoslaviji takrat živeli težko življenje, bili smo politično popolnoma izolirani in v težki gospodarski blokadi, smo v prvi petletki z vsemi silami in sredstvi intenzivno obnavljali porušene domove in gradili tovarne. Takratne razmere so zahtevale bolj krepitve države in obrambe, kot pa prepuščanje podjetij v upravljanje delavcem. Pa vendar se je proces uresničevanja delavskega upravljanja s podjetji še z večjo zavestjo delavcev neustavljivo nadaljeval. Prav to dejanje pa je pomenilo za svet, ki nas je obdajal, da smo delavci Titove Jugoslavije krenili svojo lastno pot v socializem.

Tako se je začelo.

Iz zarumenelega zapisnika o izvolitvi prvega 63-članskega delavskega sveta v Litostroju pred tridesetimi leti lahko razberemo veliko spodbudnih besed novemu samoupravljanju na pot. Med prvimi je spregovoril naš dolgoletni sodelavec, sedaj že v pokoju, tovariš Milan Spolar, ki je med drugim povedal tudi tole: »Izvolitev prvega delavskega sveta brez dvoma potrjuje široko demokracijo, ki smo si jo priborili v težkih časih okupacije in narodnoosvobodilne borbe. Ko smo takoj po osvoboditvi pričeli graditi velike tovarne in ostalo gospodarstvo, smo se mnogokrat spraševali, kakšen red je bil ustvarjen z NOB in kdo bo gospodaril z vsem tem, kar gradimo. S tem, ko volimo delavske svete iz vrst naših najboljših delavcev in graditeljev socializma, udarnikov, racionalizatorjev, nameščencev, tehnikov in inženirjev, volimo vodstvo tovarne. Zavedati se moramo, da s tem gradimo boljše življenje sebi, predvsem pa našim naslednikom.« Optimistične besede, da delavci s samoupravljanjem vodijo tovarno, so se uresničile. Za to lahko s ponosom ugotovimo, da smo bili litostrojki delavci med prvimi v Jugoslaviji, ki smo se vključili v samoupravne tokove in še v posebno zadovoljstvo nam je, da smo to počeli v novi, po vojni zgrajeni tovarni.

Izvoljeni delavski svet se je najprej konstituiral tako, da je izvolil predsednika in namestnika, obenem pa je že prevzel del nalog, ki jih je do tedaj upravljal direktor sam. Te naloge so bile predvsem: proučevanje nalog skupno z direktorjem v zvezi z izpolnjevanjem gospodarskega plana podjetja, dajanje pripomb na razmere v podjetju, s čimer naj bi odpravili tehnične, administrativne in druge slabe pojave, obravnavanje problematike delovne sile, vzgoje kadrov in drugega, skratka ukvarjali so se s celotnimi notranjimi razmerami in organizacijo podjetja. Sklepi delavskega sveta so bili pravnomočni, zato jih je moral direktor upoštevati:

Danes, po tridesetih letih razvoja samoupravljanja, lahko ugotovimo, da pomeni samoupravljanje celotno družbeno življenje in osnovo proizvodnih odnosov. Uveljavilo se je in se razvija v prevladujoč družbenoekonomski odnos kot bistvo družbenega, socialnega, ekonomskega, političnega in celotnega bitja socialistične Jugoslavije.

Samoupravljanje je delo in odločanje o delu in dobrinah, ki jih ustvarjamo z delom, je ideologija in način vsakdanjega mišljenja ter dejstvo in praksa milijonov delovnih ljudi Jugoslavije.

K. Gornik

Nova merila za razdeljevanje stanovanj in stanovanjskih posojil

Ob delitvi stanovanj in stanovanjskih posojil po Samoupravnem sporazumu o razdeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil, ki je bil sprejet v letu 1975, smo ugotovili, da z uporabo kriterijev in meril iz navedenega samoupravnega akta pričakovanih rezultatov ne dosegamo v celoti, zato je na zahtevo delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnosti delavski svet delovne organizacije sprejel sklep, da se pripravi predlog ustreznih sprememb oziroma dopolnitev navedenega samoupravnega akta. Izdelava sprememb in dopolnitev Samoupravnega sporazuma o razdeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil je bila ena od nalog v programu dela za leto 1979.

Napovedane sistemske spremembe na področju stanovanjske zakonodaje, o katerih smo v našem glasilu že poročali, posegajo v sedanji koncept samoupravnega akta s področja stanovanjskih vprašanj v taki meri, da je potrebno izdelati nov akt, to pa bo možno šele po sprejetju novih zakonov s področja stanovanjskega gospodarstva.

Republiška skupščina je v mesecu novembru 1979 sprejela stališča, sklepe in priporočila za nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu v SR Sloveniji, izvršni svet Skupščine SR Slovenije pa mora v skladu s tem pripraviti predloge in dopolnitve vseh zakonov s področja stanovanjskega in komunalnega gospodarstva. Po programu družbenopolitičnih skupnosti bomo obravnavali predvidene osnutke zakonov s področja stanovanjskega gospodarstva, napovedane v prvem četrtletju 1980. Ker pričakujemo, da bodo osnutki zakonov v teku razprave delno spremenjeni, lah-

ko čas do poteka razprave izkoristimo le za pripravo tistih delov samoupravnega akta, ki niso neposredno odvisni od sprememb zakonodaje, predvsem pa lahko določimo merila za razdeljevanje stanovanj in stanovanjskih posojil. Delovni osnutek novih meril, ki bodo osnova za pridobitev pravice do stanovanja oziroma stanovanjskega posojila, je strokovna služba pripravila in ga posredovala v presojo izvršnim odborom osnovnih organizacij sindikata pa tudi stanovanjskim komisijam, ki se neposredno srečujejo s stanovanjsko problematiko. Pričakujemo, da bo s takim pristopom že v tej fazi mogoče v celoti uveljaviti interese in pričakovanja delavcev na področju razreševanja stanovanjskih vprašanj.

Po zakonu o stanovanjskih razmerjih delovni ljudje pridobijo pravico do stanovanja na podlagi svojega delovnega prispevka iz sedanjega in minulega dela. To načelo se mora odraziti tudi na oblikovanju meril, ki so osnova za uveljavljanje pravic delovnih lju-

di na tem področju. Doslej so se uveljavljala različna merila in osnove, ki v večji ali manjši meri upoštevajo navedeno načelo; to so predvsem delovna doba, prizadevanost pri delu, izobrazba, delovni pogoji itd., ki jih poleg obstoječih stanovanjskih razmer prosilca štejemo za osnovna merila. Na podlagi načel socialističnega humanizma, solidarnosti in vzajemnosti delovnih ljudi pa so se oblikovali še drugi kriteriji, kot na primer: socialne razmere prosilca, ekonomski položaj družine, zdravstveno stanje in podobno, kar štejemo za dodatna merila. V skladu z resolucijskimi dokumenti mora za rešitev svojega stanovanjskega problema ob ustrezni pomoči temeljne organizacije združenega dela skrbeti delavec sam, zato je potrebno vključiti kot osnovo za pridobitev pravice do stanovanja oziroma stanovanjskega posojila tudi njegov lastni prispevek. S tem želimo v večji meri angažirati posameznika k reševanju svojega stanovanjskega problema. Upoštevajoč vse našete elemente smo v delovnem osnutku predvidevali naslednja merila kot osnovo za pridobitev pravice do stanovanja:

- a) Osnovna merila:
- stanovanjske razmere,
  - delovna doba,
  - delovni prispevek,
  - deficitarnost poklica,
  - višina lastne udeležbe.
- b) Dodatna merila:
- udeležba delovne organizacije zakona,
  - izpraznitev dosejanega stanovanja,
  - zdravstvene in socialno ekonomske razmere,
  - aktivnost pri samoupravljanju in družbenopolitičnih organizacijah.

Seveda našeta merila deloma izhajajo iz obstoječega točkovnega sistema, predvsem tista, ki so se v dosednji praksi pokazala kot ustrezna ter jih lahko s določenimi spremembami uporabljamo tudi v bodoče. Tako ugotavljamo, da so bila merila za ocenjevanje obstoječih stanovanjskih razmer prosilca premalo razdelana; sedanjim delovni osnutek to odpravlja. Tudi merila za ocenjevanje zdravstvenih in socialnih razmer so po vsebini nekoliko razširjena. Opozorili bi predvsem na to, da se višina dohodka na družinskega člana vključuje kot element za ocenjevanje socialno ekonomskega položaja prosilca, kar je posledica dejstva, da delavec z nižjimi OD ne obravnavamo več ločeno, temveč se njihova socialna varnost zagotavlja predvsem z nižjo lastno udeležbo, oprostivijo lastne udeležbe, oziroma z relativno prednostjo pri reševanju stanovanjskega problema. Največji poudarek v predloženem točkovnem sistemu je vsekakor na merilih, s katerimi ocenjujemo delavčev delovni prispevek. Vrednost teh meril v skupnem seštevku točk znaša kar 45,8%. Po dosedanjem točkovnem sistemu smo uporabljali naslednja merila, ki so v nekem smislu že služila za ocenitev delavčevega delovnega prispevka:

- izobrazba kot element zastavljenosti dela,
- pomembnost delovnega mesta, ki odraža vpliv na poslovanje in vodenje,
- delovni pogoji,
- delovna doba kot element za oceno delavčevega delovnega prispevka iz naslova minulega dela.

Prilagoditi tistim merilom, ki jih uporabljamo kot osnovo za delitev sredstev za osebne dohodke.

Po zaključni presoji bo na podlagi pripomb s strani osnovnih organizacij sindikata in stanovanjskih komisij strokovna služba oblikovala osnutek meril za razdeljevanje stanovanj in stanovanjskih posojil, in jih kot sestavni del novega samoupravnega akta posredovala v razpravi.

H. Colja

Stabilizacija na vseh področjih

Čeprav razprave o oblikovanju konkretnih programov za uresničevanje politike ekonomske stabilizacije, opredeljene v resoluciji o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije in SFRJ Jugoslavije za obdobje 1976—1980, v letu 1980 vedno bolj proirajo v vse pore našega življenja, je potrebno opozoriti na najvažnejše smeri naših prizadevanj, da bodo povečana sredstva za osebne dohodke na podlagi novega samoupravnega sporazuma in pravilnikov za delitev osebnih dohodkov v tozdi in delovnih skupnostih v sorazmerju s povečanjem dohodka v letu 1980. Z drugimi besedami povedano to pomeni, da moramo za večji osebni dohodek narediti vzporedno s tem več kvalitativnih materialnih dobrin. Smotrno koriščenje materiala, energije, instaliranih kapacitet in delovnega časa so prav gotovo prioriteta področja, na katerih lahko dosežemo največje stabilizacijske učinke. Koliko lahko letno privarčujemo z uporabo odpadnih materialov, z zmanjšanjem izmečka in uporabo energije, najbolj vedo sodelavci v tozdih PZO, PUM in IVET. Zato ne odvrzimo še uporabnih materialov, ne izključujemo po nepotrebnem obdelovalnih strojev in naprav in ne ustvarjamo prepihov v delovnih prostorih!

Smotrno koriščenje delovnega časa je pri naj najbolj pereč problem. Še vedno za topli obrok porabimo več časa, kot smo se samoupravno dogovorili. Še vedno veliko delovnega časa izgubimo na raznih sejah in sestankih, ki so pomanjkljivo pripravljani in zato zanje porabimo več časa, kot bi bilo potrebno. Skrajni čas je, da se sestanki, pomembni in manj pomembni, prenesejo v čas po 12. uri ali popoldne. Akcija je bila sprožena že pred dvema letoma, vendar še do danes ni dobila polne podpore vseh dejavnikov v tozdi in delovnih skupnostih. Še vedno preveč časa izgubimo na službenih opravkih opravičenih in neopravičenih, ter na neopravičenih predčasnih izhodih iz delovne organizacije. V to kategorijo sodijo tudi neopravičene zamude in izostanki z dela, pa samovoljno izrabljanje rednih dopustov.

Kadrovska zasedba manjkajočih delavcev na najpomembnejših delovnih mestih, predvsem proizvodnih, bi bistveno prispevala k boljši izkoriščenosti strojnih zmogljivosti, posebej na visoko produktivnih strojih in ključnih delovnih mestih. V letošnjem letu morajo biti posebna prizadevanja usmerjena v povečanje izmenskega dela.

Tudi večja operativnost vodstvene strukture in strokovnih služb v tozdi in delovnih skupnostih lahko veliko pripomore na področju organizacije priprave, vodenja in usklajevanja proizvodnega procesa.

V okvir stabilizacijskih prizadevanj sredi tudi omejevanje vseh oblik porabe, če naj bi jo spravili v realne okvire. Gre predvsem za smotrno porabo sredstev sklada, posebej sklada skupne porabe. Resolucije in družbeni dogovor sicer dajejo določene okvire porabe sredstev sklada skupne porabe, mi pa moramo v okviru razprav o zaključnem računu stremeti, da so ti čim manjši in čim ožji.

Naj ob sklepu poudarimo le to, da se moramo vsi in povsod vključiti v izvajanje politike gospodarske stabilizacije.

V. Živkovič

VISOKI OBISK ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

o trenutnem stanju proizvodne haie za preoblikovalno opremo. Spomladi, ko bo stekla investicija v jeklo livarni, bo Litostroj veliko gradbišče. Obiskovalce smo seznanili tudi z velikostjo četrte malozbe — novi proizvodni prostori, montiranje opreme iz projekta za težko strojogradnjo in nov razvojni inštitut.

Vzporedno s temi investicijami pa bomo kupili nov računalnik, zgradili objekte družbenega standarda v Flesu, na Soriški planini in telovadnico pri izobraževalnem centru.

To seveda niso majhna sredstva, zato so se gostje še bolj podrobno zanimali za izpeljavo oziroma za izgradnjo objektov, predvsem pa za finančno konstrukcijo investicij.

Goste smo seznanili tudi s problematiko kreditiranja opreme na domačem in tujem trgu. Povedati je potrebno, da se Litostroj prav zaradi teh specifičnih razmer pri prodaji specifičnih izdelkov srečuje s stalnimi

težavami, ko sodeluje na licitacijah, saj težko ponudi ugodne kreditne pogoje.

V nadaljevanju razgovora smo spregovorili tudi o stanju na socialnem področju, o delu družbenopolitičnih in samoupravnih organov in strukturi kadrov. Tovariš Hafner je to področje tudi sam podrobno obdelal in nam nakazal nekaj možnih aktivnosti, ki jih moramo še uresničiti v praksi.

Marsikaj smo v razgovoru obravnavali, veliko so nam gostje tudi pojasnili, nam pa bo služilo za nadaljnjo orientacijo in delo beseda tovariša Viktorja Avblja ob zaključku, da je dejansko stanje v delovni organizaciji dobro, trdno, enotno in usmerjeno k dobremu gospodarjenju, da beležimo iz leta v leto boljše rezultate, kar kaže, da smo zdrav in zrel kolektiv. To je za nas velika spodbuda, za goste pa ponovna potrditev, da se z naslednjim stabilizacijskim ravnanjem lahko dobro gospodari; pričali so se, da je pri nas tako.

M. S.

Goste je zelo zanimala nova tovarna TVN, kjer so si z zanimanjem ogledali proizvodnjo na sodobnih strojih (Foto: K. G.)

Volitve so pred nami

Izteka se mandatna doba našim samoupravnim organom, ki so bili izvoljeni na rednih volitvah za mandatno dobo dveh let v letu 1978.

Zato je skladno s 55. členom statuta delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj delavski svet na svoji 12. redni seji 10. januarja 1980 razpisal redne volitve v organe upravljanja, in sicer za 28. februar.

Volitve bodo potekale na ta dan enotno po vseh temeljnih organizacijah združenega dela in v obeh delovnih skupnostih.

Tozdi in delovni skupnosti se od tega dne skrbno pripravljajo na volitve delegatov v nove samoupravne strukture. Kandidatne liste so obravnavale in pripravile osnovne organizacije sindikata in jih predložile v obravnavo in potrditev zborom delavcev v januarju 1980.

Na osnovi kandidatnih list so nato osnovne organizacije sindikata skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami pripravile konkretne kandidatne liste. Te so bile obravnavane in potrjene na kandidacijskih konferencah, ki jih skladno z našim statutom in zakonom o združenem delu sklicuje sindikat.

Zanimiv je podatek, da bomo na letošnjih rednih neposrednih volitvah izvolili v vse strukture, ki so neposredno voljene in imajo pravico odločanja, okoli 464 delegatov.

- V posamezne organe upravljanja bomo izvolili:
- delavsk svet delovne organizacije 75 delegatov
  - v delavski svet TOZD/DS (skupaj vse TOZD/DS) 165 delegatov
  - v delavski svet SOZD ZPS 28 delegatov
  - v samoupravno delavsko kontrolo TOZD/DS 75 delegatov
  - v samoupravno delavsko kontrolo SOZD ZPS 2 delegata
  - v disciplinsko komisijo TOZD/DS 90 delegatov
  - v svet uporabnikov TOZD IRRP 12 delegatov
  - v svet uporabnikov TOZD IC 3 delegate
  - v II. enoto SISEOT 14 delegatov

Seveda pa ta podatek ne prikazuje vseh delegatov, ki smo jih bomo izvolili v letu 1978 in njihova 4-letna mandatna doba še traja, oziroma jih bomo še na volitvah 28. februarja 1980, ki so hkrati tudi nadomestne volitve v nekatere organe upravljanja (kot je npr. notranja arbitraža in druge).

Na izrednih volitvah bomo izvolili tudi posebne delegacije SIS za samoupravno stanovanjsko skupnost. Te delegacije do sedaj naša delovna organizacija ni imela. Njeno delo so opravljale stanovanjske komisije v temeljnih organizacijah oziroma delovnih skupnostih ali pa tudi delegacije SIS.

Prav gotovo zahtevajo priprave na volitve mnogo truda in odgovornosti, novoizvoljene delegate pa čaka v tem obdobju vrsta pomembnih in zahtevnih nalog.

S. Mrkun

INFORMACIJA O ZAKLJUČNEM RAČUNU 1979

Poslovali smo več kot uspešno

OSNOVNE ZNAČILNOSTI LETOŠNJEGA ZAKLJUČNEGA RAČUNA ZA DELOVNO ORGANIZACIJO KOT CELOTO KAŽEJO UGODNE REZULTATE.

PREDVSEM SMO LAHKO ZADOVOLJNI Z DOSEŽENIMI REZULTATI ZATO, KER JE BILO LETO 1979 IZREDNO TEŽKO ZA GOSPODARJENJE. TUDI IZREDNI UKREPI, KI SMO JIH IZVAJALI V ZADNJIH MESECIH PRETEKLEGA LETA ZA BOLJŠE IZPOLNJEVANJE PLANSKIH OBVEZNOSTI, SO PRIPOMOGLI K DOBRIM REZULTATOM.

Za celotno delovno organizacijo so globalni rezultati naslednji:

● **Celotni prihodek** znaša 2950 milijonov din, kar predstavlja 109 % izvršitev plana oz. 26 odst. več kot v letu 1978. Od tega je za 1452 milijonov din eksterne realizacije, za 20 milijonov din prihodka od obresti, ostalo pa je interna realizacija. Ker uspešnost poslovanja zagotavlja predvsem eksterna realizacija, ta pa izpolnjuje planirano le s 85 %, ne bo odveč opozoriti zaradi slabe finalizacije in iz nje izhajajoče likvidnostne težave, ki so nas spremljale zlasti proti koncu leta 1979 in se še nadaljujejo. Tudi dosežen izvoz vrednosti porabljenih sredstev 1973 milijonov din — je vsak odstotek prekoračitve vreden pozornosti.

● **Porabljeni sredstva** so za 21 % večja kot v letu 1978, v primerjavi s celotnim ustvarjenim prihodkom pa so za 3 % višja. Odstotek je sicer majhen, toda glede na visoko absolutno vrednost porabljenih sredstev 1973 milijonov din — je vsak odstotek prekoračitve vreden pozornosti.

● **Doseženi dohodek** v višini 978 milijonov din je za 35 % večji kot v letu 1978, glede na plan pa je dosežen 105-odstotno. Vsepa je dosežen 105-odstotno. Vsepa je kakor lep dosežek, ki potrjuje prizadevanost kolektiva! Toda ponovno je treba ugotoviti, da je v tej prizadevanosti nekoliko odpravljala zadnja faza, torej finalizacija, zaradi česar so se močno povečale zaloge, ki so zahtevale preveliko izrabo sredstev, to pa je poslabšalo našo likvidnost.

● **Obveznosti iz dohodka** v višini 276 milijonov din so relativno višje od doseženega dohod-

ka — 107 % planiranih — vendar je glede na različnost osnov, iz katerih izvirajo, težko ugotovljati medsebojno vzorčnost. Prav gotovo je ena največjih postavk v obveznostih iz dohodka svobodna menjava dela obeh delovnih skupnosti, ki je za 67 milijonov din. Zelo močna postavka, ki jo pokrivalo iz dohodka, so tudi obresti na kredite, ki jih je za 51 milijonov din ali kar za 50 % več kot v letu 1978. Tudi to je element, na katerega lahko z ustreznim uporabljanjem sredstev neposredno vplivamo. Prevelika poraba sredstev za zaloge in prenizka finalizacija, kot že rečeno, slabšale našo likvidnost, ki smo jo bili prisiljeni reševati z najemanjem kreditov, to pa je seveda povzročilo izreden porast obresti.

● **Čisti dohodek** smo dosegli v višini 702 milijona din, kar predstavlja 4-odstotno preseganje plana, v primeri z letom 1978 pa je to za 35 % več.

● **Realizirani osebni dohodki** v višini 432 milijonov din so za 12 % večji kot leto poprej. Pri tem je treba ponovno opozoriti, da so realizirani osebni dohodki le tisti del izplačanih osebnih dohodkov, ki se nanašajo na delo pri zaključnih nalogah v letu 1979, tisti del izplačanih osebnih dohodkov, ki se nanašajo na delo pri nezaključnih nalogah, pa ostane v vrednosti zalog nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov. Če dodamo še podatek, da je bilo v letu 1979 izplačanih osebnih dohodkov za 492 milijonov din, lahko tudi iz te primerjave sklepamo o nesorazmerni realizaciji v primerjavi z vlaganjem.

● **Stanovanjski del sklada skupne porabe**, ki se formira predvsem v odvisnosti od izplačanih osebnih dohodkov, smo dosegli v višini 41 milijonov din, kar je za 36 % več kot leto po-

prej oz. 110 % planiranega. Vedeti pa je treba, da delovna organizacija razpolaga le s približno polovico teh sredstev, drugo polovico pa odvajamo za druževanje pri samoupravni stanovanjski skupnosti in prispevamo za razne komunalne in druge namene.

● **Sklad skupne porabe za druge namene** smo formirali skupno v višini 70 milijonov din, kar predstavlja 125 % planiranega oz. 28 % več kot leto poprej. Pri tem je treba povedati, da so glavne postavke v teh sredstvih rezervirana sredstva po samoupravnem sporazumu o vlaganjih v modernizacijo in razširitev družbenega standarda (Fiesa, restavracija in telovadnica) v višini 21 milijonov din. Druga večja postavka v tem skladu so sredstva za financiranje topllega obroka v višini 23 milijonov din. Sredstva za ostale namene iz tega sklada pa so formirana v višini 15 % več kot je bilo izrabljeno v letu 1978.

● **V rezervni sklad** smo izdvojili 22 milijonov din, kar je za 34 % več kot v letu 1978.

● **V poslovni sklad** za obvezna posojila smo izdvojili 60 milijonov din, kar je za 23 % več kot smo planirali, v primerjavi z letom 1978 pa je tega za 200 odst. več. Za celotno delovno organizacijo znaša obveznost za ta posojila 61,7 milijonov din. Vse temeljne organizacije razen TVN, PPO in ZSE so z doseženim rezultatom lahko svojo obveznost v celoti poravnale, slednje pa so morale za poravnavo teh obveznosti delno poseči v svoj obstoječi poslovni sklad, skupno za 1,7 milijonov din. Zaradi realne ocene povečanja obveznih posojil je treba povedati, da primerjava izvršitev v višini 60 milijonov din v letu 1979 v primerjavi z izvršitvijo 20 milijonov din v letu 1978 pove samo, da je dosežen rezultat v letu 1979 tako ugoden, da smo te obveznosti lahko skoraj v celoti pokrili iz ustvarjenega rezultata, obveznosti za posojila za leto 1978, ki jih je bilo za 35 milijonov din, pa smo lahko pokrili iz ustvarjenega rezultata, in sicer le za 20 milijonov din. Ostalih 15 milijonov din smo morali poravnati iz obstoječega poslovnega sklada.

● **Del čistega dohodka za lastno razširitev materialne osnove dela** znaša 77 milijonov din, kar je za 70 % več kot smo planirali, v primerjavi z letom poprej pa je to kar za 647 % več, saj smo po zaključnem računu za leto 1978 v ta namen lahko izdvojili še borih 10 milijonov din.

● **Še podatek o izplačanih osebnih dohodkih.** V letu 1979 smo izplačali 492 milijonov din bruto osebnih dohodkov, kar je 105 % letno predvidenih. S tem smo dosegli pri povprečno 3574

Sindikati stoje pred odgovornimi nalogami

Za nami je že polovica prvega četrtletja letošnjega leta, prav sedaj pa nas čakajo odgovorne naloge, katerim bomo morali posvetiti precej pozornosti. Ne samo člani IO OOS TOZD oziroma DS ali konference OOS naše delovne organizacije, sleherni zaposleni mora odgovorno sodelovati pri obravnavi in odločitvah, ki so sedaj pred nami.

Z veliko intenzivnostjo se sindikati sedaj pripravljajo na občne zbornice OOS, kjer bodo poleg pregleda dela v minulim mandatu posvetili pozornost volitvam v nove IO OOS in sprejemanju delovnega načrta za leto 1980.

Z enako pozornostjo in odgovornostjo je potrebno opraviti tudi našo osnovno dolžnost, tj. volitve v vse samoupravne organe TOZD in DS, kakor tudi v samoupravne organe na ravni delovne organizacije in SOZD ZPS. Priprave na volitve oziroma evidentiranje kandidatov so trajale od avgusta 1979. leta in verjetno so potekale najbolj demokratično v zadnjem obdobju. Izvolili bomo tiste delegate, katerim zaupamo in ki bodo resnično in z vso odgovornostjo opravljali svoje delegatsko poslanstvo, ki je sestavni del naše socialistične in samoupravne družbe.

Obravnava zaključnih računov za preteklo leto je ena najodgovornejših nalog, katero zakon o združenem delu postavlja na prvo mesto kot odgovornost pred vsem članstvom Zveze sindikatov v TOZD in DS.

To ne sme biti samo formalna potrditev bilance delavcev, pač pa je prav pri tem potrebno izdelati analize, kje smo delali napake in zakaj nismo še bolj gospodarili z družbenimi sredstvi, ki so nam zaupana, da z njimi delamo in ustvarjamo čimboljše rezultate. Prav tako je potrebno poglobljeno in trezno razmisliti, kako in v katere namene bomo razporedili čisti dohodek, da bo ta dejansko razporejen tja, kjer ga najbolj potrebujemo. Pri tem pa ne smemo pozabiti na dogovor o uresničevanju družbene usmeritve o razporejanju dohodka, katerega je podpisala tudi Zveza sindikatov Slovenije. Prav ta dokument je zahteval tudi spremembo našega gospodarskega načrta za leto 1980, katerega bomo v kratkem obravnavali in v katerem mora biti vključena tudi stabilizacija, ki se kot pogoj gospodarjenja postavlja pred vse temeljne organizacije združenega dela, oziroma pred slehernega zaposlenega.

Pri vseh nalogah naj sindikati odigrajo svojo vlogo, katero nam nalagajo kongresni dokumenti ZSS, ustava in ZZD kot najširši družbenopolitični organizaciji v združenem delu.

In kdo je sindikat in komu so naložene vse te odgovorne naloge? Sindikat ni predsednik OOS ali izvršni odbor OOS, pač pa je sleherni delavec v TOZD in DS. In če bomo vsi delavci Litostroja dejansko sprejeli in izvajali dogovorjene naloge, potem ne bodo izostali tudi rezultati našega dela, naš nadaljnji razvoj in naša bodočnost.

M. Podbevšek

zaposlenih povprečni neto osebni dohodek na mesec 7.983 din, vendar je ta v mesecu decembru 1979 že 8.698 din.

● **Izredno pereč je podatek o zalogah.** Skupna vrednost zaloga po stanju 31. decembra 1979 je 1015 milijonov, kar je v primerjavi s stanjem v začetku leta, ko je bilo teh zaloga za 743 milijonov din, 37-odstotno povečanje, v absolutni vrednosti pa znaša to povečanje 272 milijonov din. Pri tem izstopa predvsem zaloga materiala, ki se je v tem letu povečala s 171 milijonov din kar na 291 milijonov din ali za 70 %. Vrednost nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov pa je porasla s 572 milijonov din na 724 milijonov din ali za 27 %. Seveda je bilo treba vse te zaloge pokriti s finančnimi sredstvi, zato je nujno moralo priti do likvidnostnih težav.

Rezultati, ki smo jih dosegli v letu 1979, so vsekakor več kot dobri, celo odlični so. V celoti smo lahko pokrili vse obveznosti iz dohodka in iz čistega dohodka, formirali smo lahko vse potrebne sklade, povečali smo lahko tudi osebne dohodke več kot smo planirali, skratka, zadovoljivo smo pokrili osebno in družbeno porabo, hkrati pa ustrezno povečali tudi lastno materialno bazo. Toda lepe zaključke, ki izvirajo iz rezultatov zaključnega računa greni težka likvidnostna situacija, ki nas tare že vse od polletja 1979 dalje.

Vzrokov za to je več. Na tem mestu naj opozorimo le na nekatere, razprava v tozdih pa bo verjetno nakazala še veliko drugih:

— **Prepočasno obračanje sredstev** oz. predolg ciklus proizvodnje. Če sicer dolg ciklus proizvodnje, ki je značilen za strojegradnjo in ki zahteva znatno angažiranje sredstev, se pri nas iz objektivnih ali pa tudi subjektivnih vzrokov vse prevečkrat izredno podaljšuje, kar ima za po-

sledico poleg plačevanja zamudnih obresti še predolgo vezavo sredstev.

— **Vlaganje v proizvodni proces** oz. nakup materiala, ki temelji v glavnem na letnih planih, ne glede na morebitne registrirane premike v operativnih planih proizvodnje, pri tem pa neprestano ugotavljanje, da tik pred finalizacijo manjkajo še malenkostni materiali, zaradi katerih je otežkočena finalizacija in odprema oz. fakturiranje.

— **Neustrezna planska koordinacija** in nedosledno spoštovanje dogovorjenih obveznosti med temeljnimi organizacijami — udeleženkami v skupnem proizvodvu. Obseg proizvodnje in zapletenost proizvodnega procesa v skupnih proizvodih, kot so turbine, žerjavi, cementarne itd., pri katerih sodelujejo skoraj vsi tozdi, zahteva popolnoma usklajen proizvodni proces v vseh tozdih in izredno disciplinno pri izpolnjevanju obveznosti, če naj končni proizvodi kot rezultati dela v vseh tozdih pravočasno in ustrezne kakovosti pridejo do kupcev. Če majhna odstopanja od dogovorjenega v eni temeljni organizaciji se v nadaljnjih fazah oz. tozdih še pomnožijo in posledice so neizogibne: kasnitev dobave, nemožnost finančne realizacije, nezadosten finančni priliv in nelikvidnost.

— **Omejene možnosti kreditiranja s strani poslovnih bank**, ki imajo z zakonom limitirano višino sredstev za kreditiranje.

Leto 1980 je leto stabilizacije in dolžnost nas vseh je, da k temu prispevamo tudi sami. Močan prispevek k temu bo, če bomo v letu 1980 dosegali vsaj take rezultate kot v letu 1979. Če pa nam bo poleg tega uspelo odpraviti še omenjene pomanjkljivosti z ustreznjšo organizacijo proizvodnega procesa, bomo drugo leto ob tem času prav gotovo lahko govorili še o boljših rezultatih.

T. Žižič

Brez izvoza ne bi šlo

(Nadaljevanje s 1. strani)

dežel. Jugoslavija se nahaja nekje v sredini. Stopnja njenega industrijskega razvoja je takšna, da se lahko uspešno vključuje v sodelovanje z visoko razvitimi in deželami v razvoju. Za dokaz lahko navedemo kar Litostroj. Izvažali smo že v Združene države Amerike in Zvezno republiko Nemčijo na eni strani, pa v Tanzanijo, Bangladeš in Centralno afriško republiko na drugi strani, če navedemo le skrajne primere z vidika razvitosti. Verjetno pomena izvoza ni potrebno utemeljevati. Ta je zelo vsestranski. V zadnjem času pa je izvoz celo nujno potreben, da lahko potem izvažamo.

Litostroj je že tretje desetletje prisoten na tujih trgih. Tudi v letošnjem gospodarskem načrtu predstavlja izvoz pomemben delež. Ze sprejetih izvoznih naročil z dobavnim rokom v letu 1980 je za preko 362 milijonov dinarjev ali skoraj za 20 milijonov dolarjev. Tokrat prevladuje izvoz v socialistične dežele (65 %) s klirinškim načinom plačila, preostalih 35 % pa odpade na konvertibilne trge, od tega 31 % na dežele v razvoju. Izvažali bomo predvsem vodne turbine in hidromehansko opremo, specialne žerjave, preoblikovalne stroje in razne rezervne dele in to kar v 18 držav. Te so: ZSSR, Irak, Salvador, ČSSR, Romunija, Indija, Gvineja, Zvezna republika Nemčija, Nepal, Nova Zelandija, Tanzanija, Nova Gvine-

ja, Bangladeš, Togo, Danska, Hong Kong, Etiopija in Pakistan.

Letošnji gospodarski načrt pri izvozu ne predvideva naših želja, temveč konkretne obveznosti do tujih kupcev. Mnogi od njih so naši stari poslovni partnerji, mnogi pa so tudi novi. Vsi pa pričakujejo, da bomo naše obveznosti v roku in kvalitetno izvršili.

Ne bo odveč, če omenimo tudi to, da so vsa tuja naročila pridobljena na ne ravno lahek način. Predvsem so pridobljena v močni mednarodni konkurenci. Mnogokrat pa smo se iz mednarodnih licitacij vrnili praznih rok, razočarani ali pa presenečeni. Največkrat je namreč dobil posej tisti, ki je ponudil najceneje. Ta pa je problem, o katerem v naši delovni organizaciji premalo razmišljamo in ukrepamo.

Predvideni izvoz v vrednosti 20 milijonov dolarjev bo verjetno zadoščal, da z njim ustvarimo možnost za uvoz tistih stvari, ki so nam v proizvodnji nujno potrebne. Takšna poslovna politika nam je v preteklosti omogočila, da smo se izognili marsikateri uvozni težavi. Skratka — prepričali smo se na lastni koži, da brez izvoza ne bi šlo. Ne moremo pa trditi, da se vsi v celoti strinjajo s takšno usmerjenostjo. Domače cene so sicer ugodnejše, dohodek pa večji. To je nevarna skušnjava. Zato bi imel ta članek lahko tudi opozorilni naslov, da brez izvoza ne bo šlo.

V. N.

30
SAMOUPRVLJANJA
20
ČASOPISA LITOSTROJ

URESNIČEVANJE DRUŽBENO EKONOMSKIH ODNOSOV NA PODROČJU STANOVANJSKEGA GOSPODARSTVA

Gradimo stanovanja

Nakup stanovanj v usmerjeni stanovanjski gradnji je ena od osnovnih oblik reševanja stanovanjskih potreb naših delavcev v letih 1981/1982. Družbeno usmerjena stanovanjska gradnja omogoča delavcem, da neposredno vplivajo in odločajo o programski in prostorski zasnovi zazidalnega načrta. Delavci v združenem delu ugotavljajo potrebe po stanovanjih in sprejemajo programe reševanja stanovanjskih potreb svojih delavcev ter zagotavljajo izvajanje teh programov v okviru svoje organizacije združenega dela, kakor tudi v okviru stanovanjskih skupnosti občin in mesta.

Delavci se vključujejo v usmerjeno stanovanjsko gradnjo na osnovi samoupravne dogovorjenih postopkov in pravil. Prednost pri vključevanju v usmerjeno stanovanjsko gradnjo imajo tisti delavci, ki:

- še nimajo stanovanja;
- so podnajemniki;
- živijo v utesnjenih stanovanjskih razmerah;
- živijo v stanovanjih VI. in VII. kategorije;
- živijo v barakah;
- živijo v stanovanjih kot mlada družina.

Poleg navedenih meril morajo delavci, ki še nimajo ustrezno rešene stanovanjske probleme in želijo kupiti lastno stanovanje, prispevati lastno udeležbo — najmanj 20% vrednosti stanovanja, ki ga kupujejo. Lastno udeležbo si delavci zagotavljajo na podlagi namenskega varčevanja in bančnega posojila na privarčevano vsoto. Preostala sredstva si bodo delavci skušali zagotoviti pri samoupravni interesni skupnosti v svojih organizacijah združenega dela in organizacijah združenega dela zakoncev.

Na podlagi družbenopolitičnih izhodišč nadaljnje stanovanjske politike smo v naši delovni organizaciji sprejeli v naš program stanovanjske graditve za leto 1981/1982 kot eno osnovnih oblik reševanja stanovanjskih proble-

mov naših delavcev družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo. Pri načrtovanju programa stanovanjske gradnje smo se opirali tudi na anketo, ki je bila izvedena med prosilci za najemna stanovanja in kasneje razširjena tudi med ostale delavce. Rezultati ankete so pokazali, da so delavci pripravljene tudi sami v okviru svojih možnosti ter ob ustrezni podpori svoje organizacije združenega dela reševati svoj stanovanjski problem z nakupom lastnega stanovanja. Izhajajoč iz stanovanjskih potreb naših delavcev (veliko število prosilcev za najemna stanovanja in rezultatov ankete) smo osnovali iniciativni odbor za stanovanjsko gradnjo. Naloga odbora je bila evidentirati možne kandidate za nakup stanovanj v družbeno usmerjeno gradnjo in zbrati podatke o njihovi finančni sposobnosti.

Kasneje je delo iniciativnega odbora za stanovanjsko gradnjo nadaljevala ustrezna strokovna služba.

Z omenjeno obliko zbiranja prijav za nakup stanovanj smo dosegli bistveno kvaliteto prednost v primerjavi s prejšnjimi leti. Dobili smo dokaj točno število kandidatov za nakup stanovanj in kar je predvsem pomembno — približno višino sredstev, ki jih delavci pričakujejo v obliki stanovanjskega posojila od svoje organizacije združenega dela, kar

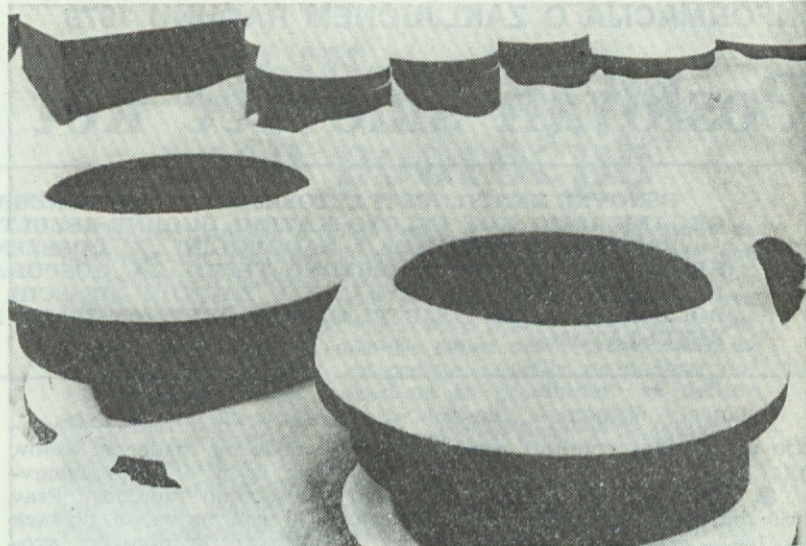
nam je pomagalo pri planiranju sredstev, namenjenih za stanovanjska posojila v letu 1980.

Po objavi Samoupravne stanovanjske skupnosti Ljubljana v javnih občilih, ki je izšla pod naslovom »Vključevanje delavcev v stanovanjsko gradnjo na območju ljubljanskih občin«, smo poslali seznam naših delavcev, ki so se prijavili za nakup stanovanj na Samoupravno stanovanjsko skupnost Ljubljana. Seznam delavcev je vseboval poleg družinskih in sedanjih stanovanjskih razmer še lokacijsko opredelitev, velikost stanovanja, ki ga delavec kupuje in finančno konstrukcijo. V finančni konstrukciji so prikazani vsi viri sredstev, ki jih bo delavec črpal za nakup stanovanja. Po končanem roku za zbiranje prijav, 15. aprila 1980, se bodo sestale komisije pri občinskih samoupravnih stanovanjskih skupnostih, ki bodo dokončno preverile vloge interesentov glede izpolnjevanja meril.

Seveda pa v naši delovni organizaciji še naprej zbiramo prijave za nakup stanovanj za leto 1981 in jih bomo do 15. aprila 1980 poslali na Samoupravno stanovanjsko skupnost Ljubljana. Pričeli pa smo tudi evidentirati možne kupce, ki žele kupiti stanovanje v letu 1982, rok za zbiranje teh prijav še ni znan, vendar bo najverjetneje pred koncem letošnjega leta.

Na koncu bi poudaril še to, da se lahko vključijo v usmerjeno stanovanjsko gradnjo vsi delavci, ki to želijo in ki izpolnjujejo merila in zagotavljajo ustrezna finančna sredstva. Uresničevanje družbeno ekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva mora zagotoviti delovnemu človeku tak položaj, da bo lahko sam uresničil svoje potrebe in interese v skladu s svojimi možnostmi in ob ustrezni podpori svoje organizacije združenega dela.

M. Toni

Zima in jeklo

(Foto: E. L.)

ZAGOTOVILA ZA PRIMERNEJŠE BIVANJE

Urejanje stanovanjskih razmer delovnih ljudi je pogoj za krepitev njihove ekonomske in socialne varnosti. (Iz resolucije VIII. kongresa ZKS)

Ker se v Litostroju že leta ubadamo s stanovanjsko problematiko naših delavcev, ki prebivajo v barakah, in obenem tudi s problemom odstranitve barak, s čimer bi preprečili porajanje novih problemov, menim, da bo naše bralce zanimala vsebina Družbenega dogovora o postopnem odpravljanju barakarskih naselij in stanovanj VI. in VII. kategorije, ki je bil objavljen v Uradnem listu 19. oktobra 1979.

Navedeni družbeni dogovor omogoča postopno preselitev vseh delavcev, ki sedaj živijo v barakah oz. v neprimernih stanovanjih, v ustrezna, človeka dostojna stanovanja. Pri tem opredeljuje pristojnosti posameznega nosilca dogovarjanja, način in vire financiranja pa tudi roke za postopno odstranitev barakarskih naselij in neprimernih stanovanj. Družbeni dogovor opredeljuje konkretne naloge izvršilnih organov družbenopolitičnih skupnosti, samoupravnih stanovanjskih skupnosti in drugih interesnih skupnosti, banke, zavoda za družbeni razvoj, družbenopolitičnih organizacij itd., posebej pa obvezuje organizacije združenega dela, kjer so zaposleni stanovalci neprimernih stanovanj, in krajevne skupnosti, na katerih območju so taka stanovanja.

Po družbenem dogovoru mora izvršni svet Skupščine mesta Ljubljane v roku treh mesecev pripraviti popis barakarskih naselij s številom stanovalcev in podatke o njihovi zaposlitvi. Enako obvezo imajo tudi izvršni sveti občinskih skupščin, ki bodo opravili popis stanovalcev barak prek svojih štabov za odpravo barak.

Samoupravne stanovanjske skupnosti ljubljanskih občin in mesta Ljubljane morajo v roku treh mesecev po podpisu družbenega dogovora pripraviti popis stanovanj VI. in VII. kategorije, in sicer prek svojih odborov za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu. Pri delu sodelujejo odbori za družbeno pomoč zlasti s krajevnimi skupnostmi.

Po opravljenem popisu barakarskih naselij in stanovanj VI. in VII. kategorije bodo občinske stanovanjske skupnosti odstopile gradivo samoupravni stanovanjski skupnosti Ljubljana, ki bo pripravila srednjeročni program in letne načrte odprave določenega števila stanovanj v barakah. Letne načrte odprave barak sprejmejo udeleženci tega dogovora na skupnem zasedanju predstavnikov vseh udeležencev. Letni načrt odprave barakarskih stanovanj in stanovanj VI. in VII. kategorije mora vsebovati tudi finančne vire za izvedbo celotne akcije, merila

za lastni delež stanovalcev, ki bodo preseljeni, ter prispevke vseh udeležencev. Samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana je pooblaščenca za izdelavo posebne pravilnika, ki bo določal merila in kriterije za finančno soudeležbo organizacij združenega dela ter stanovalcev barak. Kot kriterij za delež lastnih sredstev stanovalcev se bo upošteval predvsem skupni dohodek družinskega gospodinjstva, socialne razmere pa tudi čas bivanja v neprimernem stanovanju. Udeleženci dogovora pooblaščajo samoupravne stanovanjske skupnosti občin in mesta Ljubljane za nakup ustreznega števila nadomestnih stanovanjskih enot.

Ljubljanska banka — Stanovanjska komunalna banka se kot udeleženka dogovora obvezuje, da bo v skladu s svojim srednjeročnim planom zagotovila sredstva za kreditiranje odprave barakarskih naselij. V akciji odpravljanja barakarskih naselij sodelujejo tudi Zavod za družbeni razvoj Ljubljane in SIS socialnega skrbstva občin in mesta Ljubljane, seveda s strokovno pomočjo s svojega področja dela.

Kot pomembno določilo družbenega dogovora naj omenim še obveznost Samoupravne interesne skupnosti za zaposlovanje Ljubljane, da bo posredovala delavce v zaposlitev le tistim organizacijam združenega dela, ki izpolnjujejo pogoje o minimalnih standardih za zaposlovanje in za življenjske in kulturne razmere delavcev, in da bo posredovala zaposlitev le delavcem, ki imajo stalno ali začasno bivališče na območju te skupnosti.

Investitor odprave barakarskih naselij in stanovanj VI. in VII. kategorije je Samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana, ki v ta namen zbira zlasti naslednja sredstva:

— delež samoupravnih stanovanjskih skupnosti občin iz sredstev za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu;

— sredstva organizacij združenega dela kot njihov nepovratni delež za odpravo barakarskih naselij;

— soudeležbo stanovalcev kot njihov nepovratni delež;

— sredstva ostalih udeležencev družbenega dogovora kot nepovratni delež;

— kreditna sredstva stanovanjske banke.

Glede na oceno o številu stanovanj v barakarskih naseljih in razpoložljive finančne vire se udeleženci družbenega dogovora obvezujejo, da bodo posamezna barakarska naselja in stanovanja VI. in VII. kategorije postopno odstranjevali do 31. 12. 1985. Pri tem je potrebno poudariti, da se bodo na tak način reševala le stanovanjska vprašanja občanov, ki zakonito prebivajo v teh stanovanjih, ne pa tudi tistih delavcev in občanov, ki taka stanovanja zasedajo protipravno in so se vanje vselili v letu 1976 in kasneje.

H. Colja

Sklepi sindikata ZPS

Stabilizacijski sklepi o bodočem delu. Sklicana tematska konferenca o zaključnih računih, o obravnavi sporazuma, podpisanega med gospodarsko zbornico, sindikati in SDK. Športna srečanja in srečanje v Poreču ostanejo kod nadaljnja oblika srečanj delavcev SOZD. Konferenca v marcu.

Ob šestih zimskih športnih igrah ZPS na Pohorju se je sestaj tudi razširjeni koordinacijski odbor sindikata ZPS ter razpravljal o nekaterih važnih zadevah. Istočasno je zasedal tudi finančni odbor, ki je potrdil bilanco poslovanja za leto 1979, ter nadzorni odbor, ki je pregledal poslovanje.

Ena od najpomembnejših vprašanj, ki so jih obravnavali, je bilo vprašanje letnih in zimskih športnih iger v prihodnje ter tekmovanja v krosu in tekmovanja gasilcev.

Zaključek je bil enoten — tekmovanja bodo še naprej, vendar moramo uvesti nekaj stabilizacijskih novosti v sami organizaciji: organizirali jih bomo le ob prostih sobotah in nedeljah. Tako bi se izognili izostankom z dela. Določena bo enotna žepnina za vse nastopajoče, ne glede na možnost posameznih OOS. Dogovorili se bomo za stroškovnik tekmovanja, v katerega bodo vključeni le najnujnejši stroški organizacije. Če bi bila planirana sredstva konference premajhna, pa bi vse delovne organizacije prispevale svoj delež. Vsi ti ukrepi so bili sprejeti soglasno v cilju stabilizacijskih ukrepov. Enotno je bilo tudi stališče, da takih srečanj ne smemo ukiniti, ker je to ena od oblik medsebojnih spoznavanj.

POREČ OSTANE

Kljub problematiki glede cen srečanj v Poreču je bila konferenca mnenja, da bi to srečanje ostalo tradicionalno. Letošnja cena za štiridnevno bivanje bo okoli 800 din, vendar so sklenili, da se srečanje kljub temu organizira, osnovne organizacije sindikata pa naj poskrbijo za primerno obveščanje.

TEMATSKE KONFERENCE SO NUJNE

Glede na stabilizacijske ukrepe, obravnavo zaključnih računov planskih dokumentov SOZD in DO ter samoupravnega sporazuma, ki so ga podpisali sindikati, gospodarska zbornica in SDK, je bil sprejet sklep o sklicu tematske konference.

Tematska konferenca je bila v soboto, 16. februarja ob 8. uri v Ljubljani. Z ukrepi so seznanili sindikalne delavce, strokovne delavce v DO ter vodstvene vseh DO.

Poročila so pripravili zunanji in naši sodelavci iz SOZD ZPS.

KONFERENCA SINDIKATA V MARCU

Konferenca bo v prvi polovici marca, kar pa je odvisno od dogovora z republiškim odborom sindikata panoge. Odbor je menil, naj bi med tematsko konfe-

renco in redno letno konferenco preteklo nekaj časa, ki naj bi služil temeljiti pripravi.

Odbor je sprejel tudi predlog dnevnega reda konference, finančno poročilo, seznanil pa se je tudi z delom nadzornega odbora. Istočasno so sprejeli še načelni predlog finančnega načrta za leto 1980.

Koordinacijski odbor je bil ponovno seznanjen z bodočimi kandidati za nov koordinacijski odbor osnovnih organizacij sindikata, ki so jih izvolile OOS v TOZD.

M. Vidmar

Glasi delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov. — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Bradeško, dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Oprešnik, Vukoslav Živkovič, Hrabroslav Premelč, Janez Stražišar, dipl. inž., Milan Jurjavčič, inž. in uredniki: odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Habicht, tehnični urednik Estera Lampič, lektorira prof. Vesna Tome-Lamut.

Telefon uredništva 556-021 (n. c.) interna 202, 246 — Poštna plačana v gotovini — Tiska Tiskarna Ljubljana.

Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

IZOBRAŽEVANJE V LETU 1979-1980

V letu 1979 smo porabili za funkcionalno izobraževanje, izobraževanje ob delu in iz dela ter za izplačilo kadrovske študentije, ki jih dajemo za učence ICL in ostale profile nujno potrebne delovni organizaciji Litostroj, 13.305.092,70 din.

Ze od leta 1978 dalje ne izpolnjujemo plana izobraževanja za proizvodne poklice, torej v dveh letih imamo tu primanjkljaja 163 učencev. Iz tega se vidi, da nismo izpolnili načrta izobraževanja in študentiranja za proizvodne poklice, to pa je sestavni del našega gospodarskega načrta in kadrovske politike v delovni organizaciji.

V letu 1980 nas čaka zelo težka naloga, kako pridobivati mladino za poklice, ki so nam nujno potrebni pri izpolnjevanju planskih nalog. Največji problem pa je pridobivanje mladine za naslednje poklice: livar, modelni mizar, strojni kovač, obločni varilec, konstrukcijski ključavničar, strugar, strojni mehanik. Zato bomo morali v letu 1980 zaradi takega stanja uresničevati izobraževanje ob delu, in kar se da vključiti še vso no-tranjo rezervno kadra v DO Litostroj.

Iz naslednjega je razvidno, v katere namene smo porabili v letu 1979 združena sredstva, namenjena za izobraževanje v DO Litostroj.

Pred nami je pregled študentov ob delu in zunanjih študentov po vrstah šol in smereh študija. Posamezniki so sklenili pogodbe za študij na podlagi sklepov komisije za delovna razmerja TOZD in delavskega sveta DO Litostroj za celotno delovno organizacijo Titovi zavodi Litostroj.

Pri pregledu stanja študentov v šolskem letu 1979/1980 je bilo ugotovljeno:

1. da študira v Titovih zavodih Litostroj v šolskem letu 1979/1980 naslednje število študentov:

12 študentov obiskuje podiplomski študij — magisterij, in sicer:

- 7 strojno smer,
- 1 konstrukcijsko mehansko smer,
- 1 mehanske proračune,
- 1 avtomatizacijsko računalniško smer,
- 1 ekonomsko smer,
- 1 metalurgijo — tehnološko raziskovalno smer;
- 60 študentov obiskuje visoko šolo, in sicer:
- 26 fakulteto za strojništvo II. stopnjo,
- 14 ekonomsko fakulteto,
- 1 visoko industrijsko pedagoško šolo,
- 4 visoko ekonomsko komercialno šolo Maribor II. st.,
- 7 visoko šolo za organizacijo dela Kranj II. st.,

- 2 visoko tehniško šolo Maribor II. stopnjo,
- 1 fakulteto za elektroniko,
- 4 FNT — VTO — ind. fizika,
- 1 FNT — VTO — ind. matematika;

79 študentov obiskuje višjo šolo, in sicer:

- 37 strojno fakulteto I. stopnjo;
- 7 visoko ekonomsko komercialno šolo Maribor I. st.,
- 19 visoko šolo za organizacijo dela Kranj I. st.,

6 višjo upravno šolo,

- 4 višjo tehniško varnostno šolo,
- 2 višjo tehniško šolo Maribor I. st.,
- 1 višjo grafično šolo Zagreb,
- 1 fakulteto za strojništvo — varilsko smer,
- 2 ekonomsko fakulteto I. stopnjo;

117 študentov obiskuje srednje šole, in sicer:

- 41 tehniško šolo — strojno smer,
- 30 ekonomsko srednjo šolo,
- 6 tehniško šolo — elektro smer,
- 3 tehniško šolo — lesno smer,
- 2 tehniško šolo — cestni promet,
- 6 tehniško šolo — metalurško smer,

— 18 delovodsko šolo — strojno smer,

— 1 delovodsko šolo — cestni promet,

— 1 tehniško šolo — varilsko smer,

— 1 srednjo politično šolo,

— 1 srednjo komercialno šolo,

— 4 upravno administrativno šolo,

— 1 srednjo gasilsko šolo,

— 1 srednjo gostinsko šolo,

— 1 delovodsko šolo — pleskarska smer,

63 študentov obiskuje poklicne šole, in sicer:

— 2 poklicno šolo za odrasle ICL — strugar,

— 1 poklicno šolo za odrasle ICL — formar ročni,

— 14 poklicno šolo za odrasle ICL — str. mehanik,

— 1 poklicno šolo za odrasle pri DU — laborant,

— 5 poklicno kovinarsko šolo Lj.-Vič — strugar,

— 15 poklicno kovinarsko šolo Lj.-Vič — str. mehanik,

— 22 administrativno poklicno šolo,

— 2 poklicno šolo — elektro,

— 1 poklicno gostinsko šolo — kuhar;

4 študenti obiskujejo osnovno šolo;

2 študenta obiskujeta tečaj za višjestopenjski študij;

1 študent je na specializaciji;

27 študentov obiskuje jezikovne tečaje;

343 študentov — učencev v ICL za profile poklicev, in sicer:

— 22 za poklic — elektromehaničar,

— 140 za poklic — strojni mehanik,

— 29 za poklic — orodjar,

— 81 za poklic — strugar,

— 23 za poklic — rezkalcec,

— 33 za poklic — tehniški strojni risar,

— 8 za poklic — livar,

— 7 za poklic — modelni mizar.

Skupno imamo v DO Titovi zavodi Litostroj 708 študentov, od tega se izobražuje ob delu 276 delavcev, iz dela 3 delavci, zunanjih študentov pa je 429.

Pregled je pokazal, da so v šolskem letu 1978/79 nekateri prekinili študij, oziroma ga uspešno zaključili:

a) 23 študentov je zapustilo delovno organizacijo,

b) 11 študentov je prekinilo študij,

c) 80 študentov je zaključilo študij, in sicer

— 1 elektro fakulteto II. stopnjo,

— 7 fakulteto za strojništvo II. stopnjo,

— 1 VŠOD — Kranj II. stopnjo,

— 6 fakulteto za strojništvo I. stopnjo,

— 2 VŠOD — Kranj I. stopnjo,

— 2 ekonomsko srednjo šolo,

— 9 tehniško šolo — strojna smer,

— 2 tehniško šolo — elektro smer,

— 1 tehniško šolo — metalurška smer,

— 2 srednjo politično šolo,

— 5 delovodsko šolo — strojno smer,

— 2 poklicno kovinarsko šolo Lj.-Vič — str. meh.,

— 3 poklicno gasilsko šolo,

— 3 poklicno administrativno šolo,

— 2 osnovno šolo,

— 32 tečaje za delovna mesta;

č) 107 študentov je zaključilo študij na ICL, in sicer:

— 5 modelni mizar,

— 37 strojnih mehanikov,

— 20 strugarjev,

— 7 elektromehaničarov,

— 9 rezkalcev,

— 1 orodjar,

— 18 livarjev,

— 10 tehniški strojni risar.

3. Iz celotnega gradiva je razvidno, da bodo v letu 1980 in 1981 predvidoma končali študij:

VRSTE ŠOL IN SMERI	Leto 1980	Leto 1981
VEKŠ — Maribor II. stopnja	—	1
Fakulteta za strojništvo II. stopnja	7	10
Ekonomsko fakulteta II. stopnja	4	3
VŠOD — Kranj II. stopnja	1	3
Fakulteta za strojništvo I. stopnja	2	4
VŠOD — Kranj I. stopnja	5	6
VEKŠ — Maribor I. stopnja	—	1
Višja tehniška varnostna šola	—	1
Višja upravna šola	—	2
Visoka tehniška šola Maribor	—	2
Tehniška šola — strojna smer	12	7
Tehniška šola — lesna smer	2	1
Tehniška šola — metalurška smer	2	2
Tehniška šola — elektro smer	3	2
Ekonomsko srednja šola	4	9
Srednja politična šola	1	—
Srednja gasilska šola	1	—
Upravno administrativna šola	—	1
Delovodsko šola — strojna smer	8	4
Poklicna šola za odrasle ICL	5	5
Poklicna kovinarska šola Lj.-Vič	8	4
Poklicna administrativna šola	6	4
Tečaj za višjestopenjski študij	2	—
ICL — elektromehaničar	7	8
ICL — strojni mehanik	49	44
ICL — orodjar	7	11
ICL — strugar	29	28
ICL — rezkalcec	8	8
ICL — teh. strojni risar	13	9
ICL — livar	—	8
ICL — modelni mizar	—	4

Skupaj bo predvidoma končalo študij v letu 1980 in 1981 (186 + 192) — 378 delavcev.

4. V preteklem letu so bile sklenjene pogodbe za pričetek študija v šolskem letu 1979/1980 na podlagi ustreznih sklepov komisij za delovna razmerja v TOZD in delavskega sveta DO Litostroj za naslednje vrste šol in smeri:

Število oseb, s katerimi so bile sklenjene pogodbe VRSTE ŠOL IN SMERI

3	Fakulteta za strojništvo II. stopnja
3	Ekonomsko fakulteta II. stopnja
1	VŠOD — Kranj II. stopnja
1	VEKŠ — Maribor II. stopnja
1	Visoka tehniška šola Maribor II. stopnja
1	Elektro fakulteta II. stopnja
1	FNT — VTO — ind. matematika II. stopnja
3	FNT — VTO — ind. fizika II. stopnja
5	Ekonomsko fakulteta I. stopnja
8	Fakulteta za strojništvo I. stopnja
3	VŠOD — Kranj I. stopnja
2	Višja upravna šola
2	Tečaj za višjestopenjski študij
3	Upravno administrativna šola
29	Tehniška šola — strojna smer
3	Tehniška šola — metalurška smer
1	Tehniška šola — pleskarska smer
6	Ekonomsko srednja šola
1	Tehniška šola — gasilska smer
2	Delovodsko šola — strojna smer
1	Srednja politična šola
1	Srednja poslovodsko šola — gostin. smer
8	Poklicna šola za odrasle — ICL — stroj. meh.
3	Poklicna šola za odrasle — ICL — strugar
6	Poklicna kovinarska šola Lj.-Vič — str. mehanik
2	Poklicna elektro šola
1	Poklicna gostinska šola — kuhar
1	Poklicna administrativna šola
114	ICL — učenci
1	Osnovna šola
1	Specializacija

— 2 sodelavca sta se udeležila tečaja za upravjalce visokotlačnih naprav,

— 12 sodelavcev se je udeležilo tečaja za zaščito in varnost pri varjenju,

— 1 sodelavec se je udeležil tečaja za strojnike kompresorskih postaj,

— 1 sodelavec se je udeležil

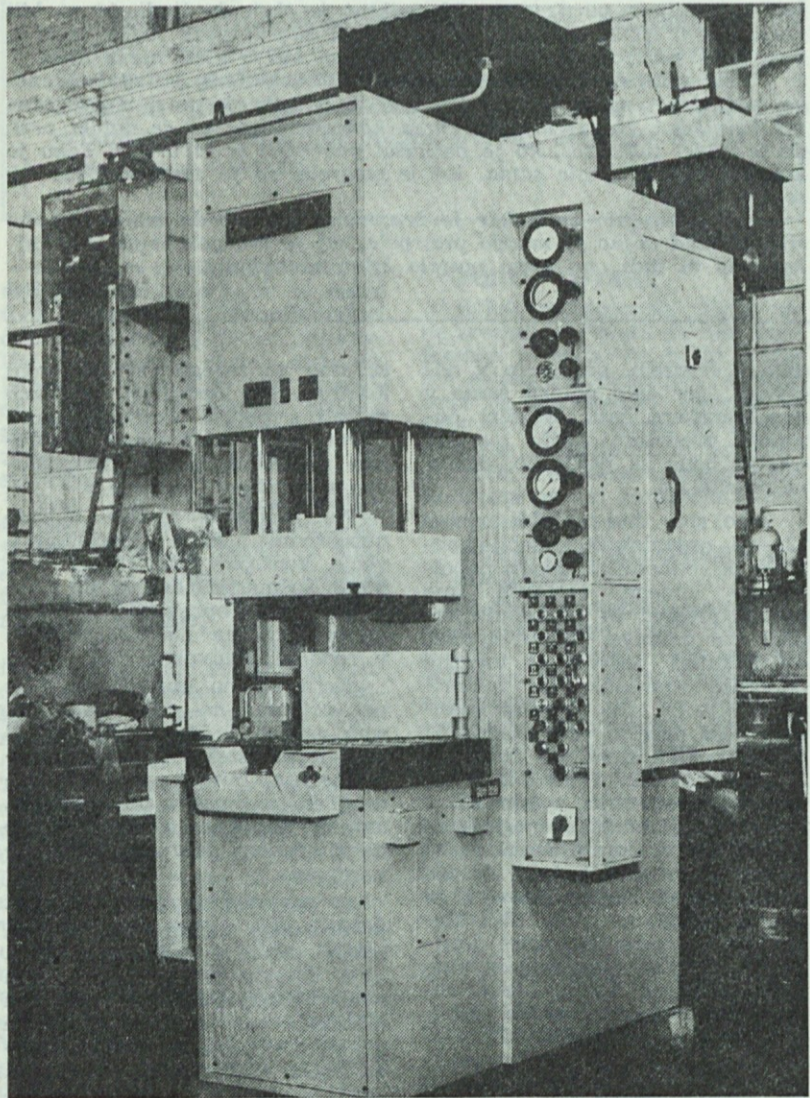
tečaja za programerje računalnikov,

— 2 sodelavca sta se udeležila testiranja za plamensko varjenje,

— 1 sodelavec se je udeležil 46. svetovnega kongresa livarjev v Španiji,

— 3 sodelavci so se udeležili tečaja za poklicne gasilce,

(Nadaljevanje na 7. strani)

HVC-2-63 izdelan za ELMO v Črnučah (hidravlični vlečni stroj C oblike, dvostopenjsko delovanje, 63 ton pritiska) Foto: J. Jereb

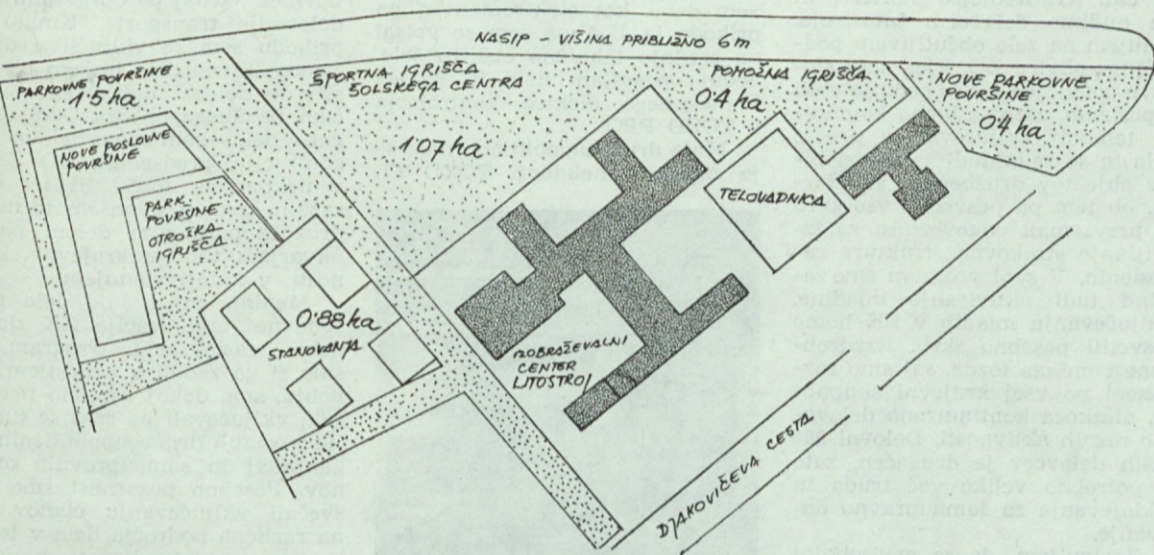
TELOVADNICA, STANOVANJA ŠOLSKI CENTER

V prejšnji številki našega časopisa je bil objavljen krajši članek o odobritvi bančnega kredita za gradnjo počitniškega doma v Fiesi in telovadnice pri izobraževalnem centru ter o pripravah na gradnjo počitniškega doma v Fiesi. Sedaj pa nekaj več o pripravah na gradnjo telovadnice in o načrtovanju novih prostorskih možnosti za gradnjo stanovanj in za razvoj izobraževalnega centra.

Prav tako za počitniški dom v Fiesi že dalj časa potekajo intenzivne priprave za gradnjo telovadnice oziroma večnamenskega objekta pri izobraževalnem centru. O samem objektu smo že pisali v eni zmed števil v lanskem

letu, zato samo na kratko: velika dvorana s prizidkom bo predvsem namenjena telesni vzgoji učencev (pouku telesne vzgoje in športni dejavnosti), različnim izvenšolskim dejavnostim učencev, rekreaciji litostrojskih delavcev

in krajanov, športnim in kulturnim prireditvam. Sredstva za izgradnjo bomo zbrali iz različnih virov: od obeh delovnih organizacij, za katere se učenci šolajo, tj. od Litostroja in Iskre (pri čemer ima Litostroj poseben interes za rekreacijo in kulturno dejavnost svojih delavcev), od izobraževalne skupnosti SR Slovenije, z bančnimi krediti in s krediti izvajalca gradnje. Podobno bo sestavljena finančna konstrukcija za vračanje kreditov, kjer pa se bo morala vključiti občinska SIS za telesno kulturo oz. krajevna skupnost z občino.

IZOBRAŽEVANJE V LETU 1979—1980

(Nadaljevanje s 6. strani)

— 9 sodelavcev se je udeležilo sejma orodnih strojev v Italiji,
— 54 sodelavcev se je udeležilo seminarjev in predavanj organiziranih za samoupravne organe in družbenopolitične organizacije.

Skupaj se je izobraževanja ob delu v letu 1979, organiziranega v drugih izobraževalnih delovnih organizacijah, udeležilo 272 delavcev.

5. V letu 1979 smo sprejeli na počitniško prakso 77 študentov-praktikantov z naslednjo šolsko izobrazbo:

— 24 praktikantov z višjo izobrazbo,
— 39 praktikantov s srednjo izobrazbo,
— 3 praktikante s poklicno izobrazbo,
— 11 praktikantov z osnovno šolo.

6. Posredujemo vam podatke s področja izobraževanja ob delu v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj v letu 1979.

a) Udeležba sodelavcev na izobraževanju ob delu — organiziranem v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj:

— 9 sodelavcev se je udeležilo tečaja za žerjavarje — upravljanje iz kabine,
— 10 sodelavcev se je udeležilo tečaja za premikače,
— 13 sodelavcev se je udeležilo tečaja za voznike viličarjev,
— 9 sodelavcev se je udeležilo tečaja za žerjavarja — upravljanje s tal,
— 29 sodelavcev se je udeležilo tečaja za vzdrževalce plinskih naprav.

— 25 sodelavcev se je udeležilo raznih jezikovnih tečajev,

— 28 sodelavcev se je udeležilo tečaja CZ za RBK enoto Litostroj,
— 490 sodelavcev se je udeležilo seminarja iz varstva pri delu in preverjanja znanja,
— 696 se je udeležilo seminarjev, tečajev in predavanj, organiziranih za samoupravne organe in družbeno politične organizacije.

Skupaj se je v letu 1979 udeležilo izobraževanja ob delu v de-

lovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj kar 1309 delavcev.

b) Udeležba sodelavcev na izobraževanju ob delu, organiziranih pri drugih izobraževalnih delovnih organizacijah:

— 137 sodelavcev se je udeležilo posvetovanj, seminarjev, predavanj, simpozijev in kongresov,
— 25 sodelavcev se je udeležilo strokovnih ekskurzij, posvetovanj ter tečajev v Avstriji, Madžarski, ZSSR in Nemčiji,

— 8 sodelavcev se je udeležilo tečaja iz specialistične izobrazbe analitikov študija dela,
— 2 sodelavca sta se udeležila tečaja za varjenje aluminija, bakra in nerjavnih jekel v zaščiti org. po postopku TIC.

— 1 sodelavec se je udeležil tečaja za vrednotenje zahtevnosti dela in ugotavljanje njegove sestavine,

— 10 sodelavcev se je udeležilo raznih jezikovnih tečajev,

— 1 sodelavec se je udeležil tečaja obločnega varjenja,

— 3 sodelavci so se udeležili tečaja iz zunanje trgovinskega področja,

ŠOLSKO LETO 1979/1980

Pregled izobraževalnih oblik v letu 1979 za DO Litostroj oziroma za posamezne TOZD in DS ne daje še popolnega odgovora na vprašanje, ali je naša politika izobraževanja odraz dejanskih potreb.

S potrditvijo »Razvida del in nalog« dobivamo pregled željene oziroma zahtevane izobraževalne strukture glede na našo tehnologijo in poslovne procese. Primerjava te strukture z dejansko strokovno usposobljenostjo kadrov v Litostroju bo šele pokazala, katere smeri in stopnje moramo doseči s programom izobraževanja v srednjeročnem obdobju. Primerjava bi dokaj točno opredelila, koliko delavcev in za katera dela se morajo izobraževati ob delu in koliko izven njega oziroma za delo.

Samoupravni organi naj potrjujejo samo tako utemeljene oblike in smeri in stopnje izobraže-

vanja. Osnovo za pravilno usmeritev in sklepanje pa naj dobivajo od strokovnih služb.

Pri izpolnjevanju tako postavljenih ciljev bomo naleteli na enega najtežjih problemov, ki nas je spremljal že do sedaj. To je, kako izpolniti plan izobraževanja in usposabljanja, ko pa pri mladih ni zadosti odziva za poklice, ki bi jih naša DO najbolj potrebovala. To ni sama litostrojski problem, in obravnavanje, kako ga premostiti, presega okvire tega poročila.

Ena izhodiščnih nalog v letu 1980 je, da temeljne organizacije skupno s strokovno službo za izobraževanje točneje opredelijo svojo strukturo kadrov po formalni šolski izobrazbi, ki je bolj primerljivi podatek, predvsem pa da ugotovijo strukturo strokovne usposobljenosti, ki vsteva poleg šolske izobrazbe še z delom pridobljeno delovno zmožnost.

Iz gornjih navedb ugotovimo, da so izobraževalni programi posameznih TOZD in DS v določeni soodvisnosti s strukturo kadrov, kakršno zahteva pred kratkim sprejeti Razvid del in nalog. Če so te zahtevane stopnje izobrazbe realne, bodo realni in koristni tudi naši izobraževalni programi.

Ker šolska izobrazba in praksa predstavljata poleg ostalega močan element za ugotovitev faktorja sestavljenosti dela, od tega pa je neposredno odvisna osnova OD (to je točke v RR), so pri določanju stopnje izobrazbe v Razvidu del in nalog stalno prisotne težnje in pritiski za zviševanje stopnje šolske izobrazbe, čeprav struktura del tega ne opravičuje.

Posledice so očitne:
— nerealni program izobraževanja,
— kasneje nepravilno kadrovanje,
— neizkoriščeno strokovno znanje zaposlenih na manj zahtevnih delih,
— motnje v delitvi OD.

Kljub temu, da so pravilniki o Razvidu del in nalog sprejeti, naj bodo še zmerom predmet dopolnjevanja in popravkov.

S. Mravlja

Priprave za gradnjo telovadnice so v zaključni fazi

Risba kaže celotno urbanistično oziroma prostorsko situacijo izobraževalnega centra in njegove neposredne okolice s skiciranimi obstoječimi in možnimi novimi načrtovanimi objekti. Med slednjimi je med šolskim poslopjem in domom učencev IC označen tudi prostor za telovadnico s prizidkom. Telovadnica bo s hodnikom povezana tako s domom učencev IC kot tudi s šolskimi prostori, glavni vhod pa bo imela z Đakovičeve ceste.

Glavni projekt je tako rekoč gotov, lokacijsko dovoljenje z nekaterimi drugimi dovoljenji bo po ustnih zagotovilih izdano v kratkem. Geološke raziskave tal so opravljene. Tako bomo imeli vsak čas zbrano potrebno dokumentacijo za gradbeno dovoljenje, kar pomeni, da bodo izpolnjeni strokovni in formalno-pravni pogoji za pristop h gradnji. Upamo, da splošno porabo ne bodo prizadele najnovejšie omejitve v naložbe za naše načrtovane gradnje in da bomo lahko zbrali potrebna finančna sredstva za gradnjo. Šola s 600 učenci, ki že več kot 30 let nima telovadnice, tak objekt nujno potrebuje, potrebujejo pa ga tudi litostrojki delavci in krajanj.

Načrtovanje novih prostorskih možnosti za gradnjo stanovanj in za razvoj izobraževalnega centra

V zvezi z načrtovanjem prostorskega razvoja izobraževalnega centra ob prehodu v usmerjeno izobraževanje in v zvezi z načrtovanjem možnosti za nujno stanovanjsko izgradnjo za litostroj-ske delavce, je bilo potrebno pred kratkim na podlagi zahtevka Zavoda za družbeni razvoj Ljubljane ponovno opredeliti namembnost površin pri izobraževalnem centru. Zahtevek izhaja iz pripomb in predloga Litostroja, da bi zagotovili prostor, kjer danes delno še stojijo barake Korotanskega naselja, za stanovanjsko izgradnjo.

Zaradi bodoče izgradnje ljubljanske obvoznice pa so možnosti za novogradnjo zelo omejene, kar

kaže tudi risba. Zlasti velja to za stanovanjske in za šolske prostore. Ob novi obvoznici in ob železniški progi je zarisana poseben pas prepovedi gradnje takih objektov (do ertkanih črt). Razpoložljivi prostor je bil določen po generalnem urbanističnem planu za tako imenovano institutsko cono, tj. za šolske objekte. Zato mora s spremembo namembnosti površine soglašati tudi pristojna republiška izobraževalna skupnost skupaj z izobraževalnim centrom. Naš izobraževalni center je že opredeljen kot eden nosilcev usmerjenega izobraževanja v občini Ljubljana-Siška, prav tako tudi kot razviti eksperimentalni center v mreži srednjih šol pri izvajanju programov kovinarskih usmeritev. V njem bosta tudi v bodoče zadovoljevala precejšen del svojih izobraževalnih potreb Litostroj in Iskra, pa tudi nekatere druge delovne oz. temeljne organizacije v Ljubljani in okolici. Zaradi tega je nujno potrebna razširitev kapacitet izobraževalnega centra.

Na posebnem posvetu predstavnikov delovne organizacije Litostroj, pristojnih samoupravnih komisij, izobraževalnega centra, posebne izobraževalne skupnosti za kovinsko predelovalno industrijo in KS Litostroj smo se dogovorili za stališče, da sprostimo navedeno površino okoli 0,9 ha za stanovanjsko gradnjo pod pogojem, da se čimprej izselita iz šolske stavbe posebna finančna služba in računovodstvo Litostroja in se tako sprostijo prostori, ki so bili zgrajeni v vzgojnoizobraževalne namene. Nadaljnja prostorska razširitev našega izobraževalnega centra pa bo možna v skladu z načrtovanjem srednjeročnega razvoja z izgradnjo podaljška stavbe za teoretični pouk in z nadzidavo dela obstoječih stavb ter s prizidavo bivalnih prostorov doma učencev ob Đakovičevi cesti.

Tako stališče je sprejela tudi posebna izobraževalna skupnost za kovinsko predelovalno industrijo in dala temu ustrezno soglasje. S tem je vse pripravljeno za izdelavo in odobritev zazidalnega načrta v okviru generalnega urbanističnega plana, ki bo upošteval razvojne možnosti izobraževalnega centra kot tudi prostorske možnosti za gradnjo stanovanj.

H. Premelj

USPOSABLJANJE DRUŽBENOPOLITIČNIH DELAVCEV

V okviru usposabljanja družbenopolitičnih delavcev v letošnjem letu je bilo v kinodvorani Izobraževalnega centra Litostroj 23. januarja 1980 predavanje o aktualnih zunanje-političnih dogodkih. Predaval je tovariš Jože Smole, predsednik komisije za mednarodne odnose pri CK ZKS.

Tovariš Smole je v svojem predavanju zelo podrobno obdelal vse aktualne politične dogodke v svetu. Uvod je začel z zaključki 6. vrha neuvrščenih iz Havane, posebej je poudaril pomen našega uresničevanja ekonomske deklaracije, saj imamo z vsemi neuvrščenimi državami dobre politične odnose in ni nobenega razloga, da ne bi razvili tudi ekonomskega sodelovanja.

V nadaljevanju je tovariš Smole natančno razložil bistvo nekaterih zaostrenih odnosov med državami in stopnjevanje zaostritve mednarodnih odnosov v celoti. Glavna pozornost razlage na tem področju je bila posvečena položaju v Iranu in vojaški intervenciji v Avganistanu. Jasno je obrazložil in opredelil uradno stališče Jugoslavije do obeh primerov.

Naša stališča so vseskozi jasna in dosledna, zato so nekateri izmišljeni članki v vzhodnem in zahodnem časopisju le natolcevanje in usmerjanje javnega mnenja iz notranjih problemov na ostala področja. Vendar pa je poudaril, da nas to ne more iztiriti, temveč da naše delavce in občane preveva enotnost in odločnost za samostojno pot na temeljih neuvrščene politike, kar pa je v trenutku splošne zaostritve najvažnejše.

Vsi udeleženci seminarja so bili z vsebino predavanja zelo zadovoljni, izrazili so željo, da čimprej nadaljujemo z usposabljanjem na drugih tematskih področjih.

M. S.

Litostrojki viličar pri delu v koprskem pristanišču (Foto: J. Jereb)

PREDSTAVITEV NOVIH SEKRETARJEV OO ZK

Že v prejšnji številki smo začeli predstavljati novoizvoljene sekretarje osnovnih organizacij ZK. Ker jih nismo mogli predstaviti vseh, danes s predstavitvijo nadaljujemo.

Janez Žbontar — TOZD MONTAŽA

V Litostroju sem se zaposlil leta 1954, po odslužitvi vojaškega roka. Štiri leta sem delal pri razvoju hidravličnih oblik. 1958. leta sem prišel v funkcijsko kontrolo in do leta 1968 delal na področju črpalk. V tem času sem končal tudi prvo stopnjo strojne fakultete. Zatem sem leta 1969 za kratek čas prevzel mesto funkcijske kontrole, pozneje pa sem bil postavljen za vodjo servisa Renault. Ko je Litostroj opustil avtomobilsko dejavnost in je bil s tem ukinjen tudi servis za Renaulte, sem bil ponovno premeščen na mesto vodja funkcijske kontrole, kjer sem še danes. Poleg svojega rednega dela sem bil ves čas precej aktiven tudi na samoupravnem in družbenopolitičnem področju. V zadnjem času sem tudi nadomeščal sekretarja osnovne organizacije ZK, ki je bil na montaži opreme za HE Hemren Dam v Iraku.

V okviru programske usmeritve smo v naši osnovni organizaciji skrbeli za pridobivanje kadrov, ki so pripravljeni delati v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih v tozdu in delovni organizaciji. Veliko bo potrebno narediti še na področju izobraževanja kadrov, potrebno bo usposobiti ljudi, saj prehaja na temeljne organizacije združenega dela vedno več nalog in obveznosti. Delo osnovne organizacije bomo skušali organizirati predvsem z delom v komisijah, za obsežnejše programe pa bomo vključili tudi vse ostale člane ZK. V bodoče bo potrebno tudi več sodelovanja z mladinsko organizacijo, saj se zavedamo, da je to kader, ki bo v bodoče delal na samoupravnem in družbenopolitičnem področju. Več pozornosti bo potrebno posvetiti koordinaciji na ravni delovne organizacije, tako da bodo osnovne organizacije prejemale enotna in razčiščena stališča.

Pred nami so zahtevne in odgovorne naloge. Zunanji politični dogodki iz dneva v dan zaostrojuje položaj v svetu. Glavna naloga nas vseh pa je, da dosežemo družbenoekonomsko stabilizacijo v

Svoje družbenopolitično delo sem pričel že zelo zgodaj v mladinski organizaciji. Kasneje sem bil član DS TOZD FI, član DS delovne organizacije, član več komisij pri delavskem svetu in sindikatu, član izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD TVN, predsednik samoupravne delavske kontrole, član sekretariata itd. Na zadnji konferenci OO ZK sem bil izvoljen za sekretarja.

Dosedanja programska usmeritev OOK je bila teoretično dobro zastavljena. Vendar nas je bilo ob ustanovitvi TOZD TVN samo sedem članov ZK, ob tako majhnem številu je zaostajalo tudi delo. Sedaj je članov ZK v naši organizaciji že 32 in bo mogoče naloge pravičnejše porazdeliti. Zastavili smo si več ciljev: dosleden pristop komunistov k izvrševanju planskih nalog, v stabilizacijskem letu pametno in smotno izkoristiti delovni čas in proizvodne zmogljivosti, čim več članov ZK se mora idejnopolično usposabljanje, ker vidimo, da je na tem področju premalo storjeno.

Članstvo ZK moramo aktivirati, da bodo v čim večji meri delali v DPO in samoupravnih organih, torej jih bomo ob volitvah kar največ predlagali na kandidatsko listo. Zaživeti mora delo v mladinski organizaciji. Komunisti se morajo zavedati, da samo prihajanje na sestanke še ni vse, temveč, da morajo na njem tudi aktivno sodelovati. V OOK imamo več komisij, katere bodo morale na rednih sestankih poročati o svojem delu.

Nežka Majič — TOZD ZSE

V Litostroju delam dobrih pet let, sedaj sem na delovnem mestu analitika v delavski restavraciji.

V tem času sem opravljala in še opravljam razne funkcije:

sekretar OOK, delegat DS TOZD, delegat UO DO, v zadnjem mandatnem obdobju sem bila namestnik sekretarja OO ZK, sem

sondik-porotnik Temeljnega sodišča v Ljubljani.

Pred prihodom v Litostroj sem vse povojno obdobje delala v raznih družbenopolitičnih organizacijah, med vojno pa sem bila, čeprav še zelo mlada, aktivistka-kurirka. Član ZK sem od leta 1948, pred tem pa sem bila skovka.

Dosedanja glavna naloga osnovne organizacije je bila uveljavitev samoupravljanja, menim, da smo dosegli zadovoljive rezultate.

Tudi v bodoče bomo delovali v tej smeri, posebej pa moramo skrbeti za idejno in akcijsko enotnost vseh DPO in vodstva.

Delovali bomo v duhu gospodarske stabilizacije in ekonomske neodvisnosti, pri tem pa skrbeli za čim kvalitetnejše storitve, ki jih nudimo delavcem Litostroja. Delujem na zelo občutljivem področju v okviru DO, kjer naše storitve pogojujejo dobro počutje vseh zaposlenih, zato se bomo komunisti tembolj vključevali v proces dela in se zavzemali za posodobitev objektov družbenega standarda, ob tem pa posvečali vso skrb in prevzemali odgovornost za izboljšanje strokovne strukture zaposlenih. V svoj program smo začrtali tudi aktiviranje mladine. Vključevanju mladih v ZK bomo posvetili posebno skrb. Razdrobljenost našega tozda, saj smo raztreseni po vsej krajevni skupnosti, otežkoča kontinuirano delovanje raznih aktivnosti. Delovni čas naših delavcev je drugačen, zato je potrebno veliko več truda in usklajevanja za samoupravno delovanje.

Ugotavljam, da se medsebojni odnosi v TOZD ZSE urejajo, zato se bomo še vnaprej zavzemali za njihovo izboljšavo.

Cisto na koncu pa me zanima nekaj. Kako to, da med petnajstimi sekretarji ni razen mene nobene tovarišice, pa tudi sicer so redke v organih upravljanja? Mar to pomeni, da smo neaktivne?

Razvešeljivo pa je dejstvo, da je večina sekretarjev iz vrst mlajše generacije.

Na koncu bi želela, da bi delo sekretarjev želo veliko uspeha in da bi s tem vzpodbudili čimveč mladih za vstop v naše vrste.

Marjan Žele — TOZD NABAVA

Ko sem končal šolo v našem izobraževalnem centru in odslužil vojaški rok, sem se 1973. leta redno zaposlil v Litostroju. Zdaj delam kot komercialist v TOZD Nabava, ob delu pa se še dodatno izobražujem na višji upravni šoli v Ljubljani.

Družbenopolitično aktiven sem bil že v mladinski organizaciji in v zboru združenega dela, kjer sem bil član enega izmed odborov Skupščine občine Ljubljana-Siška. Glede na preteklo delo naše osnovne organizacije ZK lahko rečem, da so bile same naloge iz programske usmeritve dobro zastavljene, žal pa jih vseh nismo uspeli realizirati. Menim, da je eden glavnih vzrokov premajhna aktivnost dela članov. Zato bomo morali v prihodnje posvetiti več

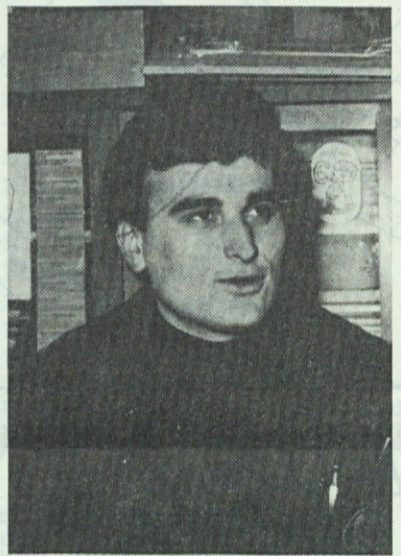
pozornosti izpolnjevanju nalog iz našega akcijskega programa OO ZK. Poleg teh nalog bomo morali dati poseben poudarek stabilizacijskim ukrepom, spremljanju planskih obveznosti, nalogam na področju ljudskega odpora in družbene samozastite, zunanjepolitičnim dogodkom ter pobudi tovariša Tita o kolektivnem vodenju. Zlasti slednje bi moralo spodbuditi manj delavne člane ZK k večji aktivnosti.

Člani naše osnovne organizacije se bomo morali še posebno zavzemati za izboljšanje medsebojnih odnosov, kar pa bomo dosegli edino k aktivnim sodelovanjem vseh članov osnovne organizacije in ne nazadnje tudi s sodelovanjem vseh delavcev v naši temeljni organizaciji.

Jovan Degenek — TOZD PPO

V Litostroju sem prišel leta 1967 po končani poklicni šoli. Najprej sem delal kot elektromonter, po prihodu iz JLA pa sem se vpisal na srednjo tehnično elektro šolo. Sedaj opravljam dela in naloge funkcijskega elektro kontrolorja v TOZD PPO.

Moje družbenopolitično delo se je začelo v nekdanji TOZD FI,

kjer sem bil delegat v delavskem svetu. Po reorganizaciji sem bil izvoljen za predsednika OO ZSMS TOZD PPO. Ob tem sem opravljal še funkcijo sekretarja mladih komunistov za tozde PPO, Montaža in TVN, bil sem član izvršnega odbora sindikata ter član raznih komisij.

Mislim, da je bila dosedanja usmeritev naše osnovne organizacije uspešna, program pa je bil tudi v veliki meri izpolnjen. Zveza komunistov je bila prisotna na vseh področjih dela, od izpolnitve lastnega programa, preko dela samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij do krepitve lastnih vrst.

Bodoča usmeritev dela osnovne organizacije ZK bo predvsem:

— skrb za izvajanje investicijskega programa,

— borba za uresničitev zastavljene letnega gospodarskega plana,

— uresničevanje stabilizacijskega programa z večjo disciplino in boljšo produktivnostjo dela,

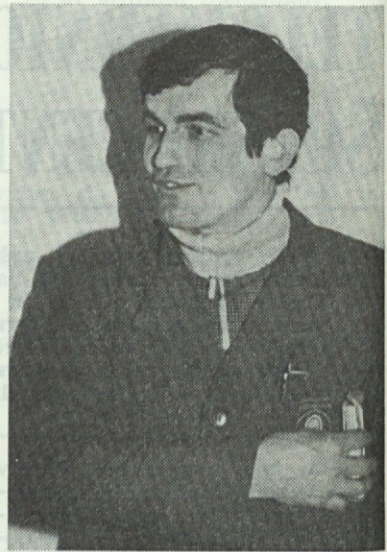
— spremljanje in usmerjanje dela mladih v tozdu,

— krepitev in izobraževanje članstva.

— nenehna skrb za delovnega človeka in njegov položaj v družbi, uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela ter s tem zagotovitev pravilnejše medsebojne delitve celotnega prihodka in dohodka,

— skrb za nenehno krepitev LO in DS ter varovanje in krepitev naše samoupravne socialistične skupnosti.

Delo komunistov zajema vsa področja samoupravnega in političnega dela v tozdu. Tudi aktivnost članov mora biti na zahtevani ravni, saj vemo, kakšen naj bi bil pravi komunist. Več pozornosti moramo posvetiti tudi delu mladine, saj je bila v preteklem obdobju preveč prepuščena sama sebi. Zato je treba spremljati njen program, delo in izobraževanje, kar je posebna naloga vsakega mladega komuniste.

Petar Karada — TOZD PZO

V Litostroju sem se zaposlil leta 1970 kot konstrukcijski ključavničar, sedaj pa opravljam delo delovodje transporta. Kmalu po prihodu sem se vključil v družbenopolitično delo in sem bil doslej že delegat delavskega sveta, član izvršnega odbora OOS, delegat v delavskem svetu delovne organizacije, predsednik OO ZSMS v nekdanjem tozdu PI ter član raznih komisij v našem tozdu. Z družbenopolitičnim delom pa se ukvarjam tudi v krajevni skupnosti, v kateri stanujem.

Menim, da je bilo delo naše osnovne organizacije ZK doslej dobro zastavljeno. Program, ki smo si ga zadali v prejšnjem obdobju, smo dokaj uspešno realizirali, vključevali pa smo se tudi v delo ostalih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. Posebno pozornost smo posvečali vključevanju članov ZK na različna področja dela v tozdu in izven njega. Precej naporov smo vlagali tudi v izobraževanje naših članov, tako da so sposobni prevzemati in izpeljati tudi najzahtevnejše naloge v družbenopolitičnem življenju.

Še naprej pa si bomo morali prizadevati izpolnjevati zastavljene programske cilje tako tozda kot celotne delovne organizacije. Osnovno izhodišče dela in delovanja naše osnovne organizacije bo usmerjeno v uresničevanje kongresnih stališč in dogovorov.

Omeniti moram, da vsi člani osnovne organizacije ne opravljajo svojih nalog tako, kot bi jih morali in tako, kot smo se dogovorili. Zato moramo v bodoče temu posvetiti več pozornosti in sproti reševati vse probleme in težave, do katerih v vsakodnevnem delu prihaja. To pa pomeni tudi nadaljnje usposabljanje naših članov in spreminjanje zavesti sodelavcev, kar je pogoj za razvoj naših družbenoekonomskih odnosov.

Osnovno za komuniste pa je, da so s svojim delom in ravnanjem zgled ostalim sodelavcem. Zato si moramo še bolj prizadevati, da bomo s skupnim delom in naporom realizirali planske obveznosti za leto 1980 in izvajali stabilizacijske ukrepe, ki smo jih sprejeli decembra preteklega leta.

LJUDSKI PREGOVORI

(v sodobni priredbi)

● Človek je najbolj cenjen, kadar je tiho...

(Posebno na sestankih, kjer se pocieni mlati prazna slama!)

● Dober glas se daleč sliši...

(Glas sanatorjev pa še dlje!)

● Ko človek tone, se lovi tudi za razbeljeno železo...

(Kako se ne bi za dotacije!)

● Kovina se spozna v ognju, človek pa ob vinu...

(In ob računih za reprezentanco!)

Pera Srečkovič

Srečko Pirc — TOZD TVN

V Litostroju sem se zaposlil leta 1965 po končanem triletnem šolanju v našem izobraževalnem centru. Do odhoda v JLA sem delal v mehanski obdelavi kot ključavničar, po vrnitvi pa v montaži viličarjev. Sedaj sem na delovnem mestu kadrovika v novoustanovljenem TOZD TVN.

PREDSTAVITEV NOVIH SEKRETARJEV OO ZK

Brane Zagorc — DS PFSR

V Litostroju sem zaposlen od leta 1969. V družbenopolitično delo sem se vključil v samem začetku zaposlitve, saj sem v Obdelavi, kjer sem bil prvotno zaposlen, delal v predsedstvu OO ZSMS. V DS PFSR opravljam delo na področju zunanjih kreditov in posojil za obratna sredstva. Tudi v tej sredini sem se vključil v družbenopolitično delo in čil v predsedstvu splošne delegacije SIS in konference delegacij SIS za kulturo.

V dosedanjem obdobju organiziranja je naša OO uspešno delovala na vseh področjih, saj smo člani ZK sodelovali v vseh samoupravnih organih in DPO ter smo skušali politične obveze 8. kongresa ZKS in 11. kongresa ZKJ, dosledno izvajati in dopolnjevati. Zavzemal smo se, da so v vseh delegacijah pravilno zastopane vse samoupravne in sindikalne skupine (zaradi popolnejšega obveščanja) in da so zastopani interesi delavcev v skladu z začrtano politiko ZKJ in našo samoupravno ureditvijo. Kljub vsemu je potrebno poudariti, da je v preteklem obdobju delo preveč slovelo le na sekretarju OO. Nekateri člani so še vedno premalo aktivni in ne čutijo prave odgovornosti, da so kot komunisti dolžni ustvarjalno delati in sodelovati. Razlog je tudi ta, da smo se v preteklem obdobju prvič orse v predsedstvu OO in da je med 11 članov sprejetih v ZK šele v zadnjih dveh letih.

V nadaljnjem delu se moramo člani ZK še dosledneje zavzemati, da bomo v delovni skupnosti razvijali samoupravljanje tako, da se bodo delavci zavedali svojih pravic in dolžnosti, kajti le na ta način bomo lahko preprečevali poskuse tehnokratsko birokratskih odločitev. V zvezi z začrtano politiko stabilizacije moramo biti dosledni v tem, da bo delovna skupnost s svojim delom vplivala na tozde, da bi povečali svojo storilnost, zaradi česar bi delovna organizacija pridobila večji dohodek in bi se laže usmerila na zunanje tržišče, dosegla pa bi tudi večjo umirjenost gibanja cen. Vendar želim takoj poudariti tudi to, da če tega ne bomo izvajali na vseh nivojih naše skupnosti, tudi v Litostroju ne bomo uspeli doseči zaželenih stabilizacijskih rezultatov. Delovanje OO v prihodnje smo razdelili na delo po komisijah, predvsem z namenom, da s tem omogočimo delo vsem članom. Dogovorili smo se tudi, da se bo OO sestajala najmanj enkrat mesečno in da bodo vse komisije podale svoja poročila. Tako bomo vprašanja na vseh področjih sproti reševali, kar nam bo omogočilo uspešnejše delo v celotni skupnosti.

Ivan Pavšelj — TOZD Prodaja

V Litostroju sem se zaposlil kot strojni tehnik takoj po končanem šolanju leta 1948. Delal sem v konstrukciji, montaži in zunanji montaži ter od 1966 v prodaji.

Prva leta sem aktivno delal v ljudski tehniki in mladini ter od 1950 do 1954 v centralnem in obratnem DS. (Tu moramo pripomniti, da je bil tovariš Pavšelj že član prvega začasnega delavskega sveta, ki je bil izvoljen 26. januarja 1950, zatem pa je bil predsednik naslednjega delavskega sveta, ki je bil izvoljen po sprejetju temeljnega zakona o upravljanju z državnimi gospodarskimi podjetji 27. junija 1950. Pripadla pa mu je tudi častna naloga, ko je ob začetku samoupravljanja 2. septembra 1950 v imenu delavcev prevzel ključne tovarne. S tem je bilo uresničeno geslo — Tovarne delavcem! — Pripomba uredništva) Od leta 1954 sem bil večkrat na montažah hidroelektrarn po Jugoslaviji in po letu 1959 tudi v tujini, zato nisem opravljal nobenih po-

sebnih funkcij v družbenopolitičnih organizacijah v tovarni ali na terenu.

V preteklem mandatnem obdobju je bila vzporedno z novim tozdom Prodaja ustanovljena tudi OO ZK v njem. Povečali smo članstvo in utrdili delo samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. Notranje in zunanjepolitične dogodke smo ocenjevali s stališča njihovega vpliva na naše delo. Z delom v komisijah kakor tudi z aktivnim sodelovanjem v družbenopolitičnih organizacijah smo pritegnili k sodelovanju širok krog delavcev.

Še naprej bomo utrjevali samoupravljanje in stalno spremljali delo delegatov ter jim pomagali. Vzporedno z idejnopoličnim usposabljanjem bomo sproti spremljali vse dejavnike, ki lahko vplivajo na naš ekonomski položaj, posebno ob sedanji izgradnji novih proizvodnih objektov. Naš napor bo usmerjen k uveljavljanju novih dohodkovnih odnosov, ki morajo pripeljati do večje ose-

ne in družbene produktivnosti dela.

Delo osnovne organizacije bomo skušali usklajati s tekočo problematiko na strokovnem področju, vendar ne kot posnemanje upravne linije. Ker prodaja sodeluje z vsemi tozdi, bomo s posredovanjem izkušenj in opozarjanjem na probleme skušali prispevati svoj delež k stabilizaciji in boljšim uspehom Litostroja.

Joco Klobučar — TOZD PUM

V Litostroju sem prišel pred šestindvajsetimi leti po končani industrijski šoli v Zagrebu. Kot modelni mizar sem 6 let delal v modelni mizarni, 4 leta sem op-

ravljal naloge medfaznega kontrolorja, sedaj pa mi teče že 15. leto delovodskega staža v jeklolivarni.

Odkar sem se zaposlil, aktivno sodelujem v organih samoupravljanja in družbenopolitičnih organizacijah. Bil sem član delavskega sveta tozda in delovne organizacije, predsednik stanovanjske komisije, predsednik samoupravne delavske kontrole, namestnik sekretarja ZK. Izven delovne organizacije sodelujem v KS komunalne delegacije, ukvarjam pa se tudi z rokoborbo, kjer kot nekdanji tekmovalec prenašam izkušnje na mlajše.

Programska usmeritev naše osnovne organizacije je sledila zastavljenim ciljem, ki jih postavlja Zveza komunistov Jugoslavije.

Sproti smo se seznanjali z dogodki na notranje in zunanjepolitičnem področju, zlasti kar se tiče gibanja neuvršenih.

V preteklem obdobju smo si prizadevali za krepitev gospodarske stabilizacije, za uveljavljanje novih družbenoekonomskih odno-

sov, za večjo produktivnost dela in sploh za boljšo izkoriščenost delovnega časa. Velik poudarek smo namenili planiranju, ki naj v letu 1980 postane realnejše. Spremljali smo dinamiko investicijskih vlaganj. Veliko skrb smo posvetili informiranosti preko delovnih skupin. Na področju kadrovske politike smo spodbujali izobraževanje in usposabljanje članov ZK za njihove uspešnejše delovne.

OO ZK bo še v večji meri postala gibalno vseh dejavnikov v našem tozdu, izvajala bo zahtevne naloge pri stabilizaciji gospodarstva, nadaljnjem urejanju samoupravnega sistema in družbenoekonomskih odnosov v TOZD in DO. Prav tako bo OO ZK še bolj

Komunisti Ingre so zborovali

V letu stabilizacije, v letu, ko si naša družba odločno postavlja nalogo povečati izvoz, so poslovna združenja še posebno pred zahtevnimi nalogami. Tako tudi Poslovna skupnost za projektiranje, izgradnjo in prodajo objektov — INGRA, katere ustanovni član je tudi Litostroju.

Kako doseči plan, kako povečati izvoz, ki je za INGRE v letu 1980 150 milijonov dolarjev, kako na domačem trgu prodati za 1 milijardo din proizvodov?

Tem problemom so komunisti INGRE posvetili največ pozornosti na svoji letni volilni konferenci, ki je bila 31. januarja, udeležil sem se je kot delegat osnovnih organizacij ZK Litostroja. V planu INGRE, posebno v njenem izvoznem delu, je močno prisoten tudi Litostroju s svojim programom proizvodnje.

Komunisti INGDRE so kot delegati članov združenja izoblikovali sklep, da je potrebno najti oblike in način za večjo družbenopolitično sodelovanje med komunisti INGRE in komunisti — člani združenja, posebno še iz njegovih prodajnih služb. Prepričani smo, da sodelovanje komunistov na idejnopoličnem področju hitreje razrešuje tudi probleme, s katerimi se srečujemo v samem poslovanju.

Za novega sekretarja ZK INGRA je bil na konferenci izvoljen tovariš Čedomir Grubić — komunistom TOZD Prodaja je poznan kot dosleden in vztrajen strokovnjak za izvoz investicijske opreme.

J. Babič

Vabilo sodelavcem

Naša delovna organizacija ima v strokovnem časopisu »Strojniški vestnik«, ki ga izdaja Fakulteta za strojništvo Univerze Edvard Kardelj v Ljubljani ob sofinanciranju Raziskovalne skupnosti Slovenije in Strojne industrije Slovenije, že vrsto let stalno rubriko, kjer lahko naši delavci objavljajo razna strokovna dela s področja naše dejavnosti in proizvodnega programa. Glede na originalnost in kvaliteto dela so članki različno kategorizirani:

a) ORIGINALNO STROKOVNO DELO (original scientific paper).

V to kategorijo spadajo do sedaj še neobjavljena strokovna dela, ki so napisana tako, da lahko katerikoli strokovnjak na osnovi objavljenih podatkov ponovi preračune oziroma avtorjeva izvajanja ter v zvezi s tem poda svoje mišljenje. Objava dela te kategorije obvezuje avtorja, da istih rezultatov ne bo objavil v drugih časopisih.

b) PREDHODNO SPOROČILO (preliminary communication).

V to kategorijo spadajo dela, ki vsebujejo strokovne ugotovitve in rezultate, katerih značaj zahteva njihovo objavo. Delo vsebuje več novih tehničnih informacij, ki so zanimive za strokovno javnost.

c) PREGLEDNO DELO (subject review).

To je strokovno sporočilo o nekem posebnem problemu, o katerem so v tehnični literaturi že pisali, vendar je problem tu podrobneje obravnavan in analiziran, zbrano je vse v zvezi z njim. V tem primeru je avtor dolžan, priložiti vse podatke o objavljeni tehnični literaturi, ki jo je uporabljal pri svojem delu.

Glede na to, da smo ena od vodilnih delovnih organizacij s področja strojegradnje v Jugoslaviji z zelo pestrim proizvodnim programom in intenzivnim razvojno-raziskovalnim delom, vabimo člane delovne organizacije, da s svojimi strokovnimi prispevki obogatijo našo rubriko v Strojniškem vestniku.

Članki morajo biti napisani po navodilih, ki jih je predpisalo uredništvo Strojniškega vestnika.

Avtorju pripada avtorski honorar po ceniku, ki ga določa uredniški odbor ter 10 dokaznih izvodov članka.

Vsa nadaljnja navodila dobite pri tov. Niku Vujoševiću, dipl. ing. (TOZD IRRP, tel. 580).

mesto za priprave političnih izhodišč za delovanje delegatov v delegatskih strukturah. Zato bo morala obravnavati številna zahtevna vprašanja, s katerimi se srečujemo v delegatskih telesih. Tudi usposabljanje članov ZK za zahtevne naloge bomo še nadalje posvetili posebno pozornost in še naprej bomo težili, da usposabljanje in idejno enotnost dosežemo na primerih konkretnih vprašanj iz vsakodnevnega ravnanja in življenja našega kolektiva.

Janez Štrumbelj — TOZD ICL

Od leta 1961 sem zaposlen v ICL kot učitelj praktičnega pouka za poklic strugar. Sedaj opravljam naloge vodje praktičnega pouka v šolskih delavnicah.

Član ZK sem od januarja 1957. leta. Ves čas delam v družbenopolitičnih in samoupravnih organizacijah. V organizaciji ZK sem že opravljal funkcijo sekretarja. Bil sem večkrat član sekretariata OO. Delal sem v sindikalni organizaciji in samoupravnih organih, kjer sem bil večkrat tudi predsednik raznih organov. V preteklem mandatnem obdobju sem bil predsednik IO OOZS v ICL.

Dosedanja programska usmeritev dela naše OO je bila dobra. Izobraževalni center ima kot tozdi Litostroja posebne naloge pri izobraževanju in vzgoji mladine in zaposlenih. To pa daje članom ZK naše OO še posebno vlogo. Člani ZK so bili že do sedaj vključeni v razvijanje samoupravnega življenja mladih in razvijanju pravih pogledov na razvoj naše družbe kot celote. Pri tem delu smo dosegli dobre rezultate. Mladi, ki se zaposlujejo v delovni organizaciji, dokazujejo, da so na šoli dobili dobro osnovo za svoje družbenopolitično delo. Zato bo tovrstno delo članov ZK ostalo še naprej najbolj aktualno, poleg vsega ostalega, kot je razvijanje samoupravnega življenja in krepitev vodilne vloge ZK v našem centru.

Čas, v katerem sem sprejel nalogo sekretarja OO, je družbenopolitično in gospodarsko zelo razgiban. Naloge, ki jih imamo člani ZK, so zelo zahtevne in rešljive samo z usklajeno aktivnostjo vseh družbenopolitičnih dejavnikov. To pa bo zahtevalo veliko aktivnost

vseh članov ZK ne samo pri delu v OO, ampak na vseh področjih dela. Menim, da bomo morali delo vseh članov ZK v OO pravilno porazdeliti. Do sedaj je bilo vse prevečkrat tako, da so nekateri člani ZK svoje delo preveč omejevali samo na udeležbo na sestankih. Resnično aktiviranje vsega članstva je ena od prvih nalog novega sekretariata. Delno smo to že storili ob kandidiranju posameznikov v posamezne samoupravne organe. Neposredna naloga vseh članov ZK naše OO v tem trenutku pa je, da so vključeni v planiranje razvoja našega centra ob prehodu na usmerjeno izobraževanje. Prav ta prehod na usmerjeno izobraževanje bo v prihodnjih mesecih zahteval od vseh nas tudi več političnega dela.

Tovarišema Branetu Zagorc in Janezu Štrumbelju se opravičujemo, ker ju nismo predstavili s slikami — posnetki nam žal niso uspeli — Uredništvo

ČLOVEK ČLOVEKU ... RAVNODUŠNOST

Zagrzel si se
v sivino jutra,
hitiš in zreš
vedno vase,
ne da videl bi,
kdo in kaj si ...

Dan za dnem
jih srečuješ,
pozdrava ne daš,
nasmeha ne dobiš,
dnevi pa so vedno krajši ...

Zakaj tako si svoj
in sam vsak dan?
Zakaj hitiš zaman?
Bil si prijatelj,
prijatelj vsem,
nasmeh v izgubi
postal je siv
kot jutro,
ki te vase žene — neznanec!
Oh, vse premalo je topline,
vse preveč nas je — neznanec!

Jacques

DELO LITOSTROJSKE AMBULANTE V LETU 1979

Obratna ambulanta je imela v letu 1979 15 zaposlenih, in sicer tri zdravnike, enega stomatologa, enega višjega dentista, eno višjo medicinsko sestro, tri srednje medicinske sestre, dve zobni asistentki, enega zobotehnikarja, dve laborantki in eno administratorko.

V preteklem letu je bila zgrajena nova ambulanta, ki zaradi ugodne prostorske razmestitve omogoča nemoteno delo vseh ordinacij, razen zobne ambulante, kjer je opremljena samo ena ordinacija. Dejavnosti nismo razširili, ker še nismo dovolj opremljeni.

Kakšno je delo posameznih ordinacij?

Ordinacija za zdravstveno varstvo (preventiva) ima specialista za medicino dela, višjo medicinsko sestro z opravljenim podiplomskim tečajem iz medicinske dela in administratorko.

Opravljenih je bilo 1458 delovnih ur in 344 ur neindividualizirane preventive. Pri tem je bilo opravljenih 2433 pregledov, in sicer:

- 714 predhodnih pregledov (od tega 28 nesposobnih in 194 izrecno samo za določena delovna mesta)
- 1014 periodičnih pregledov
- 322 kontrolnih pregledov
- 9 pregledov delavcev v živilski stroki
- 302 pregleda učencev naše šole
- 44 pregledov voznikov motornih vozil
- 28 pregledov za tujino.

Izven evidence smo opravili še 19 pregledov in predlogov za kopalniško preventivno okrevanje, 230 avdiometrijev, okrog 100 pregledov vida z ortoraterjem in okoli 500 testiranj barvnega vida po Ishihari. Najpomembnejše delo pa je bila zdravstvena ocena del in nalog pri vseh TOZD in obeh DS. Bikelergometriji nismo delali zaradi pomanjkljive opreme. V sodelovanju s službo varstva pri delu smo organizirali pregled za delo na višini, v sodelovanju s službo varstva pri delu in s socialno službo pa smo opravili preglede treh delovnih mest. Za invalidsko komisijo smo zdelali šest dokumentiranih mnenj v zvezi z aktivnim zdravstvenim varstvom šestih zavarovancev.

V dveh ordinacijah pasivnega zdravstvenega varstva (kurativa) sta delala specialistka medicine dela, zdravnik splošne prakse in tri srednje medicinske sestre, od katerih ima ena opravljen tečaj iz medicine dela. Ordinaciji sta tedensko menjavali ordinacijski čas.

Skupno je bilo 3420 delovnih ur. Opravljeno je bilo 23.357 pregledov, od tega 7790 prvih in 15.567 ponovnih pregledov, 6190 ostalih medicinskih storitev, 723 predlogov za zdravniško komisijo, 56 predlogov za invalidsko komisijo in 19 predlogov za kopalniško zdravljenje.

Na uro je bilo povprečno 6,82 pregledov. Število obolenj je bilo naslednje:

Iz tabele vidimo, da je bil vsak peti bolnik poslan ali k specialistu ali pa v bolnišnico. Največje število je pri poškodbah, kjer smo napotili naprej kar vsakega tretjega. Iz tabele vidimo tudi, da so najresnejše bolezni prebavil, saj smo jih od 697 bolnikov prebavil kar 21 poslali v bolnišnico. Pri obolenjih gibal smo jih od 654 bolnikov poslali v bolnišnico 15. Največ je bilo obolenj dihal, tem slede poškodbe, obolenja živcev in čutil ter obolenja prebavil in gibal.

V zobni ambulanti pa so bili zaposleni en stomatolog, en višji dentist, zobotehnik in dve zobni asistentki. Delo je bilo razdeljeno na dve ordinaciji, ki sta opravili 3162 delovnih ur. Ime-

Duba Sambolec: Delavec (poliester — razni materiali — naravna velikost)

li sta 6244 obiskov, od tega 1204 prve.

Pri tem so bila opravljena naslednja dela:

- 3338 plombiranje zob brez zdravljenja,
- 519 zdravljenj s plombiranjem,
- 950 izdrtih zob,
- 5476 drugih intervencij,
- 69 snemnih protez,
- 180 fiksnih protez,
- 3254 zdravljenj ustne votline.

V zgornjih podatkih pa ni zajet čas za administrativna dela (evidenca, dnevna in mesečna poročila itd.), prav tako ni zajet tudi v ostalih enotah.

V hematološko-urinskem laboratoriju sta bili zaposleni dve laborantki, ki sta imeli 5190 pacientov, pri katerih je bilo opravljeno 39.870 storitev in 1272 odvzemov z odpravo materiala (kri, urin, blato) za preiskave, ki jih laboratorij, kot je litostroj, ne opravljajo sami.

Na koncu bi omenil še akcijo, ki jo izvajamo v zadnjih dveh letih, ko vsakemu zavarovancu, starejšemu od 40 let, ko pride na periodični pregled, opravimo pregled in preiskave krvi v zvezi z dejavniki tveganja (rizični faktorji). Prav bi bilo, da bi to nadaljevali, kajti po podatkih Zveznega zavoda za statistiko je vzrok smrti zaradi obolenj srca in ožilja dosegel že višino 41% ali z drugimi besedami: vsak drugi umre zaradi obolenj srca in ožilja.

E. Tepina

Velika večina je na referendumu glasovala »ZA« (Foto: K. G.)

Referendum 25. 1. 1980 je uspel

Z večino glasov vseh delavcev v posamezni TOZD in v obeh delovnih skupnostih sta bila 25. 1. 1980 na referendumu sprejeta Samoupravni sporazum po skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov delavcev v delovni organizaciji ter Pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov v posameznih TOZD in delovnih skupnostih. Se nikoli se pripravljali in predlagatelj samoupravnih splošnih aktov niso tako potrudili, da bi delavce seznanili z vsebino samoupravnih splošnih aktov. Nekoliko krajši roki za posamezna opravila so se povečali prizadevnost odgovornih delavcev in družbenopolitičnih organizacij ter povečali učinkovitost javne obravnave. Značilna je bila tudi nervoza in bojazen, da referendum ne bo uspel. Zato so šli ponekod tako daleč, da so delavci že vedeli za svoje razporeditve, preden so sploh glasovali. Predvsem pa je bil dosežen namen zakona o referendumu, da se delavci čim bolj seznanijo s splošnim aktom, o katerem glasujejo.

V. Kreft

VELIKA PRIVLAČNOST SORIŠKE PLANINE

Iz leta v leto postaja Soriška planina vse bolj privlačna tudi pozimi. Ne samo zaradi nekaterih izboljšav v obeh zgradbah, ki nudita že nekoliko udobja, temveč tudi zaradi vedno večjega razmaha zimске rekreacije.

Vsako leto čutimo večje povpraševanje po prostih ležiščih in to ne samo v šolskih počitnicah, temveč ves čas, ko je primerna smuka na planini. To pa ni malo. Če pogledamo, da smo lahko s smuko to sezono pričeli že novembra in bo snežna odeja gotovo zdržala do maja, to pomeni zagotovljeno smuko 6 mesecev. K večjemu povpraševanju je prispevala tudi delitev zimskih počitnic na dva dela.

Letos bo koča zasedena vse do 15. marca in to pretežno s člani našega kolektiva.

V januarju je tako letovalo poleg drugih gostov na Soriški planini 130 članov kolektiva, v februarju učenci iz Pirnič ter dijaki šentvitske gimnazije, zatem pa še do sredine marca 270 učencev našega izobraževalnega centra. Nova vlečnica na Možic je privabila veliko smučarjev, dobro pa je vzdrževana cesta, ki vodi na planino. Vse to tudi v našo že tako tesno kočo.

Z deli za novo sedežnico, ki bo speljana od ceste pa vse do vrha Lajnerja, bodo pričeli takoj, ko bo skopnel sneg. Vse to kaže, da so zmogljivosti naše koče na Sorici postale premajhne. Ob dobrem gospodarjenju v podjetju in še z večjimi napori pri izpolnjevanju stabilizacijskih ukrepov bo gotovo dana možnost, da takoj po izgradnji Fiese in restavracije ter telovadnice pričnemo graditi tudi na Soriški planini.

Snežne razmere so sedaj ugodne, saj je pri koči preko dva metra snega. Soriška planina pa je privlačna tudi zaradi izredne bližine Ljubljane. Pri vedno bolj urejenem cestnem prometu je do tam le eno uro vožnje.

Vse analize kažejo, da bi lahko vsaj eno četrtino svojega dopusta v podjetju izkoristili tudi pozimi. Na to moramo biti pripravljene tudi v prihodnjih letih in moramo bolj kontinuirano razdeliti letne dopuste tudi v zimskih dneh. Še na eno ne smemo pozabiti. Zdravstveno je dognano, da s smučanjem in rekreacijo na snegu pridobimo večjo kondicijsko utrditev telesa, kar pa seveda vpliva na večjo kondicijsko in zdravstveno usposobljenost pri op-

ravljanju delovnih opravil na svojem delovnem mestu. To pa je tudi dejavnik, ki je nujen pri tako hitrem tempu v vsakodnevnem življenju in delu. Daljnovidna politika vseh naših temeljnih organizacij delovne dejavnosti oziroma vseh zaposlenih v naši DO se kaže v enotnosti prav pri sprejemu samoupravnega sporazuma za izgradnjo objektov družbenega standarda. Pripravljeni stopamo v čas, ko bomo morali z isto odgovornostjo kot danes za izvrševanje planskih nalog, skrbeti za našega delavca, za izkoriščanje prostega časa. Spomnimo se, ko je bil delavnik naših staršev 12 ur! Ne bo dolgo, ko se bo razmerje spremenilo v korist časa 6 proti 18 in na to moramo biti pripravljene.

M. Vidmar

NOVA VLEČNICA NA SORIŠKI PLANINI

30. januarja je bila slavnostna otvoritev nove vlečnice »Slatnik« na Soriški planini, ki so se jo udeležili najvišji predstavniki občine Skofja Loka, delovne organizacije Sport in rekreacija ter ostali gostje. Vlečnico je spustil v pogon predsednik škofjeloške občine, nekaj podatkov in zanimivosti o njej pa je povedal član delovne organizacije Sport in rekreacija tovariš Pogačnik.

Slavnostni gost je bil generalni direktor proizvajalca — firme POMAGALSKI iz Grenobla, Francija, ki se je vračal iz Sarajeva, kjer je bil na razgovorih z organizacijskim komitejem za zimске olimpijske igre 1984. leta.

NEKAJ OSNOVNIH PODATKOV O VLEČNICI:

Dolžina vlečnice je 710 m z višinsko razliko 109 m, zmogljivost 880 smučarjev na uro. Proizvajalec je firma »Pomagalski« iz Grenobla, ki je kooperant Lesne iz Slovenj Gradca. Zastopnik je Elan iz Begunj, ki vlečnice oskrbuje z rezervnimi deli iz konsignacijskega skladišča. Firma »Pomagalski« je zelo znana tudi pri nas, saj obratuje v Jugoslaviji že 50 njihovih vlečnic. Tip vlečnice je telekit.

Investitor je istočasno kupil tudi vlečnico, ki bo že prihodnjo zimsko sezono lahko pripeljala 900 smučarjev na uro od ceste na vrh Lajnerja. Z njega bodo speljane težke in lahke proge, primerne za vse smučarje.

Vsa dosedanja aktivnost na Soriški planini kaže na resno lotevanje nalog pri izvrševanju programa Soriška planina, za popolnejše in prijetnejše počutje pa seveda manjkajo še gostinske oziroma hotelske zmogljivosti. Glede na naš srednjeročni program bi bilo dobro čimprej ustvariti pogoje za pričetek gradnje počitniškega doma na Soriški planini.

M. Vidmar

Obolenja	Prvi pregledi	K specialistu	V bolnišnico
1. Nalezljive bolezni	240	40	3
2. Novotvorbe	22	12	2
3. Obojenje žlez	28	7	1
4. Oboleje krvi	15	1	—
5. Duševne bolezni	244	57	3
6. Obolenje živcev, čutil	701	164	12
7. Obolenje srca in ožilja	304	57	6
8. Obolenja dihal	2338	181	15
9. Obolenja prebavil	697	114	21
10. Bolezni sečil	291	40	15
11. Nosečnost, porod	25	5	9
12. Kožne bolezni	385	45	1
13. Obolenje gibal	654	69	15
14. Ostala obolenja	179	25	—
Nesreče pri delu	768	298	8
Nesreče izven dela	863	245	11
Ostalo	37	—	—
Skupno	7790	1360	122

Podpisana pogodba za nakup novega računalnika

V PONEDELJEK, 28. JANUARJA 1980 SMO PODPISALI POGODBO ZA NAKUP NOVEGA RAČUNALNIKA. PRI PODPISU POGODBE SO BILI PRISOTNI MARKO KRŽIŠNIK, BOŠTJAN BARBORIČ, JOŽE ŠLANDER, JOŽE KUŠAR IN LOVRO MOZINA IZ TZ LITOSTROJA, BOGDAN ANŽIN, DANILO VOVK IN DUŠAN TUMA PA SO BILI PREDSTAVNIKI DO INTERTRADE, KI JE ZASTOPNIK FIRME IBM.

Proces gospodarskega in samoupravnega odločanja postaja danes zaradi kompletnosti in zaradi vse večje variantnosti rešitev vse bolj odvisen od stopnje investicijskega sistema. To prav gotovo velja tudi za DO Litostroj, ki že dalj časa dograjuje informacijski sistem, ta pa bi ob ustreznih računalskih podpori precej dvignil stopnjo poslovne in samoupravne informiranosti.

Potrebe po točnih in hitrih informacijah so torej iz dneva v dan večje in zahtevnejše, zato ugotovljamo, da obstoječi računalnik v DO Litostroj perspektivno ne more več zagotavljati učinkovitega, funkcionalnega informacijskega sistema. Ker pa je funkcioniranje informacijskega sistema v prihodnjem planskem obdobju postalo pogojeno s stopnjo razvitosti računalništva, smo sklenili obstoječo računalniško opremo zamenjati in jo nadomestiti s takšno, ki bi omogočala kompleksen in dinamičen razvoj potreb po učinkovitih informacijah.

Na splošno lahko ugotovimo, da so sodobni poslovni in proizvodni sistemi, ki so danes prisotni v gospodarskem življenju, izredno kompleksni in zelo dinamični. V praksi se lahko vse pogosteje pričamo, da je vodenje takih procesov v celoti, kot tudi posameznih njihovih delov vse zahtevnejše. Zato je nujnost učinkovito funkcioniranje informacijskega sistema, kar pa je pogojeno s stopnjo razvitosti računalniške tehnologije.

Razvoj računalništva v Litostroju

Litostroj je bil v Jugoslaviji ena izmed prvih delovnih organizacij, ki je nabavila računalnik in začela obdelovati podatke na sodoben način. Prvi stroj, ki je bil nabavljen 1956. leta, je bila IBM tabelirka. Računalnik je kmalu dobil svoje mesto v DO in množica obdelav, predvsem na področju kadrovske evidence in osebnih dohodkov, je prešla iz ročne na strojno obdelavo podatkov. Lo-

gična posledica je bila, da so bile zmogljivosti takratnega, razmeroma počasnega stroja, kmalu zasledene. Zaradi prezasedenosti računalnika z obstoječimi obdelavami in zaradi vse pogostejših zastojev zaradi okvare stroja, je bil nadaljnji razvoj uporabe EOP (elektronskega obravnavanja podatkov) nemogoč, zato je bilo potrebno razmišljati o zamenjavi stroja.

Leta 1970 smo najeli računalnik IBM 360/20. Prehod iz starega na novi računalnik je bil razmeroma hiter, hkrati pa so bile dane možnosti za nadaljnji razvoj EOP.

Med tem časom se je začelo intenzivno širiti tudi znanje o možnosti uporabe računalnikov in zgodilo se je, da računalnik, ki je bil poslovno orientiran (obdelava velikih števila podatkov, kjer so uporabljene relativno enostavne operacije), ni omogočal daljšinske obdelave podatkov oziroma zahtevnejših izračunov. Posledica tega stanja je bila nabava več malih računalnikov:

— Burroughs L2000 za potrebe vodenja skladišča rezervnih delov,

— Hewlett Packard 8830 A s periferijo: pisalnikom in risalnikom za potrebe v zvezi s konstruiranjem,

— DEC PDP 11/03 za potrebe upravljanja NC-obdelovalnih strojev.

Ker so vsi naštetni stroji le zasilne rešitve in le ozko usmerjeni, večje potrebe za projektiranje, konstruiranje in vodenje proizvodnje občasno rešujemo na Republiškem računskem centru v Ljubljani, v LTH TOZD Računski center v Škofji Loki in na računalniku na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani.

Zakaj kupujemo nov računalnik?

Glavni računalniški sistem sedaj predstavlja stroj IBM 360/20 j 12 k byti spomina. Celotna konfiguracija zajema naslednje naprave: centralno procesno enoto, čitalnik kartic, večfunkcionalno

diskov, oziroma magnetnih trakov in je tako osnovni nosilec podatkov 80-kolonska luknjana kartica. Iz tega podatka logično izhajajo tudi vse omejitve za uspešno uporabo računalnika, ki temelji na podatkovnih bazah.

Pri analizi obremenjenosti obstoječega računalnika po števcu porabljenih efektivnih ur centralne enote smo ugotovili, da je obremenjenost naraščala le prva leta uporabe. Od 1975 pa je prav zaradi zasedenosti obremenjenost več ali manj stalna. Pri tem je treba opozoriti, da po najemni pogodbi lahko mesečno porabimo le 182 ur (leta 1979 smo povprečno mesečno delali 215 ur), kar pomeni, da že od leta 1974 plačujemo dodatno najemnino.

Večji problem, kot je dodatna najemnina, pa predstavlja obremenitev operaterjev pri računalniku, saj je znano, da kartična obdelava zahteva mnogo priprav pred samim delom na računalniku. Redno delo je zato organizirano v dveh izmenah, kar pa vedno ne zadošča, zato smo večkrat prisiljeni delo organizirati tudi v tretji izmeni, to pa rešujemo z nadurnim delom.

Poudariti je treba, da je računalnik tudi tehnično izrabljen, zato so zelo pogosti zastoji zaradi okvar.

Danes redno izvajamo 367 različnih obdelav, ki so sistemsko razdeljene na 11 področij. To so: osnovna sredstva, kadrovske podatke, ponudbe in naročila, poslovanje z materialom, kupci in dobavitelji, delavniška dokumentacija, obračun proizvodnje, kvaliteta proizvodnje, režija, osebni dohodki, finančno poslovanje in ostalo.

Razvoj računalništva je šel glede na naše obstoječe možnosti tri korake naprej. Glavne prednosti EOP, ki jih moramo čimprej osvojiti, so:

- banka podatkov,
- interaktivno delo s terminali (teletyping) in
- multiprocessing (povezovanje računalnikov).

V ta namen smo grobo opredelili nova področja računalniških obdelav, kjer je potrebno narediti korak s časom:

1. finance in računovodstvo,
2. vodenje proizvodnje in
3. znanstveno tehnične aplikacije.

Na področju vodenja proizvodnje smo za cilj izbrali uporabo sistema COPICS (C = komunikacijsko, O = orientirati, P = proizvodni, I = informacijsko, C = kontrolni, S = sistem). V razvojnem smislu tu razumemo tudi upravljanje numerično krmiljenih strojev.

Na področju znanstveno tehnične uporabe imamo za cilj uvedbo računalniškega projektiranja, ki zajema izračune, grafiko in visoko stopnjo standardizacije konstrukcijske dokumentacije ter analizo tehničnih rešitev (vrednotenje obsežnih meritev).

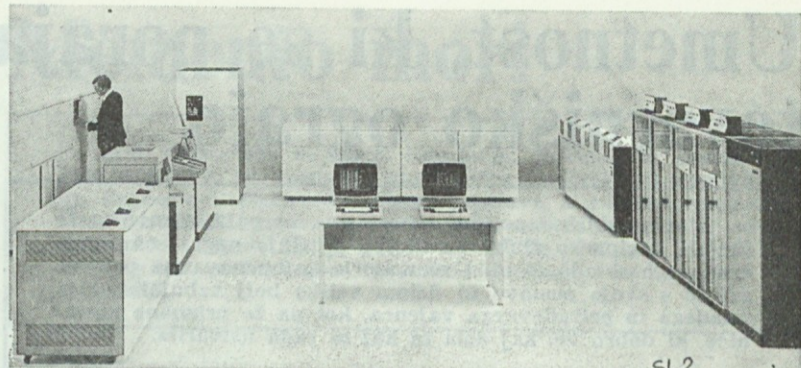
Aktivnosti v zvezi z investicijo

Glede na upravičenost za investiranje v novo računalniško opremo smo v Samoupravnem sporazumu o združenju sredstev za investicijska vlaganja v razdobju 1977 do 1978 opredelili tudi način združenja sredstev za nov računalnik.

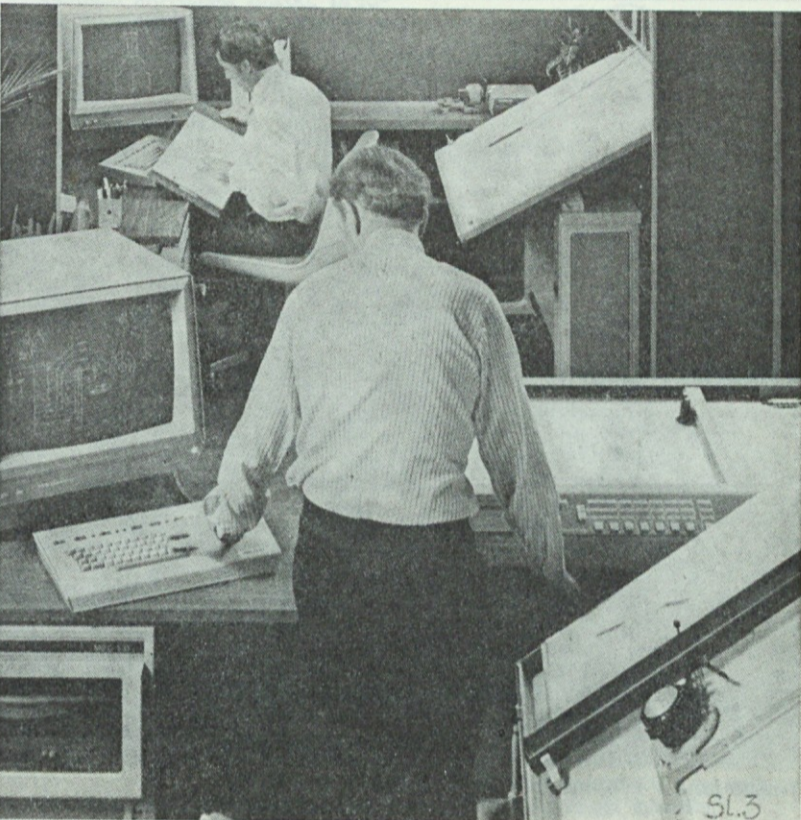
Delavski svet DO je imenoval komisijo za izbor novega računalnika, ki jo sestavljajo Jože Šlander, predsednik in člani: Maks Kričej, Franc Mandelc, Aleksander Šukarov, Jože Vaupotič, Zvonimir Volfand in Terezija Žižič.

Za realizacijo investicije pa je bil zadolžen tozd TVN.

Na razpis v Uradnem listu

sl.2

sl.3

SFRJ so se javili zastopniki računalniških firm CDC, DEC, HONEYWELL, IBM in UNIVAC. Vsi ponudniki so ponudili uvoženo opremo. Vse ponudbe razen ene so bile glede na razpisane pogoje nepopolne, zato je komisija neformalno podaljšala razpis do 30. junija 1979, ki je predstavljal zadnji rok za dopolnitve oziroma za nove ponudbe.

V ožji izbor se nista uvrstili ponudbi HONEYWELL zaradi previsoke cene in CDC zaradi pomanjkljive aplikativne programske opreme. ISKRA STANDARD pa ni ponudila ustrezno izdelane programske opreme za vodenje in planiranje proizvodnje, kot so to ponudili DEC, IBM in UNIVAC.

Razpisni pogoji in metodologija ocenjevanja sta obsegala elemente in kriterije, ki so vezani na tehnične podatke, ceno, stroške šolanja in podpore, nadaljnjega razvoja sistema z razširitvijo aplikacij ipd.

Glede na performanco sistema in petletne stroške sistema je kot najuspešnejša izpadla ponudba INTERTRADE, Ljubljana, s sistemom IBM 8341.

Konfiguracija osnovnega računalniškega sistema je prikazana na shemi sl. 1 in vsebuje naslednje elemente: centralno procesno enoto (4341) z dvema konzoloma (3278), tiskalnik (3203), kontrolno enoto (3880) s petimi diski (3370), kontrolno enoto (3803) s tremi magnetnotračnimi enotami (3420), kontrolno enoto (3274) s petnajstimi video terminali (3278) in s tremi printerji (3287) ter čelni računalnik (3705). Naloga čelnega računalnika je v bistvu okno v svet, ker nam omogoča povezovanje z drugimi računalniki in terminali po telefonskih linijah. Slika 2 kaže pogled na računalniški sistem 4341.

Poleg IBM opreme moramo za potrebe računalniške grafike naročiti še dva grafična terminala, grafično tablo in risalnik firme TEKTRONIX. Slika 3 kaže pogled na delovno mesto opremljeno z računalniško grafiko.

Vzporedno z vsemi gornjimi aktivnostmi poteka tudi izgradnja prostorov za računalnik, ki so v drugem nadstropju in v kletnih prostorih upravne zgradbe tozda TVN. K opremljenosti teh prostorov spadajo še električni stabilizator, električne baterije, posebne jakotočne in šibkotočne instalacije ter klimatska naprava.

Kaj sedaj?

Podpis pogodbe je dejansko le eden od korakov do novega računalnika, bistveno zahtevnejše delo, pred katerim smo sedaj, pa je pridobitev vseh ustreznih soglasij za nakup opreme. Studija o utemeljenosti nakupa nove računalniške opreme v DO Litostroj je sedaj šele pri prvi stopnički, odobritvi GZS, in bo naš največji napor odslej prav v tej smeri. Podpisati bo potrebno še več naročil oziroma pogodb:

- za softversko in hardversko opremo firme TEKTRONIX,
- pogodbo za najem posebne softwara,
- pogodbo za vzdrževanje softwara,
- pogodbo za sistemsko inženirsko pomoč,
- pogodbo za vzdrževanje hardwara ter naročilo opreme računalniških prostorov.

Kadri in izobraževanje

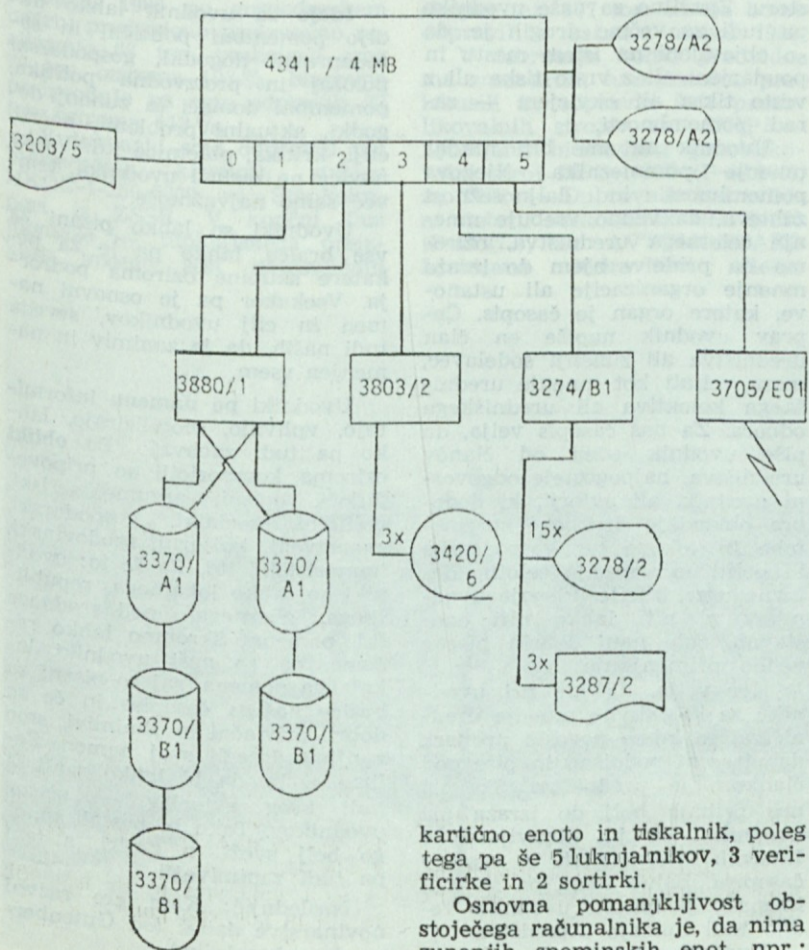
Najpomembnejši dejavnik so ljudje. Za delo neposredno pri računalniku kadre že imamo in jih bo potrebno le ustrezno izšolati. Naš stroj pa prinaša možnost uporabe računalnika na vsakem mestu v DO, zato bo potrebno posebno pozornost posvetiti prav izobrazbi uporabnikov. Trenutno je določeno devet projektov, okrog katerih oblikujemo delovne skupine. Ti projekti so:

1. vodenje proizvodnje s programskimi paketi COPICS,
2. sistem finančnega poslovanja — prodaja, nabava,
3. kadrovska datoteka in obračun OD,
4. tehnični izračuni,
5. računalniška grafika,
6. analognodigitalna konverzija in analiza meritev,
7. programiranje NC strojev,
8. problematika urejanja tekstov (pravne storitve, predpisi, ponudbe, pogodbe itd.),
9. prenos nekaterih obdelav iz starega računalnika 360/20.

Solanje se je praktično že pričelo in 18 sodelavcev je v januarju uspešno opravilo posebne računalniške teste, ki so pogoj za nadaljnje izobraževanje.

Da bi računalnik čim bolj približali vsem delavcem DO, bomo skušali s sistematičnim objavljanjem člankov v našem časopisu pridobiti čimveč sodelavcev, bodočih uporabnikov stroja.

(Nadaljevanje na 15. strani)

kartično enoto in tiskalnik, poleg tega pa še 5 luknjalnikov, 3 verificirke in 2 sortirke.

Osnovna pomanjkljivost obstoječega računalnika je, da nima zunanjih spominskih enot, npr.:

Umetnost, ki se poraja za tovarniško ograjo

Pred približno petimi meseci smo se v Litostroju prvič srečali s kiparko Duba Sambolec, letošnjo nagrajenko Prešernovega sklada. Nudila se nam je kaj nenavadna podoba, saj je s svojo postavo in delom veliko bolj vzbujala videz mladega in prizadevnega vajenca, kot pa že priznane umetnice, ki dobro ve, kaj dela in kaj bi rada ustvarila.

Nasmejana v svojem delovnem okolju (Foto: E. L.)

Tridesetletna Dubravka ali ra je Duba Sambolec je 1975. leta diplomirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri profesorju Dragu Tršarju, leta 1978 pa je pri istem profesorju končala tudi kiparsko specialko (tretjestopenjski študij). Danes je to umetnica-kiparka za figuralno kiparstvo in prostorsko plastiko, ki se še razvija in išče umetniški izraz v različnih materialih.

Za skulpture v železu se je prvič navdušila na kiparskem simpoziju v Sisku, kmalu pa so nastale tudi prve skice skulptur, ki naj bi stale na prostem. Ko je razmišljala, kakšen material bi zanje uporabila, je preostalo edino železo, ki prenese močna raztezanja, lahko samostojno stoji v prostoru in obdrži obliko in videz kot si ga je zamislila. Realizacija skulptur v železu pa je bila popolnoma drugačna od njenih prejšnjih, izdelanih iz lesa, kamna, keramike ali poliestrskih smol. Edina možna pot je bila, da se spoprime z delom v neki specializirani tovarni, ki ji lahko nudi tehnološke in tehnične možnosti ter ljudi, ki bi pomagali z znanjem, ki ga ona kot kiparka ne obvlada. To je bil tudi osnovni razlog, da je zaprosila za pomoč našo delovno organizacijo, kjer je dobila vso potrebno pomoč in material, ki ga je potrebovala.

Prve skulpture, ki jih je ustvarila pri nas, smo imeli že priložnost videti ob otvoritvi nove tovarne talnih transportnih sredstev. Te nekako spadajo med prostorske plastike, ki so plod njenega nekajletnega razvoja. Na akademiji pa jo je pritegnila predvsem figuralna plastika, kjer se je že ukvarjala z abstraktnimi realizacijami, tako da je vzporedno s tem študirala tudi abstraktno umetnost. Začela je z izdelovanjem skulptur iz gline, nadaljevala pa je s poliestrskimi smolami (plastične mase), ki so bile glede na tehnološko izvedbo, stroške in vizualne lastnosti najbolj primeren material. V tem času je realizirala nekaj hiperrealističnih skulptur in se ukvarjala tudi s pop-art stilom. Proti koncu študija pa jo je začel zanimati tudi prostor. V tem času je nastala njena prostorska skulptura »Prostor«, ki je bila sestavljena iz petih figur v prostoru. Mimogrede velja omeniti še to, da je že v času študija dobila študentsko Prešernovo nagrado.

Po končanem študiju na akademiji je pridobila status samo-

stojnega umetnika, temu pa je sledil temeljit študij. V tem času je sodelovala na različnih simpozijih in se še bolj poglobljala v kiparski medij.

Njena glavna usmeritev je sedaj prostorska skulptura. Ta zajema vse od študija najbolj osnovnih lastnosti medija in abstraktnih oblik pa tja do študija materiala. Že pred časom je opustila figuraliko, ker jo zanima človek s svojimi prvinskimi oblikami ter programatiko zaznavanja in doživljanja mase in prostora. Sama pravi, da hoče človeka vpeljati v variabilni del v skulpturi, da ne ostane le opazovalec, ki objekt opazuje, temveč da je primoran v prostor vstopiti in ga opazovati od znotraj. To idejo ponazarjajo tudi njene najnovejše skulpture, katerih oblika je zelo svobodna in se odpira navzven ter temelji na zakonih percepcije vizualnega, kjer je zelo pomemben človeški faktor.

Navadno je abstraktna umetnost za razumevanje ideje dokaj težka, zato tudi Duba sama pravi, da se ljudje osnovne ideje v glavnem ne zavedajo. Kljub temu pa je pri nas naletela že na dosti ljudi-delavcev, ki so ji dejali, da so jim njene skulpture všeč. Vanje je vložena še dosti več dela in študija, kot ga je videti sedaj v tovarni. Že pred prihodom je imela izdelane vse projekte, ki pogosto odzamejo več kot 2/3 časa, ki ga potrebuje od ideje do realizacije posamezne skulpture. To je pretežno ateljejsko delo, ki pa je plod dolgoletnega študija in dela. Zato tudi ni nenavadno, da se je kar razvnila ob vprašanju, od kod dobiva inspiracije za ustvarjanje. Poudarja, da ustvarja predvsem na podlagi poglobljenega in dolgotrajnega študija in ne na trenutnih inspiracijah.

Precej se je razgovorila tudi o problematiki delavec — umetnost Vesela je bila, ko je pri nas dobila možnost, da je lahko začela uredničevati svoje stvaritve. Za nas je to prvič, da med nami dela umetnik. Vzpostavljeno pa je bil prvi stik, ki bo gotovo obojestransko koristen. Delavci so lahko na ta način prišli v neposreden stik z umetnikom, ki jim je bil pripravljen povedati kaj več o svojem delu in idejah, spoznali so njegov način dela in ugotovili, da je po svoje tudi to težaven poklic, po zahtevnosti podoben njihove- mu. S tem je bil tudi vsaj delno porušen mit o lagodnem in bohemskega delu umetnikov. Najbolj

nenavadno pa je bilo vsem dejstvo, da je Duba svobodna umetnik, ki se preživlja samo s svojim delom. Nerazumljiv jim je bil njen socialno nezanesljiv status, ki terja dobrošno mero tveganja in samozaupanja. Vendar pa so se je delavci v pločevinarni navadili in jo sprejeli medse. Ker je kiparstvo sestavljeno tudi iz fizičnega dela, ki ga sama v celoti ni mogla opraviti, so ji pri delu pomagali tudi delavci. V največjo pomoč ji je bil Rudi Resnik, na razumevanje pa je naletela tudi pri vodstvenih in vodilnih delavcih. Ve da ji brez vsestranske pomoči ne bi uspelo, zato se vsem skupaj tudi prav lepo zahvaljuje.

Ravno v času, ko je zaključevala delo pri nas, je Duba Sambolec dobila nagrado Prešernovega sklada za figuralno kiparstvo in prostorske plastike. Nagrada je plod njenega dela zadnjih let in ji pomeni veliko priznanje. Sama meni, da bi ljudje morali dobivati nagrade res v času, ko so najbolj aktivni in ustvarjalni, saj je to velika spodbuda za delo v naprej. Taka priznanja pa tudi dvigajo ugled umetnika, kar je pomembno za njegovo bodoče delo.

Za konec pa še nekaj o Dubinih načrtih za prihodnje. Najprej, pravi, se mora predvsem odpočiti. Temu bodo kmalu sledile najrazličnejše razstave, simpoziji, ateljejsko delo in delo »na terenu«. Načrtov ima toliko, da jih bo kmalu mogla uresničiti. Verjetno bo kmalu spet začela delati v kakšni delovni organizaciji (v načrtu ima skulpture v pleksi steklu in poliestrskih smolah) in bo verjetno delala v Novolesu v Novem mestu, v dogovoru pa je tudi z mestno skupščino Ljubljana, da bo na različnih urbano organiziranih mestih v Ljubljani razstavljala svoje skulpture. Prostori še niso določeni, zelo pa jo zanima, kakšen bo odziv ljudi. Sodelovala bo tudi na dveh razstavah, ki bosta aprila in marca — na razstavi mladih in na razstavi INTART, kjer sodelujejo kiparji iz Italije, Avstrije in Jugoslavije. Sicer pa je že

Piše: Marjana Habicht OD ZAMISLI DO NOVINARSKEGA PRISPEVKA

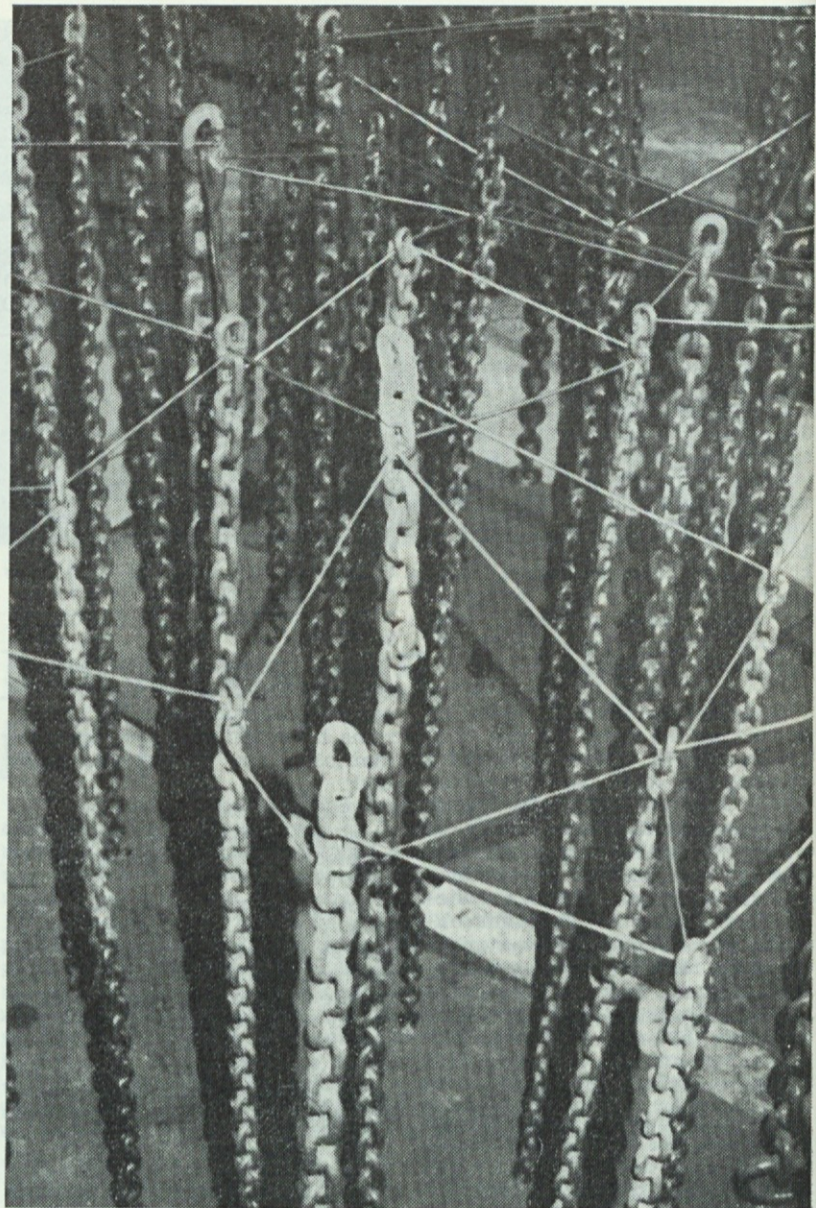
Uvodnik

Ker je uvodnik ena najvažnejših oblik pisanja novinarskih prispevkov, ne bo odveč, če mu posvetimo malo več pozornosti. To je najvažnejša člankarska zvrst in pravzaprav najvažnejši prispevek vsake številke časopisa.

Na splošno daje v uvodniku uredništvo, stranaka, organizacija ali ustanova, katere glasilo je časopis, bralcu politično orientacijo, odpira mu najvažnejša vprašanja in hkrati osvetljuje dolžnosti na določenem področju. Uvodniki morajo biti zato temeljito načrtani, da ustrezajo političnim nalogam za določeno obdobje, pa tudi zelo prilagodljivi v izbiri tem. Da bi se bralec v vedno spreminjajočem se političnem položaju znašel ter zapletena vprašanja prav razumel in ocenjeval, mora uredništvo hitro reagirati na politične, gospodarske, kulturne, pa tudi športne in druge važne dogodke ter jim dati v uvodniku pravi poudarek oziroma temeljit odgovor.

Če pregledamo tematiko in vsebino vseh uvodnikov časopisa v daljšem časovnem obdobju, lahko razberemo linijo časopisa, najvažnejše probleme in naloge tistega obdobja, prizadevanja in borbe, da bi te probleme in naloge rešili. Potemtakem je uvodnik vodilni prispevek časopisa.

Prav gotovo lahko to opazimo tudi iz naših uvodnikov, ki spremljajo najpogosteje našo gospodarsko situacijo, so pa tudi odraz samoupravnih sprememb in

Zadnja skulptura, ki jo je Duba Sambolec naredila v Litostroju (Foto: E. L.)

velikokrat razstavljala, bodisi v skupini ali pa samostojno.

Prvi korak z naše strani je torej storjen in je bil uspešen. Pohvaliti velja vodstvo tozda PZO, ki je to idejo podprlo in škoda bi bilo, ko bi s tem prenehali. Vključevanje umetnika v tovarniško — delovno okolje je eden od načinov, da približamo delavcem vsaj

en vidik kulture, potrebno pa je tudi, da pride do demistifikacije umetniškega poklica in življenja. Kiparka Duba Sambolac meni, kako nadvse pomembno je, da se srečujemo pri skupnem delu in realizaciji in pri tem iščemo koristne rešitve. Dejstvo, da je tak stik uspel, pa nam daje misliti za naprej. M. H.

zgradbe. Lahko je grajen deduktivno ali induktivno. Stil in kompozicija morata biti v uvodniku privlačna, odločna, srčna in živahna. Uvodniku se ne sme poznati naglica (za katero naj bi pri nas ne bilo razloga), ne sme biti pisan pretrdo in nikakor ne »svečano in edino zveličavno«.

Ideje za uvodnik lahko nudijo pomembni politični in samoupravni dogodki, gospodarski položaj in proizvodna politika, pomembni domači in zunanji dogodki, aktualni problemi, načrti, cilji, kritika, obletnice itd. Vsaka novica ne zasluži uvodnika, temveč samo najvažnejše.

Uvodniki so lahko pisani za vse bralce, lahko pa le za nekatere skupine oziroma področja. Vsekakor pa je osnovni namen in cilj uvodnikov, seveda tudi naših, da je zanimiv in namenjen vsem.

Uvodniki po namenu informirajo, vplivajo, mobilizirajo, lahko pa tudi zabavajo. Po obliki oziroma kompoziciji so pripovedujoči, opisni, argumentacijski, politični, socialni, gospodarski, znanstveni, kulturni, zgodovinski, humoristični itd. Pa še to: uvodniki so lahko lokalnega, republiškega, zveznega, mednarodnega itd. pomena. Skromno lahko rečemo, da so naši uvodniki lokalnega pomena, saj so pisani za bralce našega časopisa in če so dobri, privlačni in zanimivi, smo z njimi dosegli svoj namen. Zelim si le, da bi lahko razširili tudi krog avtorjev — piscev uvodnikov. Tako bi postali mnogo bolj sveži in pestri, s tem pa tudi zanimivejši.

Naslednjič: Kam gre razvoj novinarstva danes (od Gutenberg do računalnika).

Življenje, ki ga je vredno živeti

Pred 70. leti, 27. januarja, se je v delavski družini Kardeljevih rodil sin Edvard. Starši so bili povezani z delavskim gibanjem, tako da je tudi Edvard že zgodaj spoznal cilje gibanja in se tudi sam zelo kmalu vključil v dejavnost delavcev. Leta 1926 je postal član SKOJ, vpisal se je na učiteljske in ga 1929. leta tudi uspešno zaključil. V tem letu je postal sekretar komiteja SKOJ za Slovenijo. V letu 1930 so ga prvič zaprli, 1932. pa je postal član pokrajinskega komiteja KPJ za Slovenijo. Zatem je študiral in predaval v Sovjetski zvezi, 1937. leta pa je bil izvoljen za člana CK KPS in člana CK KPJ in delal na sedežu KPJ v Parizu. 1938. leta je postal član začasnega vodstva CK KPJ in 1937. član ožjega sekretariata politbiroja CK KPJ.

V tem obdobju je izšlo njegovo zelo pomembno delo pod naslovom »Razvoj slovenskega narodnega vprašanja«. Vojna vihra mu je nalagala nove naloge, ki jih je s sodelavci uspešno premagoval. Partija je organizirala oborožen odpor, ustanovili so osvobodilno fronto kot enotno silo vseh naprednih in patriotskih sil, sledil je revolucionarni obračun z domačo reakcijo. Tovariš Kardelj je vseskozi sodeloval kot nosilec odpora in kot tvorec nove ljudske oblasti, se boril za mednarodno priznanje nove Jugoslavije in za vzpostavitev mednarodnih odnosov. Med NOB je bil vseskozi najtesnejši sodelavec tovariša TITA. Po revoluciji mu je bila zaupana naloga za utrditev ljudske oblasti in priznanje nove Jugoslavije kot federativne republi-

ke. Sodeloval je na mirovnih konferencah, brnil lastno pot v socializem in bil odločen nasprotnik informbirojskega centralizma v mednarodnih odnosih. Nova Jugoslavija si je utrjevala pot z delavskim samoupravljanjem kot specifično obliko upravljanja delavcev z družbeno lastnino, socialistično samoupravljanje in politika nevrščenosti pa sta postala gibalna našega nadaljnega razvoja. Potrdila se je vizija prihodnosti, kot sta jo vseskozi poudarjala tovariša Tito in Edvard. Sledila so obdobja spopada z birokratizmom, liberalizmom in unitarizmom, sprememba skupščinskega sistema, združeno delo kot temelj za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov, nova ustava 1974, demokratični pluralizem samoupravnih interesov, smeri nadaljnje razvoja političnega sistema kot gradivo za 11. kongres ZKJ. Tovariš Kardelj je vseskozi intenzivno ustvarjal in oblikoval usmeritve k novim korakom v razvoju jugoslovanske državnosti.

Predaleč bi šli, če bi hoteli prikazati vse delovanje tovariša Kardelja v graditvi družbenega in ekonomskega sistema. Kar je razlagal na zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju 1943. leta, je še z večjo zagnanostjo razlagal v povojnih letih in v vseh letih njegovega delovanja. Njegove besede, ki jih je po vojni nenehno poudarjal »Razvoj socializma ne more iti po nobeni drugi poti kot po poti nenehnega poglobljanja socialistične demokracije v smislu čedalje večje samouprave ljudskih množic, v smislu čedalje večjega pritegovanja ljudi k delu državnega stroja, od najnižjih organov do najvišjih, v smislu vedno večjega sodelovanja pri neposrednem upravljanju v vsakem podjetju, ustanovi. Samoupravna demokracija ni idealna harmonija, pač pa je boj mnenj in kritika prakse, spopad interesov«. Vedno je poudarjal, da mora delegatski sistem temeljiti predvsem na sporazumevanju in dogovarjanju. Vse to se še danes uresničuje v praksi.

Edvard Kardelj je bil najožji sodelavec tovariša Tita in kot tak je vedno in povsod poudarjal, da nerazvite in nevrščene dežele zahtevajo gospodarsko ureditev sveta. V vsem svojem delovanju je bil dragocen vsem, ki so vsa dolga leta od njega zajemali v polno znanje, voljo in odločnost v boju za napredek — ne le delovnim ljudem Slovenije in Jugoslavije, marveč tudi mednarodnemu delavskemu gibanju v boju za boljšo usodo in srečo človeštva nasploh. Do zadnjega trenutka je svoje moči posvetil sreči človeka. Žal je mnogo prezgodaj omahnil pod težo bremena in bolezni, ki ga je odtrgala iz naše sredine, ko bi ga še kako potrebovali. Njegovo gorečo željo po napredku bomo počastili z nenehnim prizadevanjem za uresničevanje njegovih zamisli, razpetih čez ljube domače kraje, pa tudi daleč čez meje naše domovine.

M. S.

Memento mori

Kot vsako leto se ob 8. februarju, slovenskem kulturnem prazniku, spominjamo smrti našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna. Prirejamo proslave, akademije, govore o veličini njegove osebnosti in preroških besedah, ki so ostale žive, čeprav jih je pesnik izrekel že pred več kot 130 leti in s tem postavil granitni temelj slovenski besedi, kulturi in poeziji.

Celoten slovenski narod, predvsem pa mladi rodovi, lahko s ponosom govorijo o njem. Prešeren je svoj narod popeljal iz teme v sam svetleči vrh evropske kulture, sam pa s svojim ugledom mirno stopa z ramo ob rami z največjimi ustvarjalci evropske kulture in pesništva. Danes, ko se nad svetom zopet zgirajo temni oblaki, pa se mora današnji mladi rod še bolj oprijeti idej našega genija, ki pravi:

»Največ sveta otrokom sliši
Slave,
tje bomo našli pot, kjer nje
sinovi
si prosti voljo vero in postave,
Ak' pa naklonijo nam smrt
bogovi,
manj strašna noč je v črne
zemlje krili,
ko so pod svetlim soncem sužni
dnovi.«

Pri svojem delu in ustvarjanju je imel Prešeren velike nasprotnike, ki niso priznavali njegove umetniškosti in so spodbijali njegovo moč in sposobnost.

V slovensko literaturo je vpejal nove oblike, kot na primer sonete, gazele, glose, balade, romance itd.

Ob prvem srečanju z Julijo je napisal:

»Trnovo, kraj nesrečnega imena!

Tam meni je gorje bilo rojeno
od dveh ocesov čistega plamena.

Ko je stopila v cerkev
razsvetljeno,
v srce mi iskra padla je
ognjena,

398) in IM Rakovica (P-62.272), hidravlični steborni stiskovalnik -1-100 za EVAL — Novi Sad, hidravlični steborni stiskovalnik HSS-2-1000 za TUP — Dubrovnik, dva hidravlična obsekovalnika HOS-1-25 za BAGAT — Zadar (P-62.374) in hidravlično opremo za hidravlične vlečne stroje HVO-2-250 za SR Romunijo (P-93.111) v skupni teži 290 ton.

Za dinamiko plana, ki je bila narejena in dogovorjena pred nekaj več kot štirimi meseci, lahko ugotovimo, da kasnimo povprečno za mesec dni. Ko iščemo vzroke za to kasnitev, je na splošno zelo težko pokazati na krivce takega stanja. Prav vsi udeleženci v proizvodnem procesu rokovno zamujamo. Dejstvo je, da se še vedno premalo odgovorno obnašamo do izpolnjevanja plansko dogovorjenih obveznosti tako v temeljnih organizacijah, v okviru delovne organizacije pa tudi zunaj delovne organizacije same.

L. Gorjanc

ki ugasniti se ne da z močjo
nobeno.

Iz resnično globoke, a neizpolnjene ljubezni do Julije, je ustvaril svoje največje delo »Sonetni venec«, spleten iz štirinajstih sonetov. V njem izpoveduje svojo osebno ljubezensko tragedijo, v 7., 8. in 9. sonetu pa opisuje tragedijo lastnega naroda.

Ob smrti največjega in iskrenega prijatelja Matije Čopa, ki je utonil v Savi, je izdal pesnitev »Krst pri Savici«, prijatelju je posvetil uvodni sonet.

Copova smrt in Julijina poroka sta v Prešernu porušila vso vero do življenja in po tem težkem vrtilincu, iz katerega se ni mogel več iztrgati so nastali

»Sonetje nesreče«.

Čez tebe več ne bo, sovražna
srča,
iz mojih ust prišla beseda žala,
navadil sem se, naj Bogu to
hvala,
trpljenja tvojega, življenja ječa!

Navadile so butare se pleča
in grenkega so usta so bokala,
podplat je koža čez in čez
postala,

ne straši več je trnovka bodeča.
Otrpni so udje mi in sklepi
in okamneno je srce preživo,
duha so ukrotili nadlog oklepi.
Strah zbežal je, z njim upanje
goljffivo;

naprej me sreča gladi ali tepi,
me tnalo našla boš neobčutljivo.

Po vseh teh duševnih tragedijah vseh, je končno le do dijah in iskanju upanja, vere in bli svoj lastno advokaturu, vendar je bilo njegovo zdravje že zelo načeto. 8. februarja ob 8. uri zjutraj v Kranju se je za vedno pretrgala nit življenja. Naš pesnik France Prešeren je omahnil »tje v posteljo postlano v črni jami, v kateri spi kdor vanjo spat se vleže, da glasni hrup nadlog ga ne predrami«.

C. Hrovat

Vest iz proizvodnje TOZD PPO

TOZD proizvodnja preoblikovalne opreme je imeša v mesecu januarju 1980 po gospodarskem načrtu predvideno proizvodno realizacijo 68 ton, realizirali smo 70 ton oziroma 103%, blagovne proizvodnje pa smo odpravili 77 ton oziroma 113%.

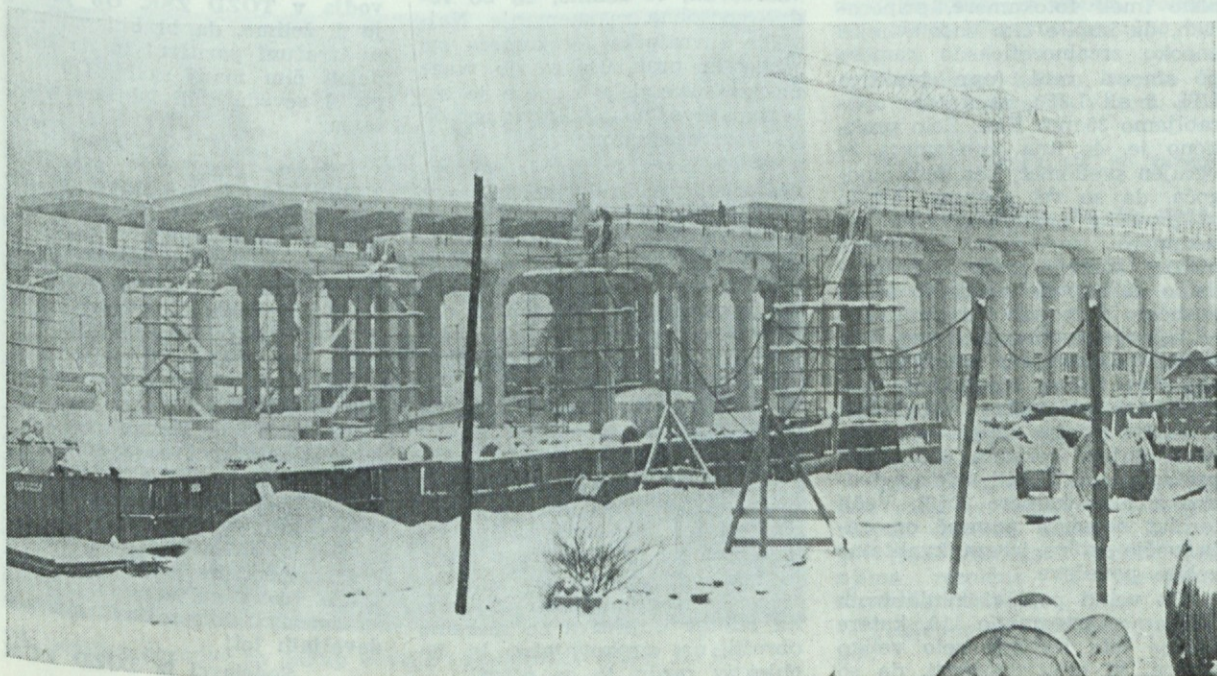
V januarju smo odpravili pet hidravličnih krivilnih strojev HKOC-1-250-5000 za Stankoimport iz ZSSR. V končni fazi montaže — funkcijskega preizkusa imamo šest hidravličnih

krivilnih strojev HKOC-1-250-5000 za Stankoimport iz ZSSR v skupni teži 177 ton. Stroje bomo odpravili v začetku marca 1980.

V februarju bomo predvidoma zmontirali, funkcionalno preizkusili in odpravili šest preoblikovalnih strojev za: SKIP — Ljubljana hidravlični preoblikovalni stroj HPO-1-400 (P-62.270), za TUP — Dubrovnik hidravlični steborni stiskovalnik HSS-2-250 (P-62.273), za AVTOMONTAŽO Ljubljana hidravlični vlečni

stroj HVC-2-160 (P-62.185), za METALNO Maribor hidravlični preoblikovalnik HPC-1-160 (P-62.306) in za OKI — Ivanič Grad (P-62.349) hidravlična stroja za duroplaste HDS-2-100.

V montaži pripravljamo ogrođja, pehala, rame, podstavke, mize in posamezne sestavne dele za montažo hidravličnih strojev HDS-2-100 za OKI — Ivanič Grad (P-62.349), hidravlična vlečna stroja HVC-2-250 za GOŠO — Smederevska Palanka (P-62.

Kljub zimi tovarna raste

Zaradi izredno mile zime so gradbeniki ostali na gradbišču nove proizvodne hale PPO, vendar pa je intenzivnost del v zimskem času malo upočasnjena.

Načrtovani zimski zamudi se je pridružila tudi nenačrtovana. Gradbeniki kasnijo z montažnimi deli proizvodne hale in to kar za en mesec, pri gradnji oziroma dovršitvi upravnega dela pa je ta zamuda še večja.

Ker roka zaključka pogodbenih del z gradbeniki ne smemo, niti nimamo pravice podaljsevati, bodo izvajalci gradbenih del poskrbeli za močnejšo kadrovske okrepitve. Tako bo spomladi na gradbišču okoli 200 delavcev (sedaj 60), ti bodo po zagotovitvah nadoknadili zamujeno. V februarju naj bi po programu dela končali montažo proizvodne hale, izdelali notranjo kanalizacijo v celoti ter dvignili upravni del za eno nadstropje.

P. Kopitar

ŠESTO SREČANJE SMUČARJEV ZPS

Ze četrtič so se na gostoljubnem Pohorju v okviru vsakoletnega srečanja smučarjev ZPS srečali člani vključenih delovnih organizacij. Prizadevni organizatorji DO Metalne so se v resnici potrudili, da je srečanje tako v tekmovalnem kakor tudi v družabnem pogledu povsem uspelo.

V dneh, ko so stabilizacijski načrti začeli dobivati jasnejše oblike, je bila prireditev sicer podvržena presoji o primernosti take akcije. Zanimivo pa je, da je to razmišljanje nekako sovpadalo prav z obletnico tistega znamenitega smučarskega tekmovanja v Cerknem, ko so se borci za boljši danes in jutri srečali v še vse resnejših okoliščinah. Zato bi bilo odveč razlagati, da je večina smučanja postavljena visoko na lestevici obrambno odporniških sposobnosti naroda ter tako zasluži ustrezno spodbudo — ena takih je tudi ta prireditev.

Priznati je treba, da so se tekmovalci iz petnajstih delovnih organizacij (razen ostola iz Nove

Gonice, ki je ostal doma) tega dobro zavedali in skušali iztisniti iz sebe res vse najboljše: hitrost, okretnost, vztrajnost, moč, borbenost... V veleslalomu prvega dne je bil boj zanimiv zlasti zato, ker je potekal na vzporednih progah: na prvi so se pomerila dekleta in veterani, na drugi pa mladi gadjje.

Posebnosti prvega dne: Mira je elegantna druga, začetnice tudi najdejo pot do cilja, le dalj časa traja, Pero zmaga v proforsorski vožnji v pravi visoki pesmi smučanja, Janku ne pomagata dva para smuči več ko do četrtega mesta, Tone je med padalci najhitrejši, sicer pa cela kopica šestih mest. V skupnem seštevku vodi

Metalna pred Litostrojem in STT, vsi smo celi in zdravi, pogrešamo le Silvo in Meri.

Drugi dan je na sporedu tekmovanje v tekih. Koliko navodil, prijaznih in zlobnih pripomb je padlo v tistem jutru med »mazaško« množico! Pa so le vsi srečno namazali in se drug za drugim poganjali v utrjeno smučino.

Smučarski tek je nekaj neverjetno lepega in nič čudnega ni, da bo kmalu že več tekačev v zimski naravi kot pa alpincev, čeprav je še do nedavna veljala tista: neki oče je imel tri sinove, dva sta bila pametna, eden pa tekač...

Toda tek na čas — za točke, dragi moji, to je nekaj prav posebnega! Pridite kdaj pogledat, kam bliže morda, saj gre prav tako ali pa podobno kot na Pohorju. No, ko so bili časi izračunani in razdelitev na tabli, je bilo kaj videti: Litostrojčani v štirih skupinah prvi in še kup drugih lepih uvrstitev, ki spadajo v tak sončen dan.

Presenečenj veliko, vendar pomembnejših za udeležence same, kot za široko javnost.

Končni rezultat: ponovno prvo mesto Litostroja — doslej že četr

trtič v skupnem seštevku, druga je Metalna in tretja STT, ki je doslej zmagala dvakrat.

Zaključek tekmovanja je izzvenel v obljudi, da vsakoletno srečanje smučarjev ZPS ostane še

naprej, saj po svojem pomenu zaradi uvodoma navedenih razlogov in ne nazadnje tudi zaradi medsebojnega spoznavanja in izmenjave delovnih izkušenj to v celoti zasluži. E T O

FOTO-FILMSKO DRUŠTVO LITOSTROJ

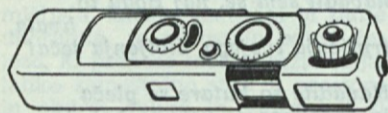
Piše: Peter Požnenl

15

Poleg tega pa naj bi bila tudi poceni. Objektivni imajo majhno goriščno razdaljo (standardna je 24 mm), kar omogoča, da razdalje sploh ni potrebno nastavljati, ker je od 0,5 m do neskončnosti vse ostro.

Na sliki 30 je kamera rolet 110, ki ima izmere 44 x 84 x 30 mm in je znana kot najmanjša kamera tega formata. Tehta le 185 gramov. Vlaganje kasete s filmom je zelo enostavno.

6. Subminiaturene fotokamere (velikost negativna 9 x 11 mm, uporabljajo film širine 9,5 mm). Po velikosti so te kamere še manjše kot miniaturne. Najvidnejši predstavnik teh kamer so kamere minox, katere so začeli izdelovati že leta 1937 in so bile do danes izdelane že najmanj v osmih izpo-

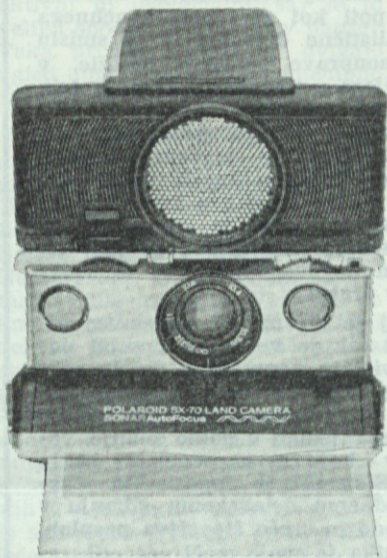
Subminiatura kasetna fotokamera 110. Slika predstavlja kamero minox B s selenskim svetlomerom, izmere pa so 102 x 28 x 16 mm

polnjenih oblikah. Prva kamera, ki je imela vgrajen svetlomer, je bila minox B. Minox C iz leta 1969 pa ima že avtomatsko določanje osvetlitvenih podatkov.

Slika 32 predstavlja minox B, ki ima vgrajen selenski svetlomer, dimenzije pa so 102 x 28 x 16 mm. Te kamere imajo objektiv 1 : 3,5/15 mm, ki nima zaslonke in vsa snemanja potekajo pri odprti zaslonki, ker majhna goriščna razdalja omogoča zadovoljivo globinsko ostrino. Možni so osvetlitveni časi od 1/2 sek do 1/1000 sek.

7. Polaroidne kamere. Velikost slike 8,2 x 8,6 cm ali 8,5 x 10,5 cm. Črno-belo ali barvno sliko dobimo takoj, ne da bi bilo potrebno izdelati najprej negativ. Ta ideja je že razmeroma stara, prvo uporabno polaroidno kamero pa je leta 1947 izpopolnil Edwin Land.

Ko pritisnemo na sprožilno, nam polaroidna kamera naredi eno črno-belo sliko v 10 sekundah, barvno pa v eni minuti. V kameri se slika razvije in fiksira na posebej pakiranem materialu. Večina modelov polaroidnih kamer je enostavna za ravnanje, osvetlitveni podatki se nastavljajo av-

Fotokamera polaroid SONAR Auto-Focus SX-70 z avtomatsko nastavitvijo razdalje od 26 cm do neskončnosti

tomatsko, objektivni so razmeroma enostavni. V slabih pogojih razsvetljave se lahko uporablja elektronska bliskavica ali bliskovne žarnice. Razdalja do predmeta se nastavlja ročno s pomočjo vgrajenega daljinomera. Novejše polaroidne kamere pa imajo poleg ročnega tudi avtomatsko nastavljanje razdalje do predmeta in to s pomočjo ultrazvoka. Tako npr. Kodakova polaroidna

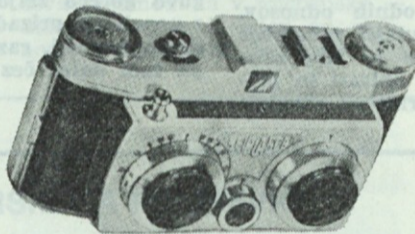
kamera SONAR Auto-Focus SX-70 z objektivom 8/116 mm (sl. 33) lahko sama nastavlja razdaljo predmeta od 26 cm do neskončnosti.

Ostali tipi polaroidnih kamer tovarne Kodak so naslednji: polaroid 1000, 2000, 3000, SONAR Auto Focus 5000, SX-70 Alpha 1 de Luxe, SX-70 Alpha 1 Model 2 »Executive«.

S polaroidnim materialom pa lahko delajo tudi nekatere eno-oke zrcalnorefleksne kamere srednjega formata, ki imajo možnost priključka posebnih kaset s polaroidnim materialom. To možnost imajo kamere: hasselblad, mamiya RB 67, zenza bronica itd.

8. Fotokamere za posebne namene.

— Panoramska fotokamera se uporablja za snemanje velikih skupin ljudi, pokrajin ali zaprtih prostorov. Običajno imamo v njej 35 milimetrski film, dolžina negativa pa je 6 cm. Objektiv gorišč-

Stereo-fotokamera, ki naredi istočasno dva skoraj popolnoma enaka posnetka

16

vedati pri izbiri, je to, da je kvaliteta posnetka v glavnem odvisna od človeka in ne toliko od fotokamere. Tudi s poceni kamero je možno narediti dobre posnetke. Ne kupujmo dragega specialnega pribora, ki ga bomo uporabili le redkokdaj ali pa kamere s svetlobno občutljivim objektivom, ker je cena takega objektivna izredno visoka.

Torej, če ste začetnik in še niste imeli fotokamere, priporočam, da kupite čim enostavnejšo eno-oke zrcalnorefleksno kamero po zmerni ceni (npr. praktična LTL 3 ali L2B), za katero uporabljamo 35 mm film. Zelo praktično je, če ima fotokamera že vgrajen svetlomer, ker nam omogoča, da so vsi posnetki enako in pravilno osvetljeni. S to fotokamero snemamo družinske prizore, kasneje pa jo lahko prodamo in kupimo novo, ko se že povečajo vaše zahteve po kvalitetnejši fotokameri oziroma vaše strokovno znanje s področja fotografije. Če se nameravate ukvarjati z umetniško fotografijo, si kupite zrcalno refleksno kamero srednjega formata 6x6 (npr. pentacon six TL ali kakšno dvo-oko zrcalno kamero 6x6). Večji format negativna namreč omogoča večjo izbiro izreza kvalitetne velike povečave.

Ob veliki poplavi miniaturnih fotokamer instamatic 110, katere zadnja leta izdeluje zelo veliko tovarn, bi oteli opozoriti, da so

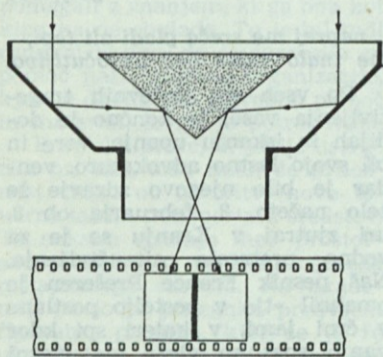
te kamere zanimive bolj kot modna muha in ne toliko kot kamera za resno delo. Tudi njihova cena je zelo visoka.

VZDRŽEVANJE FOTOKAMERE

Fotokamera je razmeroma dragocena stvar, zato moramo nanjo paziti, in jo primerno vzdrževati, če želimo, da bo vedno sposobna za snemanje. Največja sovražnika fotokamere sta vlaga in prah. Delovanje viage na kovinske dele kamere je zelo škodljivo, na objektivu pa vlaga povzroča zarositev.

Prah povzroči, da je delovanje vseh preciznih mehanizmov, ki se nahajajo v kameri, mnogo težje kot če so vsi deli popolnoma čisti. Več o vzdrževanju objektivov smo že napisali v 5. nadaljevanju, kjer je bil opisan objektiv. Tudi prevelika toplota je nevarna in škodljiva za fotokamero, zlasti še za objektiv, ker se leče lahko razlepijo. Zato ne puščajmo fotokamere na sončni plaži ali v vročem avtomobilu.

Če se nam zmoči cela fotokamera na dežju, jo je treba takoj obrisati ter osušiti na zraku. Če nam kamera pade v slano vodo, jo takoj dobro operimo v sladki vodi in nato dobro osušimo. Za rešitev objektivov se moramo obrniti na strokovnjaka, ki bo objektiv razdril in ga očistil.

Stereo dodatek, ki nam omogoča, da z navadno kamero malega formata snemamo predmete prostorsko

ne razdalje 26 mm se v času osvetlitve zasuka okoli vertikalne osi za kot približno 140 stopinj.

— Stereo kamera se uporablja za snemanje predmetov, ki jih želimo gledati prostorsko ali tridimenzionalno (stereo ali 3D). Stereo kamera ima dva objektivna (sl. 34), med katerima je razdalja približno enaka razdalji med človeškimi očmi. Tako dobimo istočasno dva skoraj popolnoma enaka posnetka. Ko oba posnetka gledamo s posebno stereo napravo, se obe sliki spojita v vidnem centru in dobimo občutek pro-

KATERO FOTOKAMERO KUPITI?

Sedaj, ko poznamo vse vrste fotokamer, njihove glavne značilnosti in glavne sestavne dele, si postavimo vprašanje:

Katero fotokamero naj kdo kupi? Vsekakor je izbira odvisna od finančnih možnosti posameznika in od zahtev oziroma namena, za katerega kamero kupujemo: za slikanje družinskih spominov, za hobi, kot pomoč pri delu ali za profesionalno uporabo. Fotografska tehnika je zadnja leta zelo napredovala in proizvajalci fotokamer ponujajo najrazličnejše izvedbe od čisto enostavnih do popolnoma avtomatskih. Temu primerna je tudi cena. Osnovno, kar se moramo za-

OBVESTILO

9. februarja 1980 je bila na tromeji pri Podklostru — Arnoldsten najdena moška zapustna ura z jubilejnim posvetilom »Litostroj«. Na njej je vgravirana tudi letnica 1960. Lastnik ure naj se oglasi na telefon 556-021 int. 558 tovarišu Marjanu Kokalju.

ZAHVALE

Ob smrti našega očeta Lovra ERŽENA se zahvaljujemo svojim sodelavcem za izražena sožalja, vence in denarno pomoč ter za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Hči Stanka iz TOZD NABAVA in sin Drago iz TOZD PUM

Ob boleči izgubi moje mame se iskreno zahvaljujem vodstvu in vsem sodelavcem TOZD PZO za podarjeni vence in tople besede sožalja.

Mileva Šimunič z možem

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem TOZD PUM — Jekločistilnice in livarne za lepa spominska darila, ki mi bodo drag spomin.

Tovarišema Avgustu Pongracu in Borisu Kalčiču najlepša hvala za poslovilne besede! Vsem želim še mnogo uspehov pri nadaljnjem delu.

Polde RIBIČ

ČESTITKE

18. januarja je praznovala 50-letnico Sonja GROSELJ, računovodja v TOZD ZSE. Ob jubileju ji želimo, da bi bili vsi njeni izračuni pozitivni in da bi ji delali čim manj skrbi. Ob tem pa ji seveda tudi iskreno čestitamo.

Iskrene čestitke veljajo tudi Nežki MAJIČ, analitiku v delavski restavraciji, ki je 8. januarja praznovala srečanje z Abrahamom in še veliko uspehov pri delu in doma in veliko zdravja ji želijo

Sodelavci iz TOZD ZSE

V februarju sta se srečala z Abrahamom dva naša sodelavca — to sta Jože ČONČ, ključavničar v čistilnici livarne jeklene litine, in Franc PUGELJ, ročni čistilec v čistilnici. Dolgoletnima sodelavcema in prijateljema iskreno čestitamo in jima želimo še enkrat toliko zdravih in zadovoljnih let!

Sodelavci iz TOZD PUM

MEŠANI IN MOŠKI PEVSKI ZBOR LITOSTROJA OB PREŠERNOVEM DNEVU PONOVO DOKAZALA, KAJ ZMORETA

OB KULTURNEM PRAZNIKU

8. februarja, ob 131. obletnici smrti velikega pesnika Franceta Prešerna, so se pevci srečali z izredno zahtevnimi poslušalci. V istem dnevu so imeli dva nastopa, enega v dopoldanskih urah za učence Izobraževalnega centra Litostroj in drugega za oskrbovance doma starejših občanov v Šiški.

Zakaj pravimo zahtevne poslušalce? Prva skupina poslušalcev je v svoji mladostni naravnosti razposajena in živahna, neugnana in neučakana v svojih zahtevah. Ne verjame, dokler ne poizkusi sama. Prav zaradi take naravnosti so semoralni pevci pri izvajanju potrudili in pesmi posredovali čim bolj kvalitetno, pa ne samo to, v izzvenele akorde so morali vložiti tudi veliko sebe. Z veseljem lahko ugotovimo, da jim je to uspelo. Pozornost mladih poslušalcev je naraščala od pesmi do pesmi in že v drugi tretjini programa so imeli pevci veliko večino pozornih poslušalcev. Da je bilo vzdušje še pristnejše, so poskrbeli učenci Izob-

raževalnega centra z recitacijami, tovarišica Tomčeva pa je v vezani besedi prikazala pomen Prešernovega delovanja za kasnejše rodove slovenskega naroda.

Druga skupina poslušalcev so bili oskrbovanci doma starejših občanov Marije Draksler-Marjane iz Šiške. Ti poslušalci so pesmi, ki jih je prepeval zbor, v večini že slišali in jih tudi sami peli. Napako, ki bi jo zbor zagrešil pri izvajanju, bi takoj ugotovili. Prav zato je bila potrebna močna koncentracija in povezanost zbora. Marsikateri poslušalec je poltiho pel z zborom in nemalekateremu se je ob poslušanju slovenskih narodnih Vsi so prihajali, Pod oknom in Gor čez jezero orosilo oko.

Nastop pevskega zbora ob slovenskem kulturnem prazniku v ICL (Foto: F. Rihtaršič)

Podpisana pogodba za nakup računalnika

(Nadaljevanje iz 11. strani)

SKLEP:

Nov računalnik je sredstvo za delo organizatorjev, to je vseh vodstvenih in vodilnih delavcev, vključno s strokovnimi delavci v štabnih službah ter v tehnični pripravi proizvodnje, ki jo je potrebno razumeti najširše od raziskav, razvoja izdelkov do konstrukcije, tehnologije, operativnega planiranja in spremljanja proizvodnje. To je torej investicija, ki zadeva najširši krog delavcev in od nas vseh je odvisna uspešnost nove

naložbe, ki se mora pokazati v neposredni proizvodnji.

Pri odločitvi za nakup novega računalnika se ne odločamo o nabavi nekega novega stroja, ampak o pomembnem koraku v razvoju naše informatike. Stroj ne sme postati sam sebi namen. Marsikje bo potrebno spremeniti obstoječo miselnost, kajti s pravilno uporabo stroja se bomo morali na mnogih področjih znebiti vsakdanje rutinske prezaposlenosti in povečati našo kreativnost.

J. Vaupotič

Ob podpisu pogodbe za nakup novega računalnika (Foto: K. G.)

Poslušalci so pevce prisrčno sprejeli in z njim ostali v prijetnem pevskega razpoloženju tudi po obveznem delu programa.

Mnenja smo, da je pevski zbor ponovno uspešno opravil izpit in da so pevci na dosežen uspeh lahko ponosni. Istočasno pa so taki uspehi tudi spodbuda za nadaljnje delo, z željo, da bi bilo takih sodelovanj v bodoče še več.

M. Kreft

ČISTO OZRAČJE...

Veš mama, lepo je živeti...

Tako je zapisal partizanski pesnik Karel Destovnik-Kajuh.

Zdrav duh v zdravem telesu! Takšen rek bi morali spoštovati prav vsi. Vendar če ti dve misli združimo, lahko zapišemo: »Delaj v zdravem okolju, pa boš živel dlje«. Ali pa morda: »Čisto okolje, lepše življenje!«

Marsikdo se bo vprašal, zakaj vse to? Zakaj takšen uvod? Človek danes živi in dela v takšnem ozračju, ki izpodkopuje naše zdravje. Ponekod se po delavnicah vlačijo oblaki ostrega prahu, ki se počasi, toda vztrajno vseda na pljuča. Ali pa morda še huje; majhnim mikronom prahu pomaga še oster vonj triklorina in vaitšpirta.

Kaj storiti?

Tu največkrat odloča delavčeva zavest. Nekateri so se temu že tako privadili, da sploh ne opazijo ničesar. Nekateri od časa do časa zapuste delavnice, vendar vse to zmanjšuje delovno storilnost. Najhuje je pozimi. Če se vrata odpro, nastane preprih, s tem pa se živo srebro kmalu približa ničli. Če pa vrata ostanejo zaprta postane zrak (če se mu sploh lahko tako reče) nevzdržen. Čeprav smo ta problem že mnogokrat sprožili, je do danes še vedno naletel na gluha ušesa. Odgovor je bil vedno: Saj bo bolje, malo še potrpite!«

Ali res ni mogoče urediti ventilacijskih naprav? Kje je vzrok za to? Nezainteresiranost odgovornih? Denar? Verjetno oboje. Toda če se gre za človekovo zdravje in njegovo počutje tu ne bi smelo biti ovir. To je problem nas vseh in zato se ga moramo čimpreje lotiti.

K. Kržan

LITOSTROJČANI!

Ali je kdo pripravljen zamenjati enosobno stanovanje v Andrejaševi ulici za večje? Vse podrobnosti bi se dogovorili osebno.

Ponudbe pošljite Smilji Geršak, TOZD Prodaja

Jezikovne napake

Besedi pogovor in razgovor se, čeprav sta obe izpeljani iz glagola govoriti, pomensko razlikujeta. To nam sicer že nakazuje glagolska predpona, vendar velikokrat izberemo napačno besedo.

Pomislimo, katero besedo bi bilo bolje uporabiti v tem primeru:

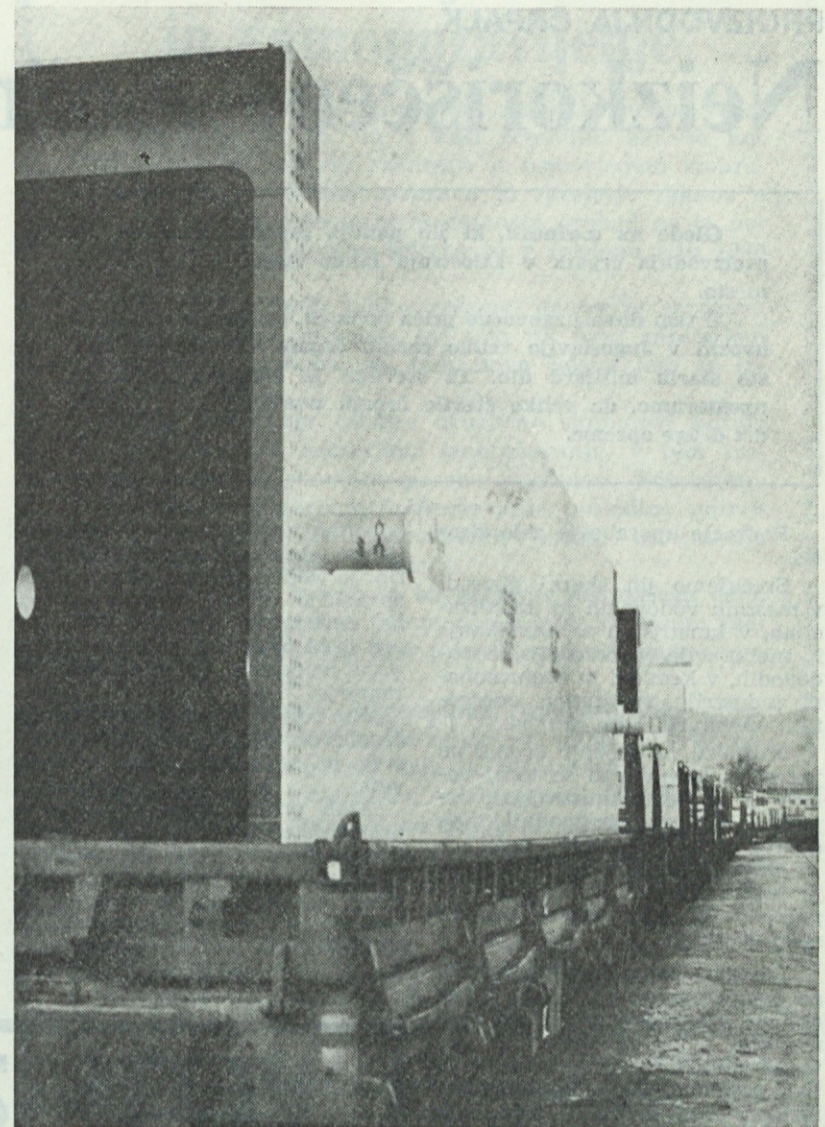
Ivan in Mojca sta se **razgovarjala**.

Ivan in Mojca sta se **pogovarjala**.

Čutimo, da nam v prvem stavku tudi nekaj manjka, namreč prednost razgovora, v drugem gre pa za dejanje samo — sta se torej pogovarjala in ne molčala, ali pa prav tako potrebujemo zraven natančnejše določilo, o čem sta se pogovarjala.

Oglejmo si zdaj še enkrat besedi sami — razgovor in pogovarjati oziroma pogovor in pogovarjati. Pomenska razlika med njima resnično ni prevelika, vendar obstaja.

Poglejmo v Slovenski pravopis:

Odprema tretjega polarnega dvigala zmogljivosti 400 Mp z vso pripadajočo opremo za naročnika iz Sovjetske zveze (Foto: K. G.)

Podelitev jubilejne plakete kluba ILIRIJA litostrojskim kegljačem za dolgoletno sodelovanje

Pogovor = pomenek, kramljanje
Razgovor = razpravljanje

Razlika med besedama je torej na dilani.

Pogovor je govorjenje o manj pomembnih stvareh, nepripravljeno, ljudje se pomenjkujejo, klepetajo o vsem mogočem, to je torej dejanje, ki ne obremenjuje preveč naših misli, ampak nas sprošča, pomirja. Nekaj povsem nasprotnega pa je razgovor. Razgovori so uradni, poslovni, državniški ipd., obravnavajo določeno temo, so naprej pripravljene (povečini) in umsko zelo obremenjujejo govornika. Že predpona raz- v sestavi z glagoli pomeni široko, obilno mero nekega dejanja.

Žal nekateri besedo razgovor čutijo za srbohrvatsko izposojenko (kar pa ni!) in jo vedno in povsod prevajajo s pogovorom, vendar s tem jeziku odvzamejo eno pomembno možnost. Razgovor in pogovor sta različni besedi in ju ne moremo in ne smemo prevajati v eno samo.

In kako bomo rešili naše vprašanje?

Ivan in Mojca sta se razgovarjala (= recimo o bodočem življenju, o pomembnih življenjskih vprašanjih), vendar Ivan in Mojca sta se pogovarjala (kar tako sta klepetala o nekdanjih stvareh, da bi čas hitreje minil).

Zelo dobro je zaznal in uporabil razliko med besedama pisec tega časopisnega poročila »Na sprejemu se je tovariš Tito pogovarjal z gosti in se zanimal za podrobnosti iz njihovega življenja in dela. S predsednikom odbora za pomoč Črni gori tovarišem Petrovičem pa se je razgovarjal o posledicah katastrofalnega potresa in o načrtih za njihovo odpravo.«

Vesna Tomc-Lamut

POCENI PRODRAM

rabljeno otroško kolo za starost od 5—8 let. Informacije dobite po telefonu na št. 246.

PROIZVODNJA ČRPALK

Neizkoriščene možnosti

Glede na možnosti, ki jih ponuja jugoslovanski trg, bi proizvodnja črpalk v Litostroju lahko imela pomembnejše mesto.

O tem dovolj zgovorno priča podatek, da smo v letu 1979 uvozili v Jugoslavijo veliko raznih črpalk v vrednosti nad sto starih milijard din. Ta številka je bistveno večja, če upoštevamo, da veliko število črpalk uvažamo kot sestavni del druge opreme.

Področje uporabe je zelo široko.

Srečujemo jih skoraj povsod: v mestnih vodovodih in kanalizacijah, v kmetijstvu za namakanje in melioracije, v industrijskih vodovodih, v kemični in prehrabeni industriji, rudarstvu, energetiki, metalurgiji in drugod.

Možnosti za prodajo črpalk na jugoslovanskem trgu so torej velike in bi delež litostrojnih črpalk v skupni proizvodnji naše države lahko bil znatno večji.

Obstaja osnovni pogoj: trg, ki je pripravljen kupovati naše črpalke in ki zelo pogosto pohvali našo kvaliteto.

Izpolniti pa je treba tudi druge pogoje na primer ceno in rok dobave. Predvsem rok, ki je naša največja ovira za večje pridobivanje naročil. Spremeniti je treba tudi miselnost, da je črpalka majhen proizvod, drobiž, ki nam dela težave za malo denarja. Podatek, da so črpalke udeležene v lani sprejetih naročilih v Litostroju z okrog 12%, nam kaže, da bi z nekoliko večjo pozornostjo temu izdelku in z nekoliko krajšimi roki ta delež lahko bil dosti večji.

Premisliti in organizirati je treba proizvodnjo črpalk tako, da kupcem ponudimo rok, ki je realen in normalen za ta izdelek, ter se približati rokom, ki jih dajejo drugi jugoslovanski proizvajalci. Predvsem pa je nujno pogodbeni rok držati ali pa zamude omejiti na minimum. Roki, ki jih sedaj ponujamo, so bistveno daljši od rokov gradnje največjih črpalnih postaj in nekaterih drugih objektov, v katerih se črpalke vgrajujejo. Zato se kupci raje odločajo za manj kvalitetne črpalke drugih proizvajalcev, ki pa imajo kratke dobavne roke. Tako se v zadnjem času dogaja, da zaradi naših dolgih dobavnih rokov in zamud izgublamo tudi tiste kupce, ki so nam do pred kratkim bili zelo zvesti. Za doseganje krajših in za trg sprejemljivih rokov pa bo treba spremeniti način dela v oddelku IRRP/ČN, predvsem pri izdelavi in izdaji tehnične dokumentacije. Poenostaviti bomo morali postopke ter predvsem ta oddelek kadrovsko okrepiti.

Potrebno bo spremeniti tudi način planiranja, spremljanja in koordiniranja sprejetih naročil. Ne smemo samo ugotavljati, kaj nam manjka za finalizacijo določenega naročila, ampak tudi ukrepati. Gotovo bo treba spremeniti tudi način prodaje ter oddelek prodaje ČN številčno in strokovno okrepiti.

Ali bomo naredili več črpalk in postali pomembnejši jugoslovanski proizvajalec, je odvisno le od nas samih.

Imamo sposobne projektante, konstruktorje in delavce, lastne konstrukcije in tehnologijo, visok odstotek lastnega dela in nismo odvisni od tujega znanja in uvoza, zato lahko celo izvažamo.

Kljub temu, da je v Jugoslaviji več kot trideset proizvajalcev, med njimi kar petnajst takih, ki se ukvarjajo izključno samo s proizvodnjo črpalk, in kljub uvozu črpalk, lahko rečemo, da je jugoslovanski trg dokaj slabo založen pa tudi izbor je zelo slab.

Zaradi slabe povezave in dogovarjanja med proizvajalci črpalk se proizvodni programi prekrivajo. Ni na primer proizvajalca, ki bi proizvajal vojaške črpalke s potopljenim elektromotorjem, prenosne centrifugalne črpalke za

odpadno vodo prav tako s potopljenim elektromotorjem, po katerih je veliko povpraševanje. Kot opravičilo za proizvajalce črpalk naj navedemo le to, da v Jugoslaviji še ni proizvajalca, ki bi proizvajal specialno potopne elektromotorje.

Nič boljše ni tudi s proizvodnjo črpalk za petrokemijo, gradbeništvo in še nekatere zahtevnejše veje.

Slab primer sodelovanja med proizvajalci se kaže tudi v naslednjem primeru: čeprav je Litostroj v celoti osvojil proizvodnjo specifičnih črpalk hladilne vode, ki se vgrajujejo v termoelektrarnah, je nekaj uspeha v tem dosegla tudi Jugoturbina, sedaj pa se priprav-

lja na proizvodnjo tovrstnih črpalk tudi Jastrebac, vendar to v sodelovanju z neko zahodnonemško tovarno.

Proizvajalci črpalk se slabo dogovarjamo tudi za skupne nastope na domačem in tujem trgu. Lep primer skupnega nastopa sta bila Litostroj in Jugoturbina, ki sta izdelala črpalke za sladkorne tovarne Ormož in Virovitica.

Na slabo dogovarjanje med proizvajalci vpliva tudi politika cen. Cene za tako imenovane serijske črpalke na primer niso bile spremenjene že od leta 1977, medtem pa so se stroški proizvodnje zelo povečali.

Zato posamezni proizvajalci opuščajo določene tipe črpalk ter uhajajo v programe drugih proizvajalcev. S tem se povzroča škoda posameznim proizvajalcem pa tudi naša družba je oškodovana, ko mora izdajati sicer tako potrebne devize za uvoz črpalk, ki bi jih lahko proizvajali doma.

Grupacija proizvajalcev črpalk, ki deluje pri Gospodarski zbornici Jugoslavije, se vse preveč ukvarja le s formalnimi vprašanji, je slabo organizirana in trenutno brez moči, da bi obvladala problematiko.

VESTI IZ PROIZVODNE

TOZD MONT

Turbine

Od naročene opreme za avtomatiko smo del opreme za HE Ožbalt že odpremili. Trenutno se je pričela poizkusna montaža elektronskega dela regulatorja, varnostnega ventila, naprave servomotorja in oljnega razvodnika. V zaključni fazi izdelave pred pripravo za odpremo se nahaja še zgornji vodilni ležaj s pripadajočo napravo, ki jo potrebujemo za montažo ležaja na terenu.

Za izvozno naročilo Sholayar se je pričela poizkusna montaža razvodnega ventila, nepovratnega ventila, servomotorja, zapornega ventila in dušilnega ventila.

Za HE Tikveš se v fazi poizkusne montaže še vedno nahajata tlačni napravi za prvi in drugi agregat, zatem pa bo potrebno tlačni napravi še funkcijsko preizkusiti.

V fazi poizkusne montaže in funkcijskega preizkusa se nahajata tudi prvi in drugi regulator tlaka.

Naročena oprema za izvozno naročilo HE Duffers, Nova Zelandija, je gotova in odpremljena naročniku.

Od še neodpremljene opreme za Hemren Dam, Irak, trenutno pospešeno poteka poizkusna montaža na tretjem in četrtem Howel Bunkerju. V fazi poizkusne montaže se nahaja prvi gonilnik s turbinsko gredjo, ogljeno tesnilko, vodilnim ležajem in oljnim razvodnikom.

Za poizkusno montažo pa tudi pripravljamo opremo za drugi gonilnik. V fazi poizkusne montaže sta še tlačni napravi za prvi in drugi agregat. S pospešnim in podaljšanim delovnim časom se za regulator tlaka obdelujejo še vstopni deli, zapirala in 2/2 polkrogle. Po izvršeni mehanski obdelavi bo sledila poizkusna montaža s funkcijskim preizkusom.

Trenutno se za isto naročilo za odpremo pripravljajo prekritja, nujno potrebna na terenu.

V fazi poizkusne montaže so še servomotorji vodilnika.

Od naročene opreme za Čakovec bomo v februarju 1980 odpremili vbetonirani konus v skupni teži 19700 kg in komplet cevodovodov za prvo fazo betoniranja.

Za osnovno naročilo HE Ožbalt je v zaključni fazi izdelave še šest lopat Kaplanovega gonilnika, ki pa jih bomo v najkrajšem času predali odpremi.

Žerjavi

Železarna Štore je naročila žerjav EPD 10 Mp×25 m z grablcem. Od naročene opreme se posamezni podsklopi že poizkusno montirajo.

V fazi izdelave se nahaja še nekaj zvarjenecv, naročenih v TOZD PZO, in nekaj zvarjenecv, katere nam izdeluje kooperant s Korčule.

Do pričetka poizkusne montaže pa je potrebno določene pozicije še mehansko obdelati.

V zaključni fazi poizkusne montaže se za naročnika Suih Dok nahaja ročno mostno dvigalo nosilnosti 5 t. Temu bo sledil funkcijski preizkus s površinsko zaščito in odpremo.

Za naročnika iz ZSSR za odpremo pripravljamo tretje polarno dvigalo 400 Mp z vso pripadajočo opremo.

V fazi poizkusne montaže za istega naročnika poizkusno montiramo most z mačkomo 160 t trans 510.

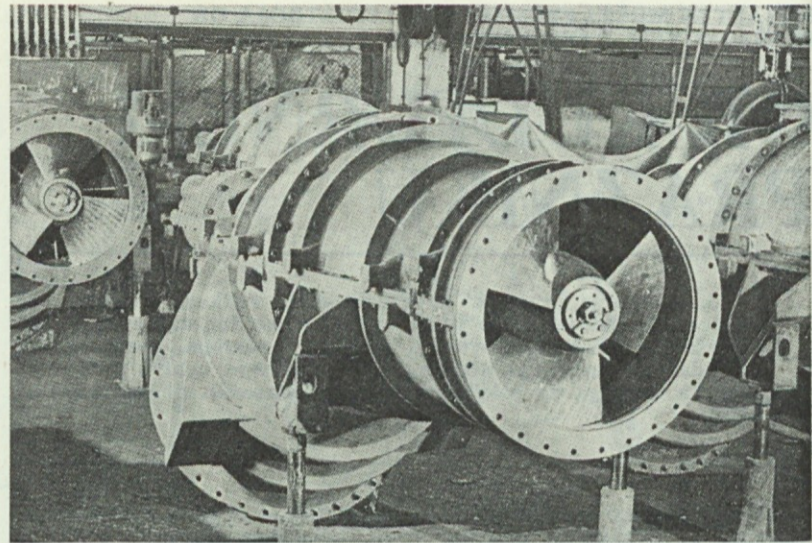
Za HE Čakovec smo pričeli poizkusno montažo mostu 70 Mp×16, 2 m s pripadajočima mačkoma 70 Mp×2,6 m in 10 Mp×2,6 m. Za maček 70 Np se pripadajoči boben mehansko še obdeluje.

Cementarne

Za cementarno Šar se v fazi poizkusne montaže nahaja predeina stena, katero je potrebno nato demontirati in odpremiti.

Reduktorji

V fazi poizkusne montaže se za Čakovec nahajajo štirje zobniški prenosniki ND 63,5 za vožnjo mačka in mostu.

Propelerne črpalke zmogljivosti od 2 do 8 m³/sek

Mnenja smo, da bi Litostroj z večjim angažiranjem v tej grupaciji lahko prispeval k izboljšanju tega stanja. Slej ko prej bo namreč nastala potreba po medsebojnem dogovarjanju med proizvajalci, kajti skoraj vsi širijo proizvodne zmogljivosti, ki pa bodo kmalu preširoke za jugoslovanski pa tudi širši trg.

Obstojajo precejšnje možnosti za skupni nastop in kooperacijo jugoslovanskih proizvajalcev na tujem. Posamični nastopi, ki jih sedaj poznamo, v glavnem bolj škodujejo kot pa koristijo in to ne samo proizvajalcem, ampak tudi naši družbi kot celoti.

Dogovarjanje in skupni nastop ponujata možnost načrtnega razvoja celotne jugoslovanske proizvodnje črpalk in pa posameznih proizvajalcev.

Litostrojčanom nam ne sme biti vseeno, koliko črpalk izdelamo in kakšna je naša vloga na jugoslovanskem trgu. Potruditi se bomo morali ne samo zato, da bi izkoristili trenutno konjunkturo na trgu, ampak tudi zato, da zavzamemo tisto mesto v veliki družini proizvajalcev črpalk, ki nam po sposobnosti in znanju pripada.

D. Krstevski

Dieselski motorji

V montaži dieselskih motorjev zaradi pomanjkanja dela izvajajo montažna dela za druge proizvodne skupine oziroma tozde. Trenutno se je pričela poizkusna montaža prototipa viličnega žerjava nosilnosti 5 t za OLT Osijek.

Po izvršeni poizkusni montaži mobilnih dvigal bo montaža dieselskih motorjev prevzela v izdelavo za TOZD TVN teleskope za viličarje. V fazi priprave se nahajajo za prvo gradnjo trije dieselski motorji tipa 6T23 LH za Uljanik iz Pulja. Do pričetka poizkusne montaže je potrebno izdelati še zvarjenec za spodnji del ohišja in na določenih pozicijah izvršiti še mehansko obdelavo.

Črpalke

Trenutno za ČP Reva (Novi Beograd) montiramo štiri črpal-

ke tipa Vi 4/63, za Dalmacija vino Split eno črpalko tipa OB 20/10 za Unis Sintezna Vitez eno črpalko OB 25/16, za IMP Maribor dve črpalke CNT 20/50-2 in za Suih Dok Chittagong armaturno opremo. Dve črpalke P 8/12 r za ČP Dvor že pripravljamo za odpremo, dve črpalke pa šele montirajo.

Za naročnika RK Zagreb smo izdelali in odpremili še črpalke Z-70 in Z-28.

TOZD MONTAŽA je imela v mesecu januarju 1980 po gospodarskem načrtu predvideno količinsko realizacijo 521,0 ton. Uspelo nam je doseči 553,1 ton oziroma 106,2%. Za 106,2% izpolnitev količinskega plana je predvsem zasloga proizvodne grupe žerjavov, ki je uspela izdelati in odpremiti 462 ton opreme.

B. Seme

TOZD OB

V času, ko nastaja ta prispevek, še nimamo rezultatov zaključnega računa za leto 1979. Zato se bom v svojem poročilu o rezultatih poslovanja omejil le na količinske podatke. Najprej nekaj decembrskih rezultatov. Naredili smo 94978 NU, kar znaša 92% planirani. Ralo je zastajala tudi kumulativa, dosegli smo jo 95%. Zaradi tega je naš letni načrt NU izpolnjen 95%. Skupaj smo od predvidenih 1289580 NU v letu 1979 naredili 1224898 NU. A če to primerjamo z letom 1978, ugotavljamo, da je doseg normativnih ur boljši za 8%.

Čeprav so količinski rezultati tako v naši temeljni organizaciji kot tudi v drugih ugodni, še vedno ugotavljamo, da ni enakega rezultata pri skupnem proizvodu. Končna finalizacija naročil je preizkusa. Imamo občutek, da temeljne organizacije vse preveč gledajo le plan tozda in manj na skupni plan delovne organizacije. Ozki tozovski interesi škodijo skupnemu proizvodu. Necelovito gledanje in enostranski pristop imata lahko trajne škodljive posledice. Se vedno je pri našem delu (širše gledano) preveč površnosti, lahkotnega obnašanja in neorganiziranosti.

Dosledno izpolnjevanje delovnih nalog vsakega posameznika

na njegovem delovnem področju je osnova za graditev stabilizacije in dobrega gospodarjenja. Prisotnost na delu in delovna disciplina ni eno in ni isto; slednja je veliko bolj pomembna. Ni dovolj, da samo pravočasno prihajajo na delo. Veliko važnejše je, da svojo prisotnost izkoristiš za delo, da dosledno, hitro in kvalitetno opraviš svojo delovno nalogo.

Pianska disciplina in strogo držanje začrtanih faznih rokov je ena izmed najvažnejših postavk. In ravno tu zasledimo v preteklosti največ pomanjkljivosti.

Posledice neupoštevanja teh pravil so rigorozne. Kasnitev dobavnih rokov, zviševanje zalog in nedovršene proizvodnje, plačevanje penalov. Da ne govorim o izgubljenem zaupanju in ugledu Litostroja kot celotnega proizvajalca.

Vse to in še marsikaj drugega bomo morali ukreniti za izboljševanje sedanjega stanja. Zastreni pogoji gospodarjenja zahtevajo polno angažiranost in stabilizacijsko obnašanje. Nujno bomo morali prestopiti ozke tozovski okvirje in se bojevati enotno kot sedaj spopasti s težavami za doseg enotnega cilja. Tako bo skupni količinski kot finančni rezultat tak kot si ga želimo.

P. Hajdinjak